

ona

**Quadern
de debat**

Número 63 - desembre 1998 - 600 pta.

► **Les Balears:
riques o
pobres?**

► **Segle XXI: en una
economia incerta**

Si estimes Mallorca, què t'estimes més?

Protegir el litoral o urbanitzar més?

Pot Mallorca aguantar les quasi 100 noves urbanitzacions que a vorera de la mar es tenen previstes per donar cabuda a més de 112.000 noves places turístiques i de segona residència?

El Consell de Mallorca com la majoria de mallorquins creu que no. Considera aquest creixement desproporcionat i insostenible, per la ja preocupant ocupació urbanística que pressiona els recursos naturals, com l'aigua, el paisatge i les platges.

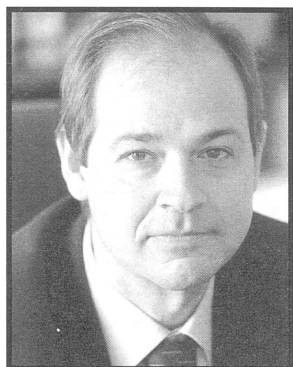
Mallorca necessita un impuls progressista, una mesura cautelar pel bé dels que estimen Mallorca, per això el Consell de Mallorca adoptà la "moratòria urbanística" que permetria plantejar un futur de qualitat per a tots i no per a alguns.

*I tu, si estimes Mallorca,
què t'estimes més?*

Consell de Mallorca

4-5 hemeroteca i editorial

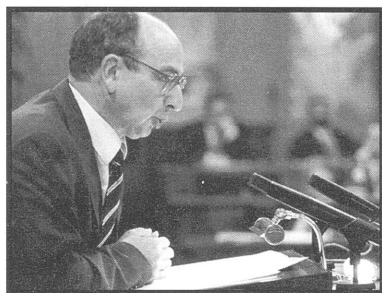

6

economia

Segle XXI: en una economia incerta.

Entrevista a Josep Antoni Roselló, per Sebastià Verd.

12

societat

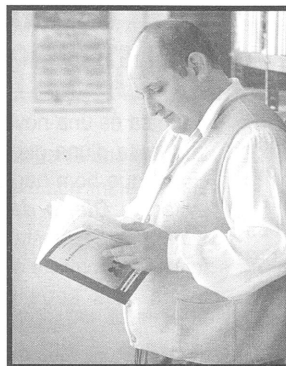
Pobres a una societat rica.

Entrevista a Damià Pons i Pons, per Jordi Calleja.

18

Tres històries reals.

Per Gina Garcías.

24

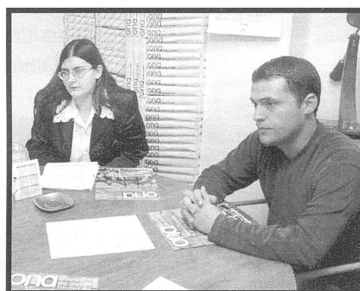
Cap al precipici.

Entrevista a Andreu Horrach, per Maria Ferrer.

30

"No tothom vol una ocupació fixa"

Entrevista a Yolanda Vallejo, per Antoni Oliver.

36

Mà d'obra silent.

Taula rodona amb Aina Díaz, Gaspar Pujol i J.F.A. per Magdalena F. Mulet.

41

la clau d'ONA

ona Quadern de debat

n. 63, desembre 1998

Edita: Fundesba, S.L.

Directora gerent: Sinfo García Gómez.

Director: Sebastià Verd.

Consell assessor: Mateu Carrió (arquitecte), Antoni Fleixes (economista), Jaume Garau (psicòleg), Sinfo García (dir. gerent Fundesba), Pere Mascaró (economista), Francesc Obrador (tècnic turístic), Empar Rocabruna (economista).

Secretària de redacció: Magdalena F. Mulet.

Redacció i col·laboradors: Jordi Calleja, Gina Garcías, Maria Ferrer, Miquel Massutí, Antoni Oliver, Joana M. Roque i Antoni Rosselló.

Disseny: A. Caro. - **Impressió:** Imp. Homar. Tel. 43 08 61 - Palma de Mallorca

Administració i Publicitat:

Fundesba, S.L. C. Joaquim Botia, 11, 1r, A

Tel. 971 71 16 61 - Fax 971 71 91 94. 07012-Palma de Mallorca.

Dipòsit legal: PM-608-1992

Preu: 600 pessetes - Subscripció: 5.000 pta. per any (10 números)

(Miquel Massutí és l'autor de totes les fotografies no signades)

Tarja de subscripció

En

Adreça

Ciutat Tel

C/c. Banc o Caixa d'Estalvis

Signatura:

Per a subscripcions, copieu aquesta tarja i adreçau-la a **Fundesba, S.L.**
Joaquim Botia, 11, 1r. A. 07012-Palma de Mallorca o telefonau al
971 71 16 61 - Fax 071 71 91 94 - e mail: fundesba@jet.es

GUERRA INSTITUCIONAL

Els periòdics de Mallorca han farcit l'hemeroteca del mes d'octubre amb pàgines i més pàgines plenes d'informació i opinions sobre les moratòries urbanístiques. A ONA hem volgut deixar testimoni d'aquest fet a través de tres exemples que mostren la situació en què ara es troba el debat territorial. Un debat que ha esdevingut enfrontament, si no una guerra oberta de cara a les eleccions de l'any que ve.

Aquesta és una nova prova de la duresa d'una guerra institucional que hom hagués volgut evitar. El **Diario de Mallorca** acompanya aquesta declaració formal del conflicte amb les opinions dels seus principals

agents, entre
les quals desta-
quen les de la
presidenta del
Consell Insular
de Mallorca,
Maria Antònia

de la Comunitat.

de Barriures, no podran tramitar plans paricals y propocins de urbanizacin de terrenos empujados a laciones que se

El Govern defensa les seves posicions. El conseller de Medi Ambient diu, segons podem llegir a aquesta informació, que el Govern vol ordenar el creixement, però que no es pot anar contra la seguretat jurídica i, en aquest sentit, "la llei del Govern dóna seguretat".

[illegible]

Així, **El Mundo** del passat dia 20 d'octubre informava els seus lectors de la renúncia del PSOE a arribar a un pacte urbanístic amb el Govern. El PSOE acusà el Govern de maquillar les seves autèntiques intencions que serien, va dir Francesc Antich, impedir que el Consell de Mallorca freni el desenvolupament urbanístic.

24 de noviembre de 1998

Primer Plano

Consumada la guerra institucional a aprobarse la moratoria del Govern

El Parlament acordó, con los votos del PP, la medida que parará urbanizaciones que no hayan iniciado los trámites

LAS FRASES

MIQUEL RAMIS

"La ley del Govern da seguridad jurídica"

FRANCESC TRIAY

"Es una contramemororia, un coladero y un ampollo"

PERE SAMPOL

"El Govern es el brazo político de los especuladores"

ERNEST GROSSKOPF

"Esta ley es una vergüenza democrática"

...de la ley del Govern para desahuciar a los especuladores que no han iniciado los trámites para urbanizar. El Govern, dicen los críticos, es el brazo político de los especuladores.

Com és evident, el director general d'Ordenació del Territori, Cristòfol Huguet ho va negar, al mateix temps que lamentava la interrupció de les negociacions. Segons el Govern el document que s'ha de consensuar és el de les Directrius Territorials, però tot fa pensar que la intransigència de les dues parts o, més ben dit, la imminència de les eleccions, ho impedeixi.

NOVA MANIFESTACIÓ HISTÒRICA

Alguns dels tramites

Mentrestant, el GOB ha convocat la manifestació del 12 de novembre, amb la clara intenció de donar el nou boom urbanístic que pateixen les Illes. Els ecologistes, que impulsen la seva pròpia moratòria a través d'una iniciativa popular de recollida de firmes, creuen que entre les suspensions del Govern i del Consell, aquesta, com a mínim, projectava desclassificar el que l'executiu impedirà.

Per desclassificar, tal com podem llegir a **La Voz**, s'haurà d'esperar que les Directius estiguin aprovades i, llavors, ja es veurà.

Segons el GOB la capacitat de població de Mallorca és d'un milió cinc-cents mil persones, una xifra que en els mesos d'estiu ja ha fet notar

1998 / Sábado, 24 de octubre de 1998

Emocionado nombramiento de Josep Melià como doctor honoris causa de la UIB

Fel·lix Pons elogià, en Artà, la labor del advocat, escriptor i polític

El pueblo de Artá rindió homenaje a Josep Melià Perichs. El solemne acto de investidura de Josep Melià como doctor honoris causa de la Universitat de les Illes Balears, tuvo, en la iglesia parroquial de

La entrada a la iglesia, en procesión académica, se llevó a cabo en medio de un gran expectación. La procesión formada por los bedeles, portando los símbolos de la Universidad (burete, sello, mazo y estatutos) seguidos de las autoridades invitadas y del Claustro de profesores, estuvo acompañada del conjunto de metales. El CMP interviniendo la «Trompeta vici-

Llorenç Hegugat, rector de la Universitat, fue el encargado de abrir el acto explicando que la institución universitaria había decidido nombrar doctor honoris causa al botánico el pasado día 23 de julio, y a su seguida el padrino del acto, Piflix D. acompañó al doctorando, Josep Melià, a la mesa presidencial. Mientras tanto, Coral de la Universitat, dirigida por el maestro Joan Company, interpretó el «

En la mesa presidencial, presidida por el rector, Llorenç Huguet, estaban presentes los vicerrectores Mercè Gambús, Santiago Caballero y Jaume Sureda, y A. Roig, rector honorario de la UIB. Ocupa-

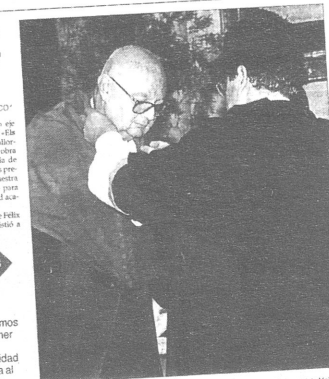
básico de su creación el ensayo sobre malloquines» y «la naci6n dels malloquins». Pons compar6 la calidad de la de Meliá con la de Joan Estelrich y Miquel dels Sants Oliver: «S6lo por las preguntas que Josep Meliá ha hecho a nuestra historia, ya tendríais mérito suficiente para entrar a formar parte de la comunidad

Una vez concluidas las palabras de Pons, el rector Llorens Huguet invitó a Josep Melià como doctor honoris causa. Tras el acto de investidura, la coral universitaria interpretó el «Canticum mundi» de Haendel. Posteriormente, el rector Llorens Huguet...

men, Antoni Estar-
ras, en representa-
ción del Festival
d'Artà, y el solista,
Josep Francesc
Palou, interpretó la
Suite número 2 BWV
1067 para flauta y
orquesta de Bach, la
«Polonesa» y la «Bar-
dineria».

El ya doctor Josep

Melilla i Perceps recordó, en su lección magistral, su infancia en Artá, la del pueblo que le vio nacer y nacer. Para el nuevo doctor honoris causa, la balización de la economía no

El acto de investidura se llevó a cabo en la iglesia parroquial de Artá, municipio natal de Menéndez.

a la vista está tiene que ser revivido» y matizó que nuestra lengua tiene «su vuelo de mariposa» que él desea «continuar vivo». «Mientras continuemos vivos tenemos que proclamar, con el Espíritu de hace treinta años, que nos mantendremos fieles siempre al servicio de nuestro paí-
bienvenida a Meló, en Arma y co-
lengua». «Personalmente creo que la pa-
mejor define a Jonop Meló es como
mayor del mundo clásico, de la huma-
Un hombre que ha querido dejar clara
práctica el ámbito más democrático a la
del respeto». Las palabras del rector
hipótesis, arrojadas por los asocia-

una pèrdua de qualitat de vida, i que es podria doblar si s'aprovessin i desenvolupassin totes les urbanitzacions previstes.

JOSEP MELIÀ, DOCTOR "HONORIS CAUSA"

Enmig de tanta polèmica, tota la classe política, i evidentment acadèmica, es donà cita a Artà on un fill d'aquest poble, Josep Melià, va ser investit doctor "honoris causa" per la Universitat de les Illes Balears. Tal com relata *Última Hora*, el padrí fou Fèlix Pons qui destacà l'important paper intel·lectual de Melià per a la societat mallorquina, fixant-se, sobretot, en la seva capacitat per fer preguntes, és a dir, per intentar descobrir que hi ha rere la identitat dels mallorquins.

Josep Melià pronuncià una lliçó magistral, en la qual demanà canvis constitucionals per poder defensar millor la llengua catalana. "Jo desitjaria -digué- que el castellà perdés el seu caràcter hegemònic, un privilegi que li atorga l'actual text constitucional que, a la vista està, ha de ser revisat".

[illegible]

La cerimònia tengué tota l'esplendor d'aquest tipus d'esdeveniment, així com el sentiment que la Universitat de les Illes Balears feia justícia a un home que ha fet història per a Mallorca.

Per no morir d'èxit

S'ha dit tantes vegades, que ens ho arribarem a creure: les Balears no només són la comunitat amb major índex de riquesa de l'Estat sinó que, a més a més, figuren entre les economies més dinàmiques de la Unió Europea. La prova la tenim a les previsions de creixement del PIB que tant per a enguany com per a l'any que ve apunten a l'alça. Mentre les economies europees revisen el creixement a la baixa i entreveuen el perill de recessió, les Balears es disposen a continuar vivint en plena expansió. Evidentment, saben de la seva dependència de l'Europa comunitària, però també d'un sector -el turisme- que al llarg del temps s'ha mostrat més estable del que hom havia pensat en els inicis del boom. I això no obstant, l'actual crisi política -fonamentada en el debat territorial- palesa l'existència de temors ocults en el si de la societat balear. Si més no, hi ha una manifesta sensació que les coses no s'han fet bé, és a dir, que, finalment, ha sorgit a l'exterior el sentiment de mala consciència que des de fa anys sembla que encaixa la dreta econòmica del nostre país.

Durant aquests mesos d'intens debat - tot i que caldria parlar ja de guerra oberta - hom ha constatat l'existència d'un consens social sobre la urgència d'ordenar el creixement urbanístic i, per tant, de limitar-lo. Però malgrat aquest sentiment majoritari, veim com sorgeixen veus que, incomprensiblement, continuen defensant l'expansió de la urbanització perquè pensen que, al capdavant, no hi ha alternativa possible per crear nous llocs de feina o, simplement, per mantenir els existents. El problema és que, aparentment, te-

nen raó o que, almenys, aquesta és una creença que pren en els sectors que tenen menys estabilitat laboral. Una aturada dràstica de la construcció arrossegaria a una crisi social d'imprevisibles conseqüències i, en aquests moments, malgrat els esforços del Govern per inculcar la "cultura de la rehabilitació", tota la maquinària econòmica està basada en un únic motor: el consum del territori. Cal, doncs, substituir aquest motor, la qual cosa només és possible amb la complicitat de la iniciativa privada, és a dir, dels promotors que ara per ara afavoreixen la continuïtat del model actual. Som, per tant, un cop més, davant el peix que es mossega la cua.

Ens urgeix trobar la sortida del laberint on estam situats. Si més no perquè hem vist com l'economia balear es comporta extraordinàriament bé des del punt de vista empresarial, és a dir, d'aconseguir una alta rendibilitat a les inversions. També aconsegueix crear llocs de feina, però paradoxalment la suma de tots aquests factors ens mostra una economia socialment dèbil, extraordinàriament afeblida si la comparem amb les xifres macroeconòmiques que aparenten tot el contrari. Una prova n'és l'informe sobre la pobresa elaborat per "Sa Nostra". Cent quaranta mil residents de les Balears, la meitat dels quals han nascut a les Illes, viuen dins de la pobresa relativa, entenent com a tal uns ingressos inferiors a la mitjana de la renda del país, en aquest cas de la comunitat autònoma. Això és l'exponent d'un fet reiteradament denunciat: que tant els salaris com les pensions de les Balears són inferiors a la mitjana estatal, quelcom que es contradiu amb el lideratge de la renda per càpita.

És l'altra cara de la societat, la cara més trista i, sens dubte, la que no voldríem haver de comentar, però, indiscutiblement, és la imatge que escau millor a la sensació de crisi que, enmig de la teòrica prosperitat actual, continuen patint les Illes. Durant anys i anys s'ha fet créixer l'economia i s'ha importat mà d'obra, la qual cosa ha provocat la destrucció de l'entorn i un deteriorament de la identitat cultural. Ha arribat l'hora, per tant, de replantejar-se la situació en profunditat. Són aquestes les Illes que realment volem? Aquest és el moment de fer realitat els canvis socials, començant pels canvis de rumb econòmic a partir de la substitució del motor -el consum territorial- per una nova maquinària que tenguí més cura de l'entorn, tant pel que fa a les qüestions socials com a les mediambientals.

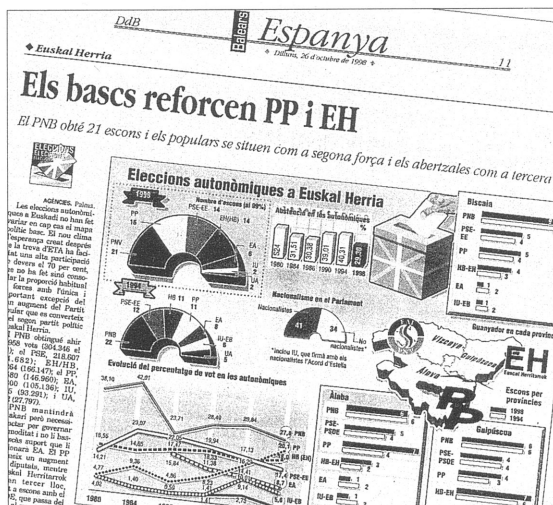
Només d'aquesta manera evitarem una síndrome que ens amenaça i que, sens dubte, és l'origen dels temors abans esmentats: la síndrome de la mort per l'èxit. És a dir, l'ofegament per causa d'un creixement que desborda les seves possibilitats. La societat balear és ara a la cresta d'una ona expansiva, té a les seves mans un bon negoci, però és un negoci especulatiu que a mesura que avança deteriora el seu fonament. Cal, doncs, cercar nous fonaments i substituir l'esperit especulatiu per una economia més productiva en tots els sentits. El problema, en definitiva, és que aquesta societat no té un model a seguir i, en conseqüència, efectivament, com tem, corre el perill de morir d'èxit.

EL DRET A L'AUTODETERMINACIÓ

El *Diari de Balears* del dilluns dia 26 d'octubre s'entretenia -com tots els mitjans de comunicació de l'Estat- a analitzar els resultats electorals de les eleccions basques. Mai no hi havia hagut tanta expectació, i és que, després de la treva anunciada per ETA, hom sabia que la decisió de les urnes podria transcendir el mapa geogràfic d'Euskadi.

A partir d'aquest dia, de l'endemà de les eleccions, un gran debat es desenvolupà en les pàgines d'opinió de tots els diaris: s'ha de reformar la Constitució per incloure-hi el dret d'autodeterminació. I si es fes, quines comunitats serien els subjectes d'aquest dret, totes o només les històriques?

És aquest un debat que ens esquitxa ben a prop, ja que, més enllà de hipotètics processos de secessió, el que és en joc és una nova estructuració de l'Estat -que podria derivar cap al federalisme- i, sobretot, unes noves regles de convivència entre les quals el respecte de la identitat, de la llengua i la cultura pròpia de cada poble, hauria de ser una norma sagrada.

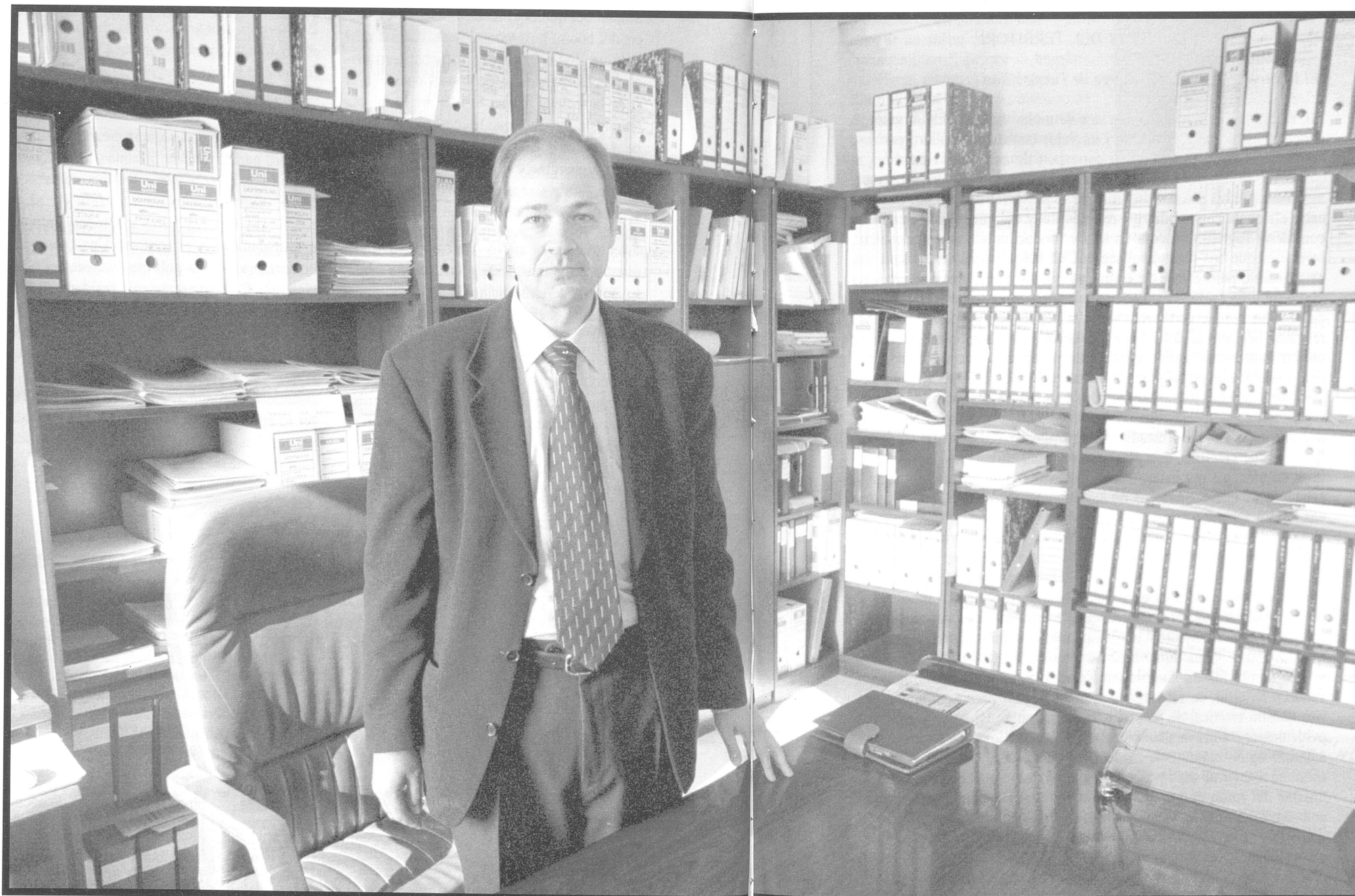

Segle XXI: en una economia incerta

Entrevista a Josep Antoni Roselló

per Sebastià Verd

La trajectòria professional de Josep Antoni Roselló -amb una sola essa ens recorda, fent gala dels seus orígens eivissencs- està íntimament lligada a la Conselleria d'Economia del Govern balear, on ja du més de deu anys fent feina com a alt funcionari o com a càrrec públic. En aquest sentit podria ser un clàssic tecnòcrata que ha sorgit de les ombres del poder, però no... Roselló no és el prototip de funcionari que ha fet carrera, sinó més aviat l'arquetip d'un professor universitari refugiat entre les seves propostes d'investigació. Fa la feina que li agrada i, per sort seva, gairebé mai no el relacionen amb les disputes partidistes que afecten i condicionen la tasca de govern. Li agrada parlar sense ambigüitats i, per tant, dir en veu alta el que de veritat pensa, malgrat de vegades no sigui un pensament absolutament ortodox. Tal volta per això s'ha refugiat a les golfes de la conselleria, a l'edifici de l'antic Crèdit Balear, des d'on s'observa la Seu per damunt les teulades i, des d'on, també es pot vigilar la mar. Aquí, en aquest ambient, envoltat d'arxius, la seva feina principal consisteix a prendre el pols de la societat balear, almenys el pols econòmic.

-Vostè és expert en l'anàlisi de les conjuntures econòmiques i, per tant, supòs que no té gaires problemes per sintetitzar la situació que travessen actualment les Illes?

-És clar que no. Hi estic avesat. Jo diria que és una situació de creixement important, molt notable, que s'arrossega des de fa ja un grapat d'anys i, en aquest sentit, és una situació bastant bona, si bé ha provocat algunes preguntes sobre si es podrà mantenir en el futur. És una pregunta que ens fa pensar i a la qual ens agradaria poder donar una resposta exacta.

-La tenen, aquesta resposta? Diu que la situació és bona...

-No, no tenim la resposta, només, potser, una aproximació. I sí que la situació actual és bona. I tant que ho és. És bona perquè és una conjuntura que serveix per donar molta confiança i moral, perquè veníem d'una situació d'estancament a principis dels anys noranta. Per tant, és bona perquè ha donat confiança als agents econòmics de les Illes. Per altra banda, s'ha d'afegir que és un creixement que ha

aconseguit encaixar la demanda i la nostra oferta. No poden oblidar que a principis dels noranta, quan es produïa l'esmentat estancament, sofrírem problemes d'oferta i ara, en canvi, podem parlar obertament d'un encontre entre els dos grans factors que mouen l'economia. En tercer lloc, és bona perquè, en un mercat de treball subjecte a tantes pressions com el nostre, tothom pot trobar feina. Tothom no, evidentment, però sí que s'ha arribat a quotes molt baixes d'atur. Si més no, les Balears són la comunitat autònoma amb major grau d'activitat laboral. Per això, sota aquest triple punt de vista de confiança, adaptació entre l'oferta i la demanda i mercat de treball, hem de parlar d'una conjuntura bona. I, endemés, s'ha de dir, en quart lloc, que és una conjuntura bona perquè l'empresari que hagi treballat seriosament haurà pogut reconstituir la seva situació patrimonial de manera que pot fer les inversions de modernització que són necessàries de cara al futur.

UN CREUAMENT DE CAMINS

-Sí, però, precisament, sembla que aquest futur no és tan clar com la bona situació actual. Sembla que ens trobam en un creuament de camins, amb el tema territorial, per exemple, i que no sabem ben bé per on anar.

-Sí, és cert. A mi també m'ho pareix... i, cregui'm, hi pens moltes vegades en aquest creuament de camins. En qualsevol cas, entenc que, en el fons, la seva pregunta du implícita la sensació que tenim un creixement massa fort i, potser, massa continuat. Segurament hauríem d'arribar a la conclusió que un grapat d'anys creixent al mateix ritme no ens seria favorable i, per tant, que l'economia s'haurà de moderar. Jo pens que en el futur ens trobarem davant aquesta situació de moderació... tot i que no hem d'esperar aquest moment per triar el camí que hem de seguir...

-Aquesta moderació, com vendrà? Per pròpia decisió o perquè ens arribaran les crisis? En aquest moment hi ha economies tan poderoses com la japonesa que és en recessió i d'altres, fins i tot l'alemanya, que fan previsions de creixement a la baixa. I en canvi nosaltres hem revisat les perspectives a l'alça.

Josep Antoni Roselló Rausell va néixer el 1955 a Guinea Equatorial, si bé és d'origen eivissenc. A l'ex-colònia espanyola va viure la seva primera infantesa fins a 1961 que es traslladà a Barcelona. A la capital catalana estudià el batxillerat amb els jesuïtes i, després, es llicencià en ciències econòmiques i féu un màster en estudis europeus a la Universitat Autònoma.

Ja a finals dels vuitanta, després d'un breu pas per una assessoria fiscal, entrà a formar part del gabinet tècnic de la Conselleria d'Economia del Govern balear de la mà d'Alexandre Forcades. El 1993 el seu successor, Jaume Matas, el proposà com a director general d'Economia, càrrec en el qual continua actualment.

Des de la Direcció General d'Economia s'encarrega dels informes de conjuntura i anàlisi econòmica del Govern balear i de l'Institut Balear d'Estadística, així com dels temes europeus i dels relacionats amb la insularitat, també dels temes relatius al finançament autonòmic i del traspàs de competències. Per tot això és, també, secretari de la comissió mixta de transferències, vicepresident del Centre Balears Europa i vicepresident del Parc Bit Desenvolupament.

-Bé, jo li vull dir que en aquest aspecte som molt eclèctic. Tanmateix, si no féssim res el creixement es moderaria per una estranya llei que tenim a l'economia, i que ningú no ha sabut explicar mai, dels cicles econòmics. Per això podem dir, sense por a equivocar-nos, que els mateixos cicles faran que l'economia balear es moderi per si mateixa. Això es veu, sense anar més enfora, en l'economia britànica que ha crescut molt en els darrers anys i, per aquestes estranyes raons que afecten les economies occidentals, ara Gran Bretanya experimenta taxes de creixement inferiors. Pot ser per a vostè sigui decebedor parlar en aquests termes, però la realitat és aquesta: els propis cicles frenaran el ritme de creixement de les Balears. Però bé, dit això, és evident que no podem romandre plegats de mans a esperar que les coses passin d'aquesta manera i, per tant, s'imposa una intervenció dels poders públics, perquè creixements massa continuats poden tenir problemes, com són evidents en el nostre cas. I aquesta intervenció ja es dona amb diferents mesures com el decret de moratòria turística que, pens, és molt important. Jo en vaig estar molt content. No vaig participar directament en el decret i, per tant, em vaig dur una sorpresa, però una sorpresa molt agradable de veure que el Govern feia una actuació clarament dirigida a moderar els creixements futurs. I actualment també s'està intentant moderar els creixements urbanístics en general.

EL SOSTRE TURÍSTIC

-De veritat ho pensa ?

-Sí, n'estic convençut. Tant el decret de moratòria turística com la decisió de controlar els futurs desenvolupaments urbanístics són una mostra de seny, perquè continuar aquest ritme, en una economia fonamentada en els serveis, bàsicament el turisme, i la construcció, és un perill. De continuar en aquesta línia tal vegada podríem arribar en el termini de deu o quinze anys a doblar el volum de l'economia balear. I això, pens, no seria molt sostenible. És obligat, per tant, entrar en una nova fase de moderació sense esperar l'evolució dels cicles. És molt important la intervenció pública que té lloc en aquests moments.

-Em parla de turisme i de construcció. Sempre havíem sentit dir que el turisme era el motor de la nostra economia, però darrerament hi ha altres versions, entre les quals la que diu que l'autèntic motor és el consum del territori, la venda de propietats i, en definitiva, el món lligat als negocis immobiliaris.

-No, el motor de la nostra economia és el turisme, clarament. I la construcció, si em permet dir-ho d'aquesta manera és un comparsa. Bàsicament el creixement econòmic s'explica pel turisme.

-I aquest turisme té un sostre?

-Naturalment, i per això parlàvem abans de la intervenció pública. No oblidem que la situació internacional ens parla de moderació. L'economia britànica ha entrat en una moderació, però també vivim en plena crisi financera internacional que, com diem els economistes, produeix impactes reals que, d'alguna manera, també afecten Europa. Europa es veu menys afectada, però la realitat és que el 40% del món és en aquests moments en recessió. És a dir, jo esper que el turisme tenguí per si una moderació, però també és necessària una intervenció pública per imposar-nos el nostre propi sostre, no el que ens imposi el mercat. Els forts creixements dels darrers anys han vengut molt bé per sanejar l'economia després de la darrera crisi, però ja són impensables els creixements quantitatius i, en aquest sentit, és bo que els poders públics tractin de reconduir la situació.

-Però a pesar de la crisi internacional, el turisme continua creixent. L'altre dia, a Palma, l'ACI, el Consell Internacional d'Aeroports,

augurava un creixement del 6% anual del trànsit aeri i, bona part, generat pels aeroports turístics com Son Sant Joan.

-Home!, aquesta és una bona notícia pel seu substrat. Això vol dir que si bé el turisme pot moderar el seu creixement sempre serà un sector important en el segle XXI. En el passat tenguérem dubtes sobre la seva viabilitat i, en canvi, ara podem assegurar que el segle que ve serà el segle del turisme. Però ja li dic, el fet que el turisme pugui seguir el creixement no ha de fer que l'oferta de les Illes continuï a lloure. No la podem incrementar massa més. Tot el contrari, hem de refer el turisme, incrementant la qualitat. Això no és nou, és un procés iniciat ja fa estona. Ja fa temps que l'economia balear ha començat un procés de modernització. Si no fos així seria impossible que en aquests moments parlassin de moratòries... Les Balears no canviaran de la nit al dia, sinó que aquest és un procés l'origen del qual data dels anys vuitanta i que des de la Conselleria d'Economia hem seguit de molt a prop. El que passa és que els processos van a poc a poc, costa acceptar els canvis i, per tant, comencen a donar fruit després de molts anys. En aquest sentit, anam per bon camí. Un camí adequat per al turisme que vendrà a les Illes en el segle XXI, que serà un turisme europeu i de qualitat.

ELS LÍMITS DEL TERRITORI

-El territori: té un valor al marge de l'immobiliari?

-Sí, és clar... El territori té valor des de molts vessants. És un valor agrícola. És un valor productiu i un valor també immobiliari, però només en la part alíquota que li correspon. Jo estic radicalment en contra, i ho tenc escrit així, de considerar l'agricultura com un sector marginal, perquè això voldria dir que és al servei d'altres sectors, entre els quals l'immobiliari. I res més lluny del que pens, que és considerar l'agricultura com un sector productiu, sobretot davant les incerteses que ens planteja el segle XXI. Perquè, miri, no vull ser catastrofista, però el que ve és un segle molt incert. Actualment vivim un món multipolar, ens pensam que perquè hi ha molt de lliure canvi i que perquè pertanyem a la Unió Europea no ens pot passar res. Està bé, però això no lleva que necessitem garantir-nos un mínim d'autonomia agrícola, és a dir, que l'agricultura sigui productiva, per allò que pugui passar. A qualcú li pot sorprendre que digui això, però no som jo qui ho diu, sinó que la probabilitat que en el segle XXI es produeixi una crisi alimentària a nivell mundial està documentada a molts d'estudis, no sé si dir ecologistes... bé sí, de l'ecologisme científic, que preveuen enormes dificultats. Per tant, no hi és de més que respectem i cuidem el camp, que la fora vila sigui productiva i que els pagesos no siguin simples jardiniers, perquè més ens valdrà ser previsors.

-I ho som?

-No a bastament. Però és que, d'altra banda, respecte a l'ordenació del territori hem de ser conscients que les Balears no poden assumir transformar-se en conurbacions immobiliàries com si fossin àrees metropolitanes. Sens dubte això disminuiria la qualitat de vida i, fins i tot si només miram l'interès econòmic, estic segur que això no vendria. És a dir, en resum, que més ens val ser previsors, també per una qüestió estètica, de preservació del paisatge. Hi ha més raons, evidentment, raons mediambientals, que manen que els recursos naturals siguin emprats de manera raonable, raons també economicistes i al capdavant, com dic, també raons estètiques. El turisme del futur, que cada vegada exigirà més qualitat, no veuria amb bons ulls que les Illes es transformessin en grans àrees metropolitanes. Per tant, en cap cas no hem de parlar del sòl com d'un valor exclusivament immobiliari.

-Darrerament també hem sentit parlar de limitar el sostre de

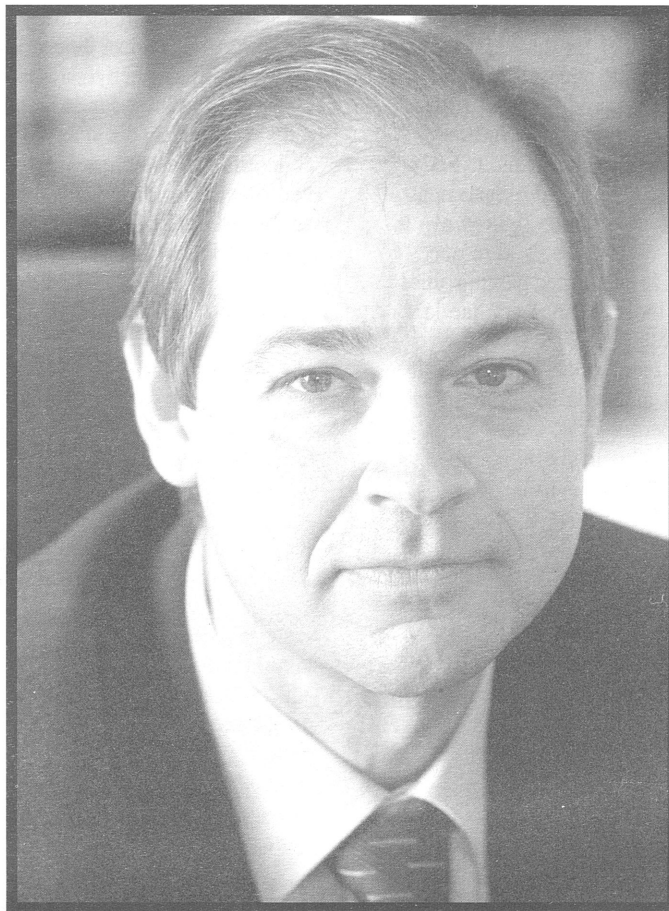
població. En opinió d'un economista, com s'ha de plantejar la qüestió demogràfica a les Balears?

-És una qüestió molt delicada. Jo record que quan vaig presentar les Dades de Població, un estudi fet pel Govern en col·laboració amb Institut Nacional d'Estadística, el representant d'aquest es va mostrar molt sorprès davant la gran preocupació, fins i tot l'hostilitat, de la classe periodística, per dir-ho així, davant aquests temes. A altres bandes això no passa o, si més no, no amb aquesta virulència. Això vol dir que aquest és un problema que a les Illes preocupa molt, però que s'ha de tractar molt seriosament i tenint en compte tots els factors de la nostra realitat. En primer lloc, no podríem mai establir un sostre de població "manu militari", perquè la legislació vigent reconeix el dret a la lliure circulació de les persones. Sí és clar, no obstant, que hem arribat a un punt en què el creixement de la població s'hauria de moderar. Com aconseguir-ho? Jo crec que la mateixa moderació del creixement econòmic farà que es moderi el creixement demogràfic, és a dir, que tornem a la posició eclèctica que li comentava abans. Ara bé, també en aquest cas és possible fer certes intervencions. La línia que s'assaja ara és no posar traves, com és lògic, que les persones que vulguin venir a viure a les Illes ho facin, però sí establir via legislació d'ordenació del territori uns paràmetres que regulin el creixement urbanístic. En qualsevol cas, però, també s'ha de tenir en compte que des del punt de vista de la sostenibilitat, que a tots ens preocupa, la utilització dels recursos naturals no és un problema només de la població resident, sinó un problema d'afluència turística quantitativa i, per això, he dit que el decret de moratòria turística va ser molt oportú.

EL RITME DE LA CONSTRUCCIÓ

-Diu que el creixement de la població residencial es moderarà per si mateix, però en aquest moment no és així. El ritme de construcció és extraordinàriament accelerat.

-Bé, jo crec, i ho dic així, sincerament, que hi ha molts d'urbanitzadors o de promotors que somnien truites. Quan jo veig les xifres de població latent que hi ha sota els paràmetres urbanístics pens que somnien truites, són inviables. És impossible que arribem a tenir una població nova com la que hi ha en els papers. No crec que mai s'arribi a quantitats tan exagerades... Per cert, això em recorda el que va passar a principi dels anys noranta quan era conseller Alexandre Forcades, amb qui jo vaig treballar molt estretament. En aquella ocasió no vàrem caure en una recessió en sentit estricte, perquè malgrat tot hi havia creixement, la qual cosa ens va dur a fer una distinció entre crisi econòmica i crisi financera. Algunes persones, sobretot promotors, que tenen fàcil accés als mitjans de comunicació de les Balears, començaren a parlar de "la gran crisi que afecta les Balears", quan realment era la gran crisi que els afectava a ells. Els seus negocis s'havien basat en decisions d'inversió molt errades i, per

tant, varen fer molt de renou, es lamentaren molt mentre l'economia, a la seva esquena, continuava creixent. Aquells que ara promouen grans urbanitzacions tal volta tendran una gran sorpresa quan vegin que els seus projectes no tenen col·locació.

-Això vol dir que no s'ha de fer res.

-No, sí que es poden fer moltes coses. Hi ha productes que es venen. Ens hauríem de plantejar seriosament, per exemple, millorar l'arquitectura. El que passa és que no es poden fer actuacions alegrement. Aquells temps en què tot es venia han passat a la història.

L'ALTERNATIVA INDUSTRIAL

-M'ha parlat de turisme, de construcció i, fins i tot, d'agricultura, però hi ha altres sectors. És possible pensar en una reindustrialització? Pot ser la indústria una alternativa?

-Jo som un admirador del sector industrial de les nostres Illes, perquè ha demostrat en condicions

adverses que aquí es podia crear una indústria que, endemés, constitueix un dels senyals d'identitat d'aquesta terra, especialment a Mallorca i a Menorca. La reindustrialització és, per tant, una opció, però... alerta!: hem de pensar en la indústria tradicional, ja que no podem comptar amb indústries pesants. Això s'ha dit moltes vegades, però és bo subratllar-ho de bell nou. Hem de procurar que la indústria continuï tenint una presència important perquè ens pot donar prestigi, com de fet fa, perquè allò que produeix és de qualitat. Però hem de saber que segurament no podrem anar molt més enllà del que tenim ara, tot i que en el Raiguer, a través de l'Objectiu-2, s'ha vist renéixer la confiança en un sector que era en declivi i això és molt important, sobretot perquè simultàniament assistim a un relleu generacional que ens permet tenir moltes d'esperances de cara al futur. Així que, indústria sí... com a complement important però, evidentment, no alternatiu. Encara que, com hem defensat sempre des d'aquesta conselleria, hauríem de fer un esforç addicional en un vessant del sector serveis que està destinat a les noves tecnologies, en definitiva a la societat de la informació. Aquesta és també una opció molt important de cara al futur de les Illes, com també ho és el sector aeronàutic. Ara bé, dit això, sempre serem una economia fonamentada en els serveis, però compensat per la resta de sectors. Almenys això és el que pens, encara que moltes vegades en economia les preferències personals contaminen l'anàlisi, si bé en aquest cas crec que és una contaminació positiva.

ELS SALARIS I LA POBRESA

-L'economia va bé. Si anam alerta l'escalfament dels darrers anys pot ser positiu. Vostè ha dit que les empreses que han fet bé les coses hauran pogut invertir en modernització, però... què passa amb el treball. Les enquestes diuen que hi ha molta feina, però els sindicats insisteixen que les ocupacions són precàries i mal pagades.

-Aquesta és una qüestió ben curiosa, perquè a altres bandes

d'Espanya ens diuen que quina sort tenim amb la institucionalització del mercat de treball, referint-se a la figura del fix discontinu. Diuen que és un privilegi i pot ser tinguin raó perquè aquesta figura és molt difícil de defensar fora de les Illes. Ara bé, dit això, li asseguro que no vull frivolitzar gens ni mica en aquest tema. Els fixos discontinus són un problema important i ens preocupa molt. Fixi's que gràcies a la conselleria, perquè el text que sortí del Parlament balear no en feia cap referència, els fixos discontinus figuren al règim especial de les Balears. La qüestió de fons no és altra que poder tenir una base de cotització social suficient per garantir unes pensions dignes i, en aquest sentit, es fa molta feina. I ara que la hisenda de l'Estat espanyol comença a millorar crec que serà possible atendre demandes com aquesta, com també es milloraran les condicions del contractes a temps parcial gràcies a l'acord a què s'ha arribat amb els sindicats... Dic tot això perquè crec, sincerament, que la situació laboral de les Balears és bona, almenys si la comparam amb la resta de l'Estat. Hi ha precarietat, és cert, però també ho és que les contractacions fixes evolucionen millor aquí. Jo crec que podem veure el mercat de treball amb confiança.

-Tant de bo que sigui així, però això no evita que la mitjana dels salaris de les Balears sigui inferior a l'estatal.

-Bé, bé... miri, no sé si convé que ho digui o si seria millor que callàs, però... vaja, que això que els salaris de les Balears siguin més baixos que a la Península no ho he cregut mai. És la primera vegada que ho dic, però sempre ho he pensat. No és que pensi que el treball de l'Institut Nacional d'Estadística estigui mal fet, perquè a l'INE fan molt bona feina, però supòs que en aquest camp treballen amb una informació distorsionada. Això no pot ser. Hi ha una contradicció entre la situació que un viu al carrer i les estadístiques salarials.

-Què passa, doncs?

-La clau del que passa me la donà, curiosament, Felipe González. Quan va venir a Mallorca li varen fer aquesta mateixa pregunta i amb altres paraules vengué a dir que creia que l'estadística estava mal feta. Hem d'analitzar què passa realment, perquè això no encaixa. En canvi, sí que no li discutiré que es doni una situació real en les pensions que, en efecte, són per davall de la mitjana espanyola. I és que a causa de l'actual legislació de la Seguretat Social una part molt important de la massa laboral no arriba a les bases de cotització que li permeten accedir al 100% de les pensions. Aquí sí que hi ha un problema constatable i li puc assegurar que la Conselleria de Treball fa feina juntament amb els sindicats per trobar-hi remei.

-Sí, però, continuant amb les estadístiques, ens trobam que hi ha informes de Càritas i d'algunes entitats bancàries que evidencien bosses de pobresa a la nostra societat. L'Obra Social de "Sa Nostra" feia conèixer l'altre dia que a les Balears hi ha cent quaranta mil pobres relatius, és a dir, amb uns ingressos inferiors a la meitat de la mitjana.

-Sí, conec aquest informe, que va fer Càritas i que recull "Sa Nostra"... Bé, ens trobam de bell nou amb el tema dels salaris, de manera que no ens queda més remei que fer la prova del nou que, en aquest cas, per un analista de la realitat, com vostè, que és periodista o com jo que som economista, suposa sortir al carrer i observar. On és la pobresa a les Balears? Sincerament jo no la veig. Les Illes Balears són una societat on tal volta es dona allò que deia Olof Palme: "no m'importa que hi hagi molts de rics, el que no vull és que hi hagi pobres". I en aquest sentit, l'observació ens diu que aquí hi ha una classe mitjana molt ampla. I amb això no vull dir que no hi hagi bosses de pobresa. Clar que n'hi ha... hi ha pobres i també hi ha marginats, que mereixen una anàlisi particular per determinar les

causes en una societat com la nostra. Nosaltres estudiam les causes d'aquestes situacions. Tenim l'obligació de fer-ho, però el fet que ens preocupem pels menys afavorits no ens distorsiona la visió del conjunt. En aquest sentit l'estudi del BBV, que també s'ha presentat molt recentment, diu que la situació de pobresa relativa de les Illes és inferior a la mitjana espanyola. Amb tot això no vull desmentir la veracitat de les dades de Càritas, que és una institució que fa una gran feina i a la qual sempre hem d'escoltar atentament, però pens que segurament hauríem d'aprofundir més en aquesta anàlisi.

LA FORMACIÓ I LA UNIVERSITAT

-El que sí és cert és que el model econòmic balear atreu i ha atret molta immigració, una mà d'obra que no té massa qualificació. Fins a quin punt aquesta circumstància ens pot crear problemes en el futur?, i que consti que ja sé que improvisar anàlisis sobre aquestes qüestions ens pot dur a conclusions molt contradictòries.

-Home!, aquest diagnòstic només és correcte en part. Quan parlem d'immigració ja ens hem de referir a una segona o tercera generació i, evidentment, no és el mateix la immigració dels anys seixanta i setanta que la dels seus fills. D'altra banda, si ens referim a la immigració actual, és cert que bona part va a la construcció, que en aquests moments necessita molta mà d'obra amb predomini de peons, és a dir de poca qualificació. Però no passa el mateix en el sector serveis. En el turisme ja no hi ha lloc per a la contractació de personal no qualificat. Tot el contrari. Tant el turisme com el sector industrial necessiten mà d'obra qualificada. Turisme vol dir serveis i serveis és atenció al client, són idiomes... no serveix qualsevol.

-Però tornant a les estadístiques, també pareix que el nostre índex universitari és per davall de la mitjana.

-Però això no vol dir baixa qualificació laboral. Tal volta sigui provocador afirmar que a una societat com la nostra no és bo que hi hagi massa universitaris. Els universitaris o almenys aquells que arriben a un alt nivell, perquè tots sabem que costa molt treure una carrera, moltes vegades no voldran ocupar un lloc de feina que consideren inferior a la seva qualificació, llocs de feina que són molts dignes i que en altres circumstàncies acceptarien. És una qüestió polèmica i, supòs, no tothom està d'acord amb el que dic. Allò que fa falta és, sens dubte, una bona formació professional, que permeti a molts de joves entrar en el mercat de treball en condicions de vegades més favorables que si fossin universitaris. Per això no s'ha d'establir un paral·lelisme entre inferior índex universitari i mala qualificació. Amb això no vull dir que no s'hagi d'anar a la Universitat. No, l'única cosa que dic és que per a molts de llocs de feina no és imprescindible. En qualsevol cas la Universitat, i jo n'he estat professor, no només serveix per expedir títols, sinó que té un paper més important: un paper que combina donar educació superior a tothom que la demani amb ésser un centre de recerca. La tasca investigadora de la Universitat aquí i a qualsevol part és fonamental. La Universitat, en definitiva, és, sobretot, una institució d'influència social.

L'EURO I L'ECOLOGISME

-Ja duim molta estona parlant i, bé, no voldria deixar al marge d'aquesta conversa el tema de l'euro. Falten poques setmanes perquè la moneda europea comenci a tenir una presència virtual. En què ens afectarà tot aquest procés?

-Sobre l'euro se'n parla molt i se'n diuen molts de desbarats. L'euro, o més ben dit, la Unió Monetària, ens pot proporcionar una major estabilitat econòmica i, per tant, majors oportunitats, perquè on hi ha estabilitat canviària es donen més condicions per prosperar que on

no n'hi ha. Però al mateix temps suposa un esforç molt important per part dels ciutadans. Miri, en economia mai no hi ha cap avantatge que no vagi vinculat a un esforç personal. I això es pot aplicar a un individu, a una família, a una ciutat, a una regió, a un país, a un continent... Per tant l'euro és una gran oportunitat, però s'ha de fer un esforç molt important de competitivitat. És cert que sense euro es podria guanyar competitivitat mitjançant devaluacions de la moneda nacional, però això a la llarga mai no és bo. És a dir, que l'euro l'hem d'entendre com un fet inexorable, inevitable, i d'altra banda, un fet que ofereix oportunitats.... Deia Pigou, que va ser el mestre de Keynes, que l'economia és una ciència trista, perquè parla de realitats i no de grans qüestions estel·lars. Hi estic d'acord. Vull dir amb això que l'anàlisi de l'euro mai no pot ser estel·lar, no hi ha lloc per a les grans declaracions, sinó que ens obligarà a ser molt realistes. Tant amb l'euro com sense ningú no ens regalarà res que no ens haguem guanyat.

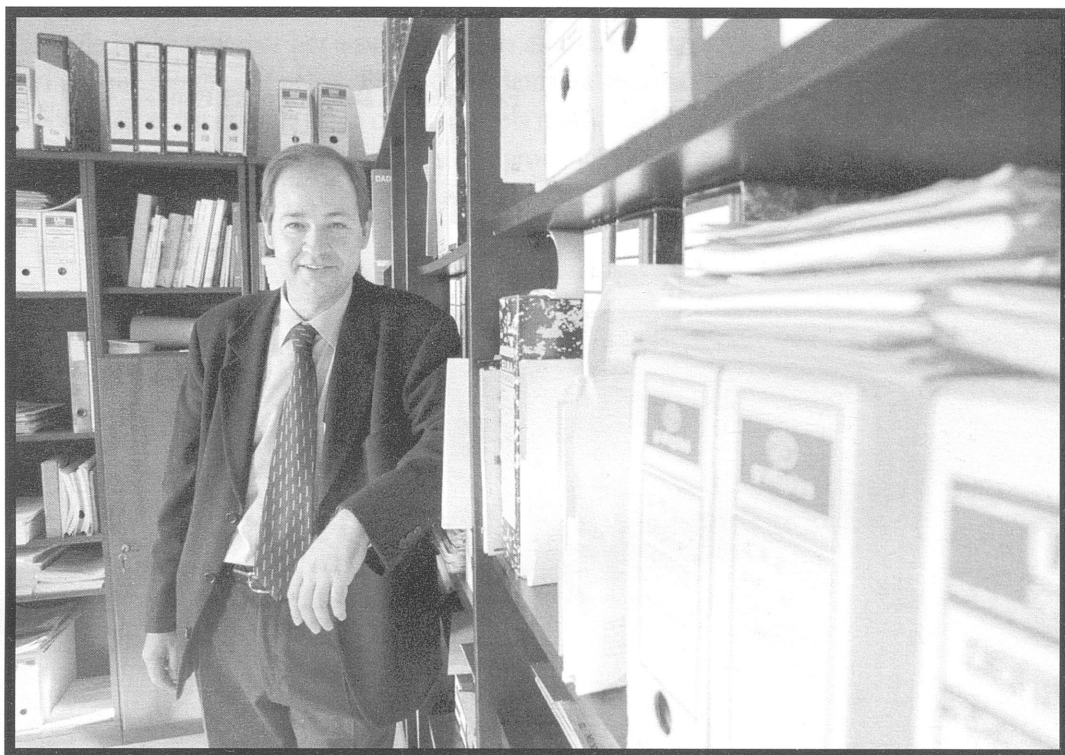
-Vol dir que ningú no garanteix l'èxit de l'euro ni els efectes suposadament beneficiosos que tindrà per a les Illes. Abans li he sentit dir que el segle XXI és ple d'incerteses i em sorprèn... no dèiem que la globalització de l'economia i l'extensió del liberalisme són una garantia de progrés, si més no per a les economies occidentals? No dèiem que, en aquest sentit, s'ha acabat la història?

-Tot el contrari. Jo record que fa temps tots pensàvem que els anys noranta, superada la divisió del món en grans blocs, serien anys d'estabilitat, que el món estaria molt tranquil, que la geoestratègia del passat havia acabat, que hi hauria grans creixements econòmics i que, en efecte, s'havia acabat la història, entenent aquesta com a enfrontaments. En canvi ens hem trobat amb un món molt complicat. La situació de guerra freda mantenia tothom firmes en el seu lloc, mentre que ara hi ha moltes veus pel mig, sense una autoritat clara que domini el món i, per tant, poden sorgir conflictes per tot arreu. De fet, hem tengut la guerra d'Iugoslàvia, que mai no hauríem ni imaginat. Tenim el problema de la Unió Soviètica, un antic imperi que s'ha desmembrant. És impressionant veure els problemes de la vida quotidiana de Rússia. Han sorgit rivalitats interètniques. Hem vist com creixien els integrismes com l'islàmic, que endemés està profundament dividit com s'ha comprovat amb el conflicte entre Iran i l'Afganistan, qui ho hagués dit, no? I Algèria, tant a prop... El problema tal volta sigui aquest mateix món tan global que fa que la caiguda de qualsevol peça del dominó ens afecti. Per això, és bo que tinguem una inserció en Europa molt important, tant com sigui possible, però també ho és pensar que tal volta qualche dia haguem de dependre de nosaltres mateixos. Jo crec que mai no arribarà aquest dia, però, com deia, el segle XXI és ple d'incerteses. Ningú no em pot negar que el món té avui elements que ens poden dur a una situació geoestratègica complicada. No hi ha dubte que ser dins de la Unió Europea és una garantia de major estabilitat, almenys ens hem guanyat la pau... que hagués passat amb la guerra iugoslava sense l'existència de la Unió Europea? La història d'Europa és una història d'aliances per empobrir

els veïnats. En canvi això s'ha superat, però, ja dic, sempre hem d'estar a l'aguait.

-Doncs, em sembla un avís molt important per finalitzar l'entrevista...

-Sí, però miri... m'agradaria afegir qualche cosa més en relació a tot el que hem parlat.

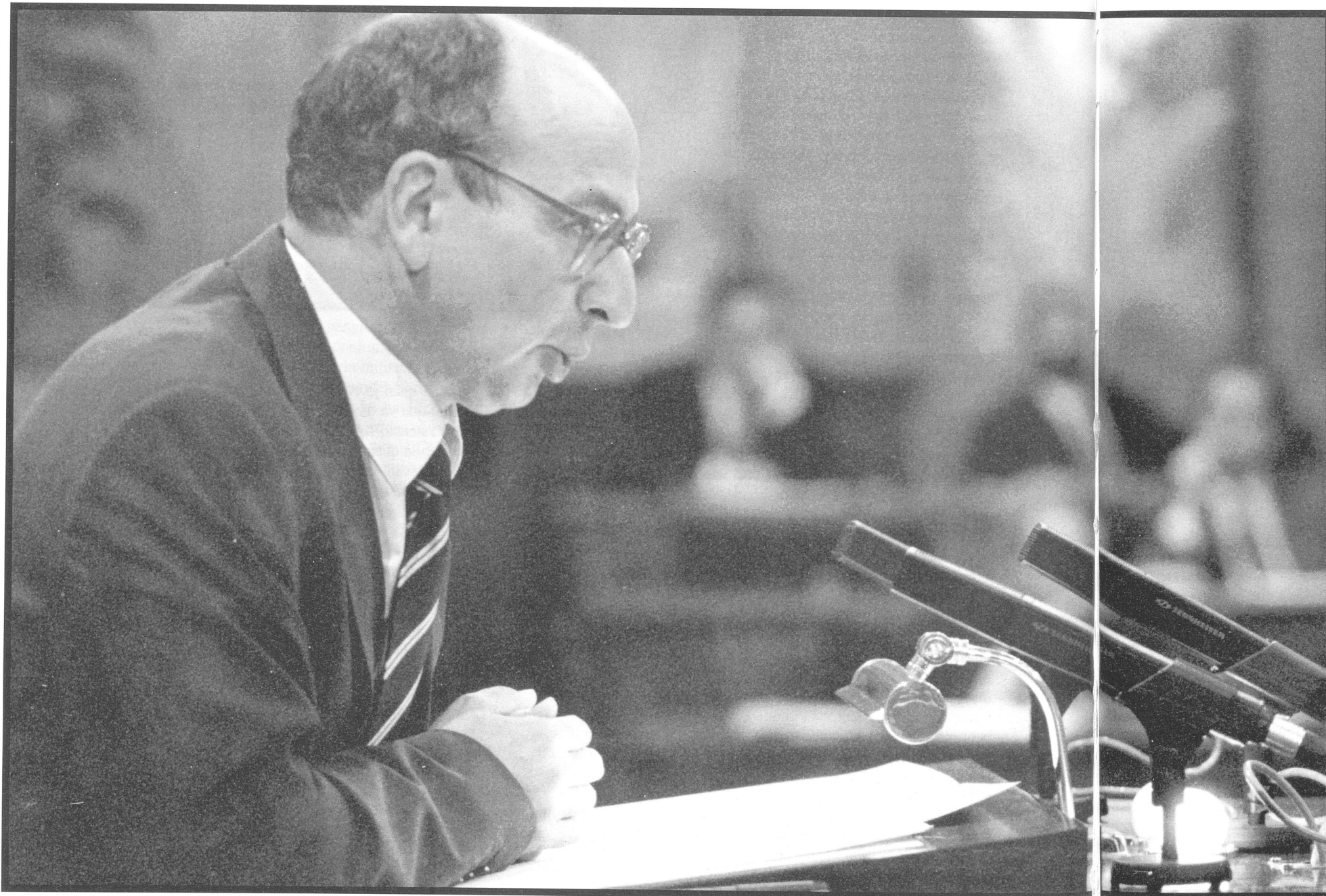
-Vostè mateix.

-Veurà... quan jo estudiava, en els anys setanta, em va impressionar molt el que va dir el Club de Roma sobre la crisi dels aliments. Cridà l'atenció sobre els efectes perniciosos d'un creixement excessiu, amb la qual cosa no hi ha dubte que el temps li ha donat la raó. I, fa poc, vaig tenir l'oportunitat de presentar a Palma un informe del Worldwatch, que és un institut molt prestigiós que treballa a favor de la sostenibilitat a nivell mundial, que venia a dir el mateix. L'informe sobre "l'estat del món" ofereix una visió precisa i científica sobre allò que ens pot passar si continuem creixent de la manera que ho fan les economies occidentals o, simplement, si els països en vies de desenvolupament arribassin al grau dels més avançats. Vull dir això perquè és molt important atendre aquestes veus i, en aquest sentit, jo voldria que el moviment ecologista tengués una presència cada vegada major a la societat. Jo sempre l'escolt amb molta atenció, però l'ecologisme que a mi m'agradaria és un ecologisme amb plantejaments rigorosos i, sobretot, un ecologisme vinculat al món científic del qual el Worldwatch n'és un exemple. Però, dissortadament, l'ecologisme que tenim aquí és militant, és partidista i vinculat a l'esquerra, la qual cosa li resta influència. Sembla que en tenen molta perquè fan renou, però li puc assegurar que no és així. Fan plantejaments massa maximalistes, que creen confusió i això, en aquests moments que es manifesta una gran preocupació per la sostenibilitat, per veure cap on anam, no és positiu. Seria bo que hi hagués més manifestacions científiques i menys polítiques.

Pobres a una societat rica

Entrevista a Damià Pons i Pons

per Jordi Calleja

Les aclaparadores dades de l'informe de "Sa Nostra" sobre la pobresa a les Balears no el varen sorprendre. Tampoc no l'ha sorprès que el Parlament rebutjàs a finals del mes passat, amb els vots en contra el Partit Popular i de la diputada Joana Aina Vidal, una moció del Partit dels Socialistes de Mallorca que plantejava al Govern la necessitat de presentar abans de final d'any el Pla de Lluita contra la Pobresa i l'Exclusió Social.

D'ençà que l'any 1983 va formar part de la comissió dels onze que va redactar l'esborrany de l'Estatut d'Autonomia reclama una política social seriosa i planificada. Des de la Conselleria de Benestar Social, Damià Pons viu el dia a dia de centenars de famílies que es troben dins la marginació o que lluiten per evitar-la.

Reconeix que no hi ha respostes ràpides de les institucions per a situacions que es podrien preveure, però confia en el poble balear, que és, segons ell, més solidari del que molta gent pensa. Per això, reclama un sistema d'ajudes socials que s'adapti a les noves realitats de final de segle, reivindica el paper de la dona com a un dels motors del canvi i aposta per oblidar la col·lecta per donar una atenció normalitzada que barri el pas a les causes que provoquen l'exclusió social. Per a Damià Pons "un pobre a una societat pobra és una desgràcia, però a una societat rica és un insult".

-Informes com els de "Sa Nostra" poden obrir els ulls de molts habitants de les Balears davant una situació que fa plantejar-se moltes preguntes. Són solidàries les institucions de les Illes?

-La importància d'aquests estudis sobre la pobresa i l'exclusió social és que donen una dimensió real d'aquest problema a les Illes. En aquest segle hem passat d'una economia modesta, bàsicament agrícola amb una mica d'indústria i un poc de comerç a trobar-nos de cop que ens hem convertit en una societat de serveis com a nucli gairebé únic entorn al turisme. Aquest creixement econòmic havia donat una sensació triomfal. Cada any més turistes, més cotxes, més recursos econòmics... Molt bé, això és cert, però el creixement no ha significat un creixement de la igualtat, sinó que dins una societat rica hi ha un segment important de la població que viu en una situació molt modesta i fins i tot en una pobresa clara, sense recursos suficients per subsistir. Aquests informes situen la pobresa una mica a l'alça perquè no tenen en compte el tema de l'economia submergida que és important, però tot i això, la pobresa a les Illes Balears té una dimensió important que han de reconèixer les institucions. Aleshores, unes institucions que fins ara veien la pobresa com una cosa d'altres comunitats es troben que la hi posen davant la cara i no en poden fugir, i han d'anunciar, no vol dir que ho compleixin, determinades polítiques socials i de lluita contra la pobresa. Aquesta és la importància dels darrers informes, que obliguen les institucions a haver d'afrontar el fet que a les Illes hi ha molts més pobres que els que oficialment s'estava disposat a reconèixer.

NIVELLS INSTITUCIONALS

-Quines dimensions té la pobresa avui i fins on poden arribar les institucions en la lluita contra la pobresa?

-Jo crec que hi ha tres nivells institucionals ben diferents. Per començar, dins Europa la lluita contra la pobresa i l'exclusió social té països capdavaners com França on s'han donat passes molt importants. Allà, la renda mínima d'inserció i altres sistemes en la lluita contra la pobresa tenen una gran tradició. Hi ha tot un sistema legislatiu per lluitar contra la pobresa que no simplement es tracta de repartir doblers als pobres, sinó de donar escola als que quedarien fora de l'escola, de donar habitatge als que no tendrien possibilitat d'accedir-hi, de donar formació als que necessiten tornar a formar-se per accedir al món laboral dins la nova economia mundial. Aquí hem patit en una sèrie d'anys uns grans canvis institucionals i de sensibilitat social. D'una atenció a la gent pobra i marginada que

Damià Pons i Pons va néixer a Campanet l'any 1949. És casat i té dos fills. Es va llicenciar en filologia catalana a la Universitat de Barcelona. És l'autor d'un llibre sobre la figura de Llorenç Villalonga i d'estudis sobre la cultura, la política i la història de les Balears en la primera meitat del segle XX, a més, ha col·laborat a la Gran Enciclopèdia de Mallorca. Funcionari de la Seguretat Social des de l'any 1973, la seva vida política va començar al PSM (1978 a 1987), partit amb el qual va formar part del primer Parlament i participà en l'elaboració de l'Estatut d'Autonomia. Diputat i conseller des de l'any 83, entrà al PSOE el 1987 i fins avui treballa en àrees de cultura i afers socials. L'any 1994 va ser nomenat conseller de Benestar Social del Consell de Mallorca.

es feia a través de determinats serveis de l'Església hem passat al fet que, tant a nivell municipal, com a nivell insular i a nivell de Comunitat Autònoma s'hagin d'assumir polítiques serioses de lluita contra la pobresa. Però aquests nivells no són iguals, és a dir, els ajuntaments tenen els pobres als seus carrers i els batles es veuen obligats a donar una resposta a les famílies que viuen en la pobresa i que generalment és insuficient. Els ajuntaments no tenen mitjans suficients per afrontar aquest problema. Si anem al nivell del Consell Insular de Mallorca, el CIM té una sensibilitat social, que pot derivar del Pacte de Progrés, que ha fet créixer els percentatges de la Comissió de Benestar Social però que també deriva de ser l'hereu institucional d'una Diputació que era encarregada de recollir nins i vells que no tenien on anar. I arribam ara on la situació es complica, que és al Govern balear. El Govern no és hereu institucional de polítiques socials, va acostumar-se que es fessin des del CIM i tot i que el seu pressupost ha crescut de 7.500 milions en el primer any a més de 120.000 enguany, no té una tradició de política social, i la majoria conservadora que governa no ha intentat resoldre els problemes, sinó que ha fet fins ara polítiques d'imatge. Però ha arribat un moment que informes com els de "Sa Nostra" i FOESSA posen sobre la taula el tema dels pobres, i tant és així que el president Matas es veu obligat a dir que mentre hi hagi un pobre a les Balears ell i el seu govern hauran fracassat.

Ara veurem si hi ha capacitat per impulsar una política social a la Comunitat Autònoma. Jo crec que hi ha elements que canten. Som la darrera comunitat autònoma que va tenir el salari social, i no es va posar fins que el Consell va anunciar que faria un salari social i el Govern es va veure pressionat. En aquests moments, el Govern va aprovar l'any 97 una iniciativa d'Esquerra Unida per fer un Pla de Lluita Contra la Pobresa i l'Exclusió Social, i s'ha donat de temps fins març del 99 per presentar-lo. Jo crec que les institucions tenen sensibilitats diferents, fruit de la història i de la majoria política que les governa.

-Les passes són lentes a les institucions, però el carrer demana respostes ràpides. Quines portes poden tocar els més de 10.000 illencs que viuen en situació de pobresa absoluta?

-Realment, la lluita contra la pobresa afecta totes les institucions. Els ajuntaments que tenen pobres als seus carrers han de tenir una iniciativa pròpia però necessiten el suport de les altres institucions. El Consell de Mallorca té la missió de coordinar els ajuntaments per actuar en matèria social. El Govern és qui ara ha de fer el pla de lluita contra la pobresa. El que em preocupa és que tenim un govern de dretes que quan són en joc els seus interessos és capaç de presentar en quaranta-vuit hores una llei de moratòria urbanística al Parlament, i que per elaborar un pla lluita contra la pobresa, tot i que governa des de 1983, necessita temps i l'elabora amb una lentitud

desesperant. A més, tenim informacions segons les quals els pressuposts de l'any 99 no presenten cap partida específica grossa, de l'ordre de mil milions de pessetes, per envestir de veritat contra la pobresa. Perquè si es presenta un pla però no compta amb una dotació pressupostària coherent, doncs parlarem d'un pla purament literari, que no és real. No hi ha una sensibilitat social suficient. Els pobres que són els que no poden esperar i viuen dins la desesperació de la pobresa són els que queden marginats a l'hora d'establir preferències i a l'hora de governar.

AL LÍMIT

-Tenim un coneixement global de la situació, però les respostes han de ser concretes i les actuacions dirigides a solucionar els problemes d'aquestes famílies que viuen al límit...

-El coneixement directe de les situacions arriba a través dels ajuntaments i també a través de Càritas que té una xarxa de detecció d'aquestes situacions i planteja solucions conjuntes. El problema és que no es pot córrer a apagar incendis amb un poal d'aigua. S'ha de crear un sistema de bombers i, si és possible, un sistema de preven-

ció d'incendis. La millor lluita contra la pobresa és l'eradicació de les causes que la generen. Si esperam a tenir un al·lot que no està escolaritzat, un jove amb una formació deficient, o una família que ha perdut la casa perquè no podia pagar estam sempre en situació d'emergència. Que trobem situacions d'emergència és inevitable però que sistemàticament estiguem dins l'emergència vol dir que no tenim sistema. De la mateixa manera que s'han normalitzat serveis com l'escola que no existien fa un segle, encara no tenim respostes concretes contra la pobresa. La clau del pla de lluita contra la pobresa és considerar que una societat rica com la de les Illes Balears ha de tenir mitjans suficients per articular un sistema d'atenció normalitzada en matèria de pobresa i exclusió social, sigui a nivell educatiu, de formació professional, d'habitatge, etc. Aquest és l'objectiu. La política de fer una col·lecta a través dels mitjans de comunicació o de fer espectacles mediàtics pot ajudar un parell de persones, però és un símptoma que el sistema no funciona. No es

tracta de repartir doblers, sinó de crear un sistema preventiu amb polítiques socials. Un pobre dins una societat pobre és una desgràcia, un pobre dins una societat rica, que és el cas de les Balears, és un insult.

-Quina dotació pressupostària creu que faria falta per poder fer aquest canvi i marcar unes línies d'actuació?

-La pobresa té molts d'aspectes. Un pobre no és simplement un senyor que té pocs doblers. És una persona sense formació, una dona que s'ha separat amb infants, són els infants que han d'anar a l'escola i molts d'altres casos. És un sistema que té múltiples qüestions i que requereix respostes múltiples. S'hauria de destinar un mínim de l'1% del pressupost per dotar el pla, definir les funcions del CIM i no oblidar els ajuntaments que són els que de manera directa conviuen amb la problemàtica de cada família i són els que pateixen sovint la impotència de no poder donar-li resposta.

-Una resposta que moltes vegades no arriba a temps...

-Lamentablement les institucions sempre corren darrere l'incendi, el foc sempre ens va per davant. Els pobres no són aquells que demanen almoïna als semàfors, això només és la imatge més crua de la pobresa, però hi ha una massa gran de la població que són moltes famílies que no reconeixeries com a pobres si te'ls creues passejant pel carrer. El que s'ha d'evitar és que l'atenció de la població se centri com fins ara en els casos més extremats. Acostumam a identificar pobres amb alcoholisme, amb marginació, amb drogodependències, amb conductes delictives i això només és una part extremada. La part grossa, la part submergida de l'iceberg, la que no es veu, és la que les noves polítiques han d'atendre. El pobre que viu en la indigència més absoluta va a una institució. Si és toxicòman serà portat a un centre de rehabilitació, si és marginat a un centre d'atenció als marginats... però el pobre que té falta de formació professional o manca de recursos que es dirigeix a una institució no troba respostes. Les institucions no tenen respostes per a aquesta pobresa àmplia i no tan extrema que és la que es troba a aquests moments més desatesa. Jo crec que l'èxit d'una política contra la pobresa serà donar respostes a tots els nivells per a aquest gran segment de població. No hem d'inventar res, si ens fixam en la legislació d'un país com França només hem de traduir i adaptar al català les seves lleis i adaptar-les a les dimensions de les Illes Balears. Allà se cerquen respostes imaginatives perquè els pobres no són només gent gran, com tothom es pensa, sinó que la majoria són gent jove sense formació ni recursos, que fàcilment tendrà conductes antisocials com el narcotràfic o la delinqüència.

SENSE RESPOSTA

-A les Illes el 31% dels pobres són menors de 14 anys. Poden disposar d'aquestes respostes?

-S'ha de reconèixer que les institucions no tenen una resposta suficient a aquest problema. Aquesta és la veritat pura i dura. La gent jove necessita un mecanisme educatiu i formatiu i aquest és un dels desafiaments del futur.

-A l'hora de trobar recursos humans suficients, fins on arriben la iniciativa privada i les ONG?

-Sabem que avui no podem confiar que les institucions públiques donin totes les respostes ja que això és una quimera. El sistema més sensat és que la planificació es faci des del Govern de la Comunitat Autònoma i que es contempli la participació de les ONG. Això s'ha de matisar. L'ONG més important del món és l'Església i una lluita contra la pobresa que no comptàs amb ella

seria destinada al fracàs. Tant és així que l'estudi sobre la situació de la pobresa a Balears l'ha fet el servei social de l'Església. Per tant, el metge que fa un diagnòstic té també un servei que li permet detectar i seguir els diferents casos de pobresa. Càritas és i serà un element clau, insubstituïble.

-Quina és la seva posició respecte al paper del voluntariat?

-El voluntariat té una part molt positiva i una altra que em preocupa. La bona és que és una actitud encomiable de cara a la societat, però una altra cosa és que alguns governs conservadors vulguin utilitzar el voluntariat com a element substitutori, al mateix temps que abandonen els serveis socials. El voluntariat ha d'esser un complement de l'aportació institucional.

LA DONA, MOTOR DEL CANVI

-Cada dia trobam a la primera plana de qualsevol diari notícies que il·lustren la trista situació de moltes dones que viuen situacions de maltractaments i cada cop són més les dones que abandonen els seus marits i han de sostenir tota una família. Han assumit les institucions que lluiten contra la pobresa el canvi del paper social de la dona?

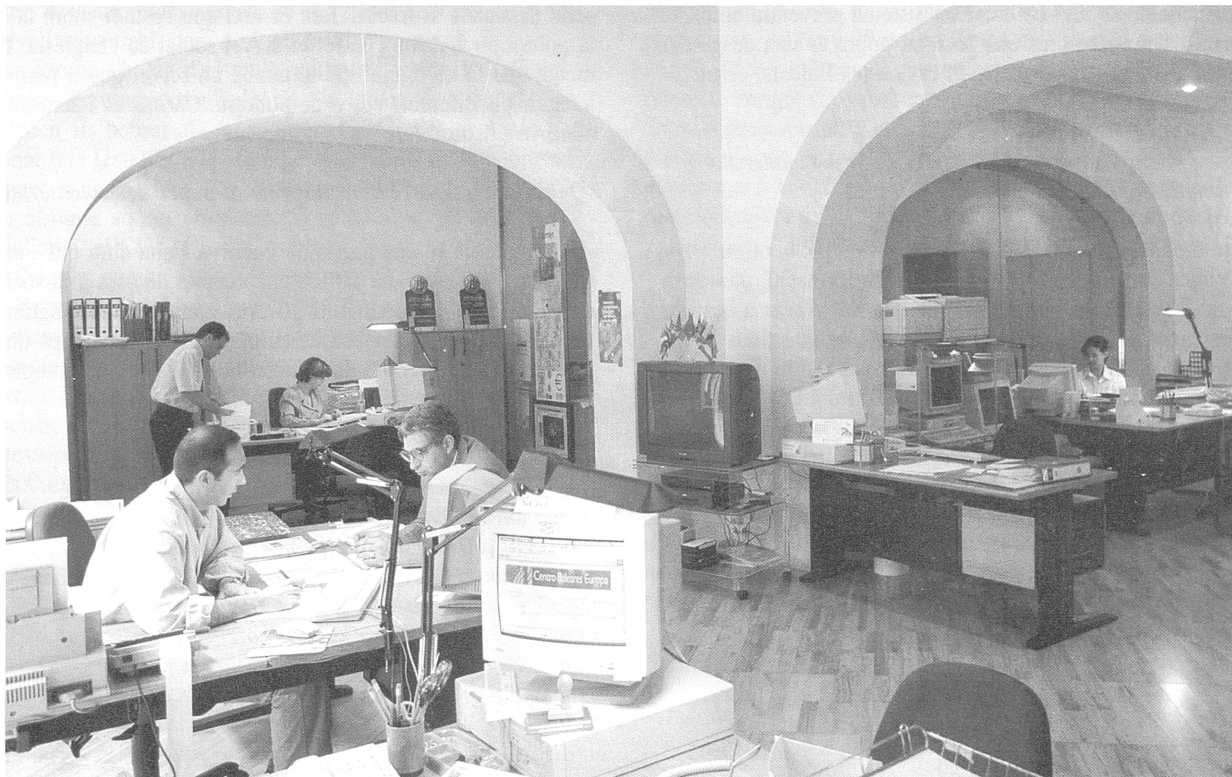
-Jo crec que el canvi del paper social de la dona és la revolució més important del segle XX. La dona tenia una funció social dins el nucli familiar, era l'encarregada de tenir cura dels infants, dels vells, dels malalts... Avui s'ha incorporat al món laboral i s'han de compartir amb la parella totes aquestes funcions. Hi ha un xoc cultural que molts d'homes no accepten i es produeixen situacions de violència cada dia. Però el canvi és irreversible. A més, hem de destacar que les grans usuàries dels serveis socials continuen essent les dones. Les dones tenen una cultura de responsabilitat dins la família. Quan hi ha una situació difícil que afecta tant l'home com la dona, elles sempre es converteixen en portaveu de la família davant les institucions. L'home té una cultura de l'orgull masculista que fa que es consideri fracassat si acut a un servei social. Mentre que la dona té una cultura de la resistència, ha d'arribar a final de mes, ha de vestir els seus fills, els ha d'alimentar, etc. No li importa si ha d'anar a veure el rector, el bisbe o el president del Govern. L'home quan hi ha dificultats aplega i desapareix, hi ha moltes més dones abandonades amb infants que homes abandonats amb els fills. Aquesta és una de les situacions més difícils amb les quals ens trobam ja que la mare té moltes dificultats per treballar i tenir recursos propis. Té tendència a caure dins una situació de pobresa que moltes vegades acaba en marginació. És a dir, no es pot actuar contra la pobresa com si homes i dones fossin afectats per igual. La dona pateix molt més aquesta situació.

-Com poden canviar les coses perquè s'ubiqui el paper de la dona en la lluita contra la pobresa?

-Un dels elements clau és tenir en compte el paper que la cultura femenina juga dins aquest tema. La participació de les dones en elements de resposta social, fent cursets per atendre persones majors, o discapacitats és tant important que ha de tenir una posició clau. La dona no pot tornar al paper tradicional, ara bé, s'ha de reconèixer que no ocupa ben bé el mateix paper que l'home en la lluita contra l'exclusió social. L'home és molt més "abandonista", es desmoralitza, abandona la família i la dona ha de mirar endavant.

-També s'ha acabat amb un mite en comprovar-se que bona part de la pobresa és a la part forana.

-Efectivament. Fins ara es deia que els pobres eren quatre forasters que habitaven les barriades de Palma. El que passa és que a la part

El Centre Balear Europa consolidat a Brussel·les defensa els interessos de la nostra comunitat i, a la vegada, facilita a tots els interessats qualsevol informació relativa a la Unió Europea

DEPARTAMENTS I SERVEIS DEL CBE:
Centre de Documentació Europea
Centre Europeu d'Informació Empresarial
Departament de Relacions Exteriors
Departament de d'Estratègia Regional i
Coordinació IMEDOC

INFORMAU-VOS AL CENTRE BALEARS EUROPA

C. Palau Reial, 17
 Conselleria d'Economia i Hisenda
 07001-Palma de Mallorca, Illes Balears
 Tel. 971 17 62 28 - Fax 971 17 62 16.

Correu electrònic: cbe@bitel.es
Internet: <http://www.bitel.es/cbe>

DELEGACIÓ A BRUSSEL·LES

Avenue des Arts, 3, 4 et 5, 7ème étage - 1210-Brussel·les
 Tel. 32 2 223 14 10 - Fax 32 2 223 25 24.
Correu electrònic: centre.balears.europe@skynet.be

COMISSIÓ EUROPEA

GOVERN BALEAR

Universitat de les
Illes Balears

Càmera Oficial de Comerç,
Indústria y Navegación de
Mallorca e Ibiza-Formentor

CAIXA DE BALEARS

CENTRE BALEARS EUROPA

forana el mecanisme de solidaritat funciona molt més que a Palma. L'Ajuntament, el servei de Càritas o les famílies amigues els ajuden a sortir endavant. En canvi a Palma, un pobre a una ciutat de 300.000 habitants se sent més tot sol que a un poble de dos mil. Tot i això, és bo que el mite que els pobres són quatre immigrants no assimilats que viuen a les rodalies de Palma s'hagi esbucat. Els pobres són a totes les Illes, i tant a la ciutat com a la part forana.

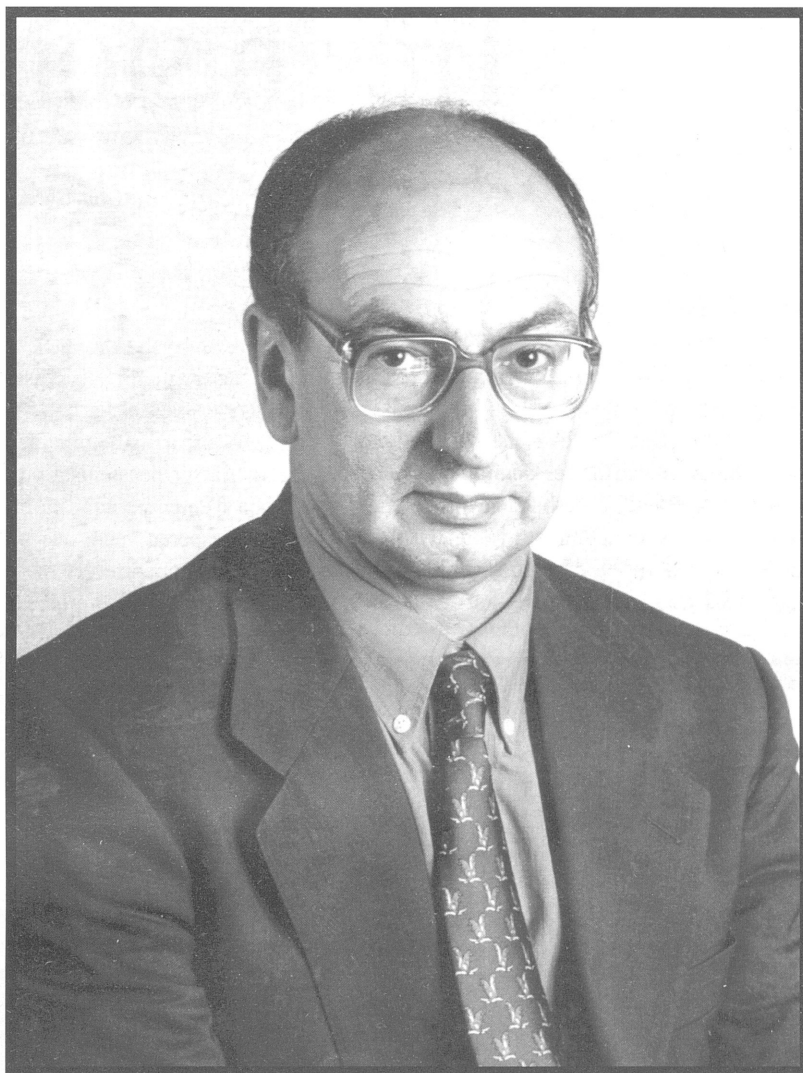
EL FUTUR

-Quins són els reptes per al futur a una societat amb una economia de serveis com l'illenca. Trobaran el seu espai els més desprotegits?

-Jo sempre record una frase de Llorenç Villalonga que diu que "el progrés no es pot aturar però pot explotar". A Mallorca l'estiu de l'any 98 s'ha començat a veure que el progrés comença a crear degradació i a fer perillar moltes coses a Mallorca. Hem de contenir un creixement urbanístic que va totalment descontrolat. Si continuem en aquest procés no millora la nostra qualitat de vida. Fins ara tot el que ha donat doblers ha tengut el camí obert i hem arribat a una política en la qual els grups especuladors han tengut audiència al Consolat de la Mar sempre que han volgut i les seves exigències han estat prioritàries. Crec que és significatiu que aquest creixement descontrolat vagi parell a una desídia total en matèria social. Quantes audiències s'han donat a representants de la lluita contra la pobresa? Aquesta és la línia que s'ha d'invertir. S'ha de fer una política prudent en matèria territorial i destinar uns recursos importants a la lluita contra la pobresa.

-Quina pensa que és l'actitud de la població illenca que tants de canvis ha viscut en aquest darrer quart de segle i que tantes vegades ha estat acusada de conformista?

-S'ha parlat molt del conformisme dels mallorquins però no s'ha d'oblidar que han protagonitzat dues revoltes socials que a escala europea aguanten la comparació amb els moviments socials de Centreuropa, França o Espanya. Són en el segle XV la revolta forana i les Germanies en el segle XVI. Però la derrota d'aquests moviments socials ha donat lloc a una repressió i una consolidació d'un sistema senyorial que va persistir fins al segle XIX i en alguns aspectes fins al segle XX. Mallorca era una societat molt dominada per l'element senyorial. En el segle XX això canvia amb la crisi dels senyors i compren terres petits pagesos, també l'emigració va donar doblers, petits nuclis d'industrialització que foren focus de moviments polítics de signe progressista i finalment la crisi de tot aquest sistema i l'arribada del turisme. El mallorquí ha d'adaptar-se a la

realitat econòmica que té. En algunes coses tenim esquemes mentals com si fóssim a l'època de la caseta i la possessió. Els nostres sistemes socials s'han d'adaptar també a les modalitats del segle XX i crec que ara hi ha un canvi important, una sensibilitat creixent, la gent jove és sensible als moviments de solidaritat amb el Tercer Món, el voluntariat, i dins aquesta nova sensibilitat, el mallorquí està obert a oferir respostes socials. Jo crec que en aquests moments no l'altrares ens creim més inferiors del que realment som. La nostra economia ha canviat més que la nostra psicologia, la psicologia canvia més lentament i es veu clarament en la diferència entre les persones majors i els més joves. I com jo crec en els joves, jo crec en el futur.

Tres històries reals

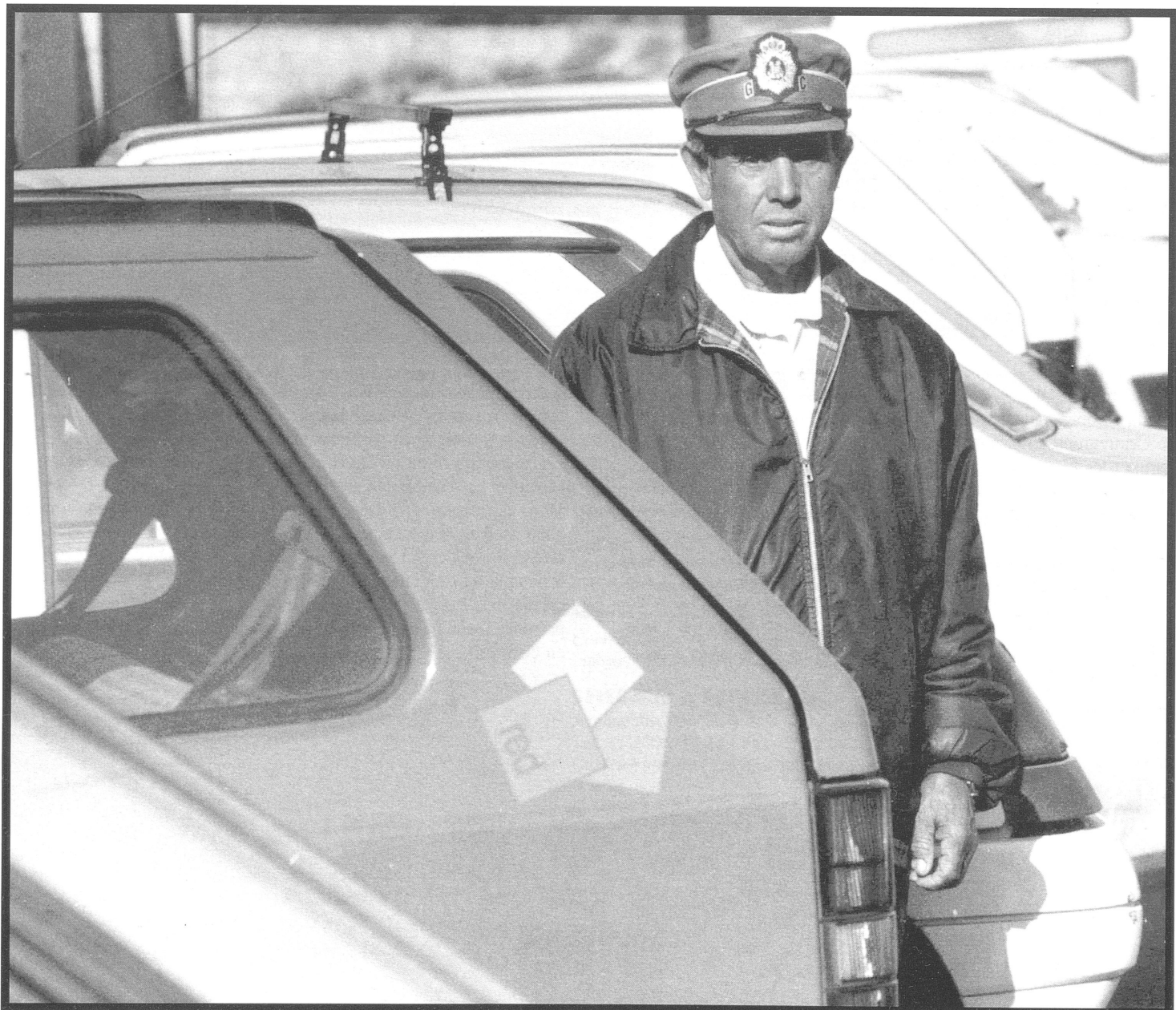
per Gina Garcías

MARGA M.:

Encara no ha complit els trenta anys i ja desitjaria ser pensionista. Marga M. ha perdut la força als braços i a les cames, la capacitat per tragar una casa, per complir una feina estricta d'assistenta o de bugadera o de cambrera, per poder surar l'infant i valer-se per ella mateixa i no haver de dependre, ella i el fill, i l'home a la presó, del miserable sou de sa mare,

de la pensió de 42.000 pessetes que cobra la vídua, escasses per a una persona tota sola, ridícules per a una família de quatre persones. Desitjaria ser pensionista però els metges no acaben d'entendre aquesta invalidesa injustificada i esperen veure què passa, i no la signen, com si mentre els metges esperen ella pogués menjar de l'aire del cel. Tot va succeir

un dia, de sobte, els músculs s'afluixaren, aliens a la seva voluntat, i tot li començà a pesar massa i a caure, davant els seus ulls espantats per aquell abatiment tan absolut i tan beneit, tan inoportú. Què li feia el seu cos, que també ell la deixava tirada? El cos exànim. L'ànima, abandonada. Hagué de deixar la feina de cuinera, precisament quan l'home havia

Un 16% de les famílies pobres depenen d'uns caps de família que pateixen alguna discapacitat.

Segons una anàlisi recent de Càritas de Mallorca, el perfil bàsic de les persones afectades de pobresa severa es defineix de la manera següent: Joves (especialment dones de menys de trenta-cinc anys amb fills) aturats o ocupats en activitats marginals, drogodependents o malalts crònics físics o psíquics. Un 20'9% de les persones pobres de més de setze anys tenen un estat de salut dolent o molt dolent (en el conjunt de la població de més de setze anys, només un 4,6 % tenen un estat de salut deficient). Un 10'4 % de les persones pobres de les Balears pateixen alguna discapacitat, mentre que en el conjunt de la població aquest percentatge se situa en un 3,4%. Un 16% de les famílies pobres de Balears depenen d'uns caps de família que pateixen alguna discapacitat. Un 8'4% de les famílies pobres viuen en habitatges que donen cabuda a més d'una persona per cada 10 metres quadrats de superfície. Un 15'8% de les famílies pobres ocupen habitatges amb més de dues persones per dormitori.

estat traslladat a una presó de la Península per un assumpte de tràfic de drogues i quan més falta feia el seu sou. Hagué de refugiar-se a casa mare i redoblar els esforços per criar un infant que res no entén d'allò que l'envolta. Perquè la mare sembla de pedaç i plora, perquè el pare viu tan enfora, perquè la padrina remuga i maldia i a la casa sembla que hi ha una foscor espessa i als vespres el silenci s'omple de por.

Marga M. dorm a un llit estret amb el seu fill. L'escalfor suau del petit compensa la in-

comoditat. El nin s'agita, ella gairebé no es mou, llevat d'algun rampeig a les extremitats inferiors. És als vespres quan sent l'invariable vertigen d'un forat obscur que la succiona imparable, un forat sense res on aferrar-se per no caure endins, endins, endins. Està angoixada i no entén res. Va néixer a Palma, filla d'un honest matrimoni de treballadors. No va acabar l'EGB però el turisme li donà sempre feina, primer de cambra, més endavant de cuinera. És cert que sempre va ser una mica inquieta, emocionalment inestable. Ha tengut

tres parelles: de la primera li va néixer un fill que ara viu amb son pare. Pràcticament no el veu, ja: l'home té una altra dona i ella sap que el nin està bé, millor que no la vegi, no vol més compassions inútils. La segona parella li va desaparèixer un dia, i la tercera... tot anava bé. Ell havia festejat amb la droga, però Marga creia ben cert que ja ho havia deixat. I no... el varen enxampar quan el nin tenia tres anys. Ara li manca poc més d'un any de presó a la Península, però encara té altres judicis pendents. A Marga li va caure el món al damunt, la tristesa li envaï els músculs, res, ningú, no li responia. Fa més d'un any que no fa feina. Quan la situació començà a ser desesperada va recórrer a Serveis Socials municipals de Palma. Sa mare la va acompanyar. Varen dir que no els bastaven els doblers de la pensió. Però era la padrina la que reclamava, ella no se sent amb dret a res. Després va anar a la parròquia. Càritas coneix el seu cas, intenta coordinar les ajudes i, mentre li cerca una feina adaptada a la seva situació, li proporciona assessorament jurídic perquè tramiti la invalidesa. Els metges opinen que la seva paràlisi és un efecte histèric i, per tant, probablement passatger. Marga M. els contesta: "no en sortiré, d'aquesta."

PEPE R.:

Mai ningú no sabrà quines dissortades passions ha ofegat a poc a poc amb alcohol barat. Ni ell mateix ja ben bé no ho sap, tan gran és l'esforç que ha fet per oblidar.

Pepe R. té quaranta-vuit anys, però qualsevol diria que ja és un vell si no fos per la fortalesa demostrada, que li permet sobreviure els hiverns dormint sobre un tros de cartró, el cos folrat de paper de diari, al ras, on totes les estrelles de l'univers multiplicades per la gatera són per a ell. Tampoc no sap quan temps fa que està així. Que confusa és la memòria! Només una tuberculosi l'ha ferit, més que la vida mateixa. Déu estrangula, però no ofega. Les dones i els pobres són mals de matar. El seu és un dels casos de pobresa absoluta: Nascut a Mallorca, de pares peninsulars, va rebre una formació de batxiller, es va casar i va tenir tres infants. Separat des de fa més de deu anys, no manté cap contacte amb la seva dona, i els serveis d'atenció social de Càritas no l'han poguda localitzar. L'alcohol ha estat la causa que perdés consecutivament totes les feines, l'habitatge, i que s'hagués de quedar, literal-

ment i definitiva al carrer, on dorm, on viu, on els veïns del barri antic on habita li donen cada dia qualche cosa per menjar. Com Déu fa amb els alegres ocells. Déu ofega però no mata.

Ni quan va patir tuberculosi Pepe R. va fer cap demanda d'ajuda assistencial o social. Va ser un veïnat del barri qui s'adonà que la seva

situació començava a ser desesperada i avisà els serveis socials de Càritas. Càritas l'atengué. Pepe R. va acceptar l'ajuda, però es negà rotundament a anar a dormir a cap institució d'acollida. Ara està fins i tot il·lusionat amb la petició -que Càritas li ha tramitat- d'una pensió a la qual probablement tindrà dret, i que

La pobresa absoluta es dona quan hi ha una mancança de béns i serveis considerats essencials (alimentació, habitatge, vestit, etc.) per atendre les necessitats bàsiques de supervivència. Les definicions de pobresa absoluta es basen en la determinació d'una cistella de necessitats bàsiques idèntica per a tots els llocs i països del món i independent, per tant, del nivell mitjà de renda de cada país. L'informe de "Sa Nostra" estableix que el nombre de persones en situació de pobresa absoluta a Balears és superior a les 9.000. El CES estima una xifra de 8.400 persones, que FOESSA eleva fins a 10.100. La taxa d'alcoholisme de les persones pobres se situa per sobre el 7% mentre la del conjunt de la població és de l'1'1%. El percentatge de persones pobres afectades de drogodependències és superior al 4%, mentre aquest mateix percentatge en relació al conjunt de la població és d'un 1'25%. Un 8'2% de les famílies pobres es troben fora de les cobertures de la Seguretat Social.

anirà acompanyada d'una revisió periòdica del seu estat de salut. Però Pepe R. continuarà vagant pels carrers del barri antic, demanant pacíficament almoïna, dormint al ras. Negant-se a dinar a cap menjador de caritat. Els veïns que el coneixen diuen d'ell que és una persona absolutament pacífica, que ha oblidat el seu passat, indiferent davant el futur. I sempre hi ha algú que li du un entrepà, una peça de fruita, que ell acompanya amb l'alcohol comprat amb la caritat pública. La Policia de barri el coneix, i sap que mai no ha provocat cap problema. D'aquí poc rebrà 37.000 pessetes mensuals de pensió contributiva, que Càritas creu convenient que li administri qualcú, perquè no les gastï d'un cop en una mona suïcida. Pepe R. està content. Així no haurà de demanar tant al carrer, i els vespres d'hivern als portals o a les cotxeres seran més con-

fortables. Mai no voldrà parlar de la seva família i sap ben bé que la pobresa ha desfigurat fins a tal punt el seu rostre i la seva silueta que, amb un petit esforç de simulació, ja nin-

gú dels originàriament seus no el reconeixeria. Ara els seus amics són els veïns compassius que no el deixen morir. Només Càritas creu que és una persona recuperable.

AINA L.:

Aina L. va fugir de ca seva als vint-i-set anys amb la cara i els braços plens de blaus, enredada de fred i de por a causa de les pallisses del seu marit. Amb ella se'n va dur els tres fills a un centre d'acollida per a dones maltractades. Ja hi havia estat, allà, en un parell d'ocasions abans. Però aquesta vegada era la definitiva. Se'n va anar amb el que duïa posat, i sense cap preparació acadèmica ni laboral per començar a valer-se per si mateixa. El seu desemparament estava agreujat pel trist concepte que tenia de si mateixa. Se sentia culpable que l'home s'alcoholitzàs, de no fer les coses bé, de no ser prou atractiva ni eficaç, de no poder lliurar els seus infants de la fúria del pare. Avergonyida de l'espectacle que ben segur rebien les veïnades en sentir els crits i les portades. Se'n va anar i va dei-

La pobresa ha romput els tòpics

Deu mil ciutadans de les Balears són absolutament pobres, és a dir, no disposen de les condicions que a qualsevol banda del planeta es consideren mínimes per viure amb dignitat. Altres seixanta-tres mil persones viuen en una situació de pobresa sociològicament anomenada "relativa", que pot ser moderada o severa segons els seus ingressos siguin inferiors a la meitat de la renda mitjana o inferiors a la quarta part de la renda mitjana.

Aquestes dades són el resultat d'un informe del Gabinet d'Estudis Socials i Econòmics de "Sa Nostra" i demostren que un 10% dels ciutadans de les Balears viu en unes condicions penoses o indignes. L'estudi romp molts de tòpics: Els pobres no són els forasters, els marginats expulsats del seu lloc d'origen, sinó que quasi la meitat han nascut a aquestes illes. A Mallorca és on hi ha més desigualtat social d'entre totes les Balears. Els pobres són majoritàriament dones joves i amb una edat mitjana de trenta anys. La majoria són fadrins, i la seva esperança de vida és entre un 7 i un 10% inferior a la del conjunt de la població.

La pobresa no és un fet natural i inevitable. És un fet social, estructural: quasi un 13% dels pobres són analfabets, i un 43% no té estudis. El 49% no té cap feina i un 20% treballa en feines mar-

ginals. 2 de cada 10 pobres pateixen problemes greus de salut, i un 8,2% no té cap cobertura sanitària pública. Un 10% pateix discapacitats i entre un 4 i un 7% és addicte a diferents tipus de drogues. Viuen o tots sols o amuntegats, s'alimenten malament i no tenen -i no es creuen amb dret a tenir- serveis socials bàsics i un habitatge digne. La migradesa dels salaris i de les pensions a les Balears és -segons l'informe de "Sa Nostra"- la principal causa de la pobresa. 80.000 persones la pateixen. 600.000 la ignoren.

Els pobres passen gana, passen fred, estan malalts, no tenen perspectives vitals. La constatació de l'existència de pobres a les Balears és el millor exemple de les tesis del darrer premi Nobel d'Economia, Amartya Sen, quan qüestiona la creença comuna que la fam és provocada per la manca d'aliments. Sen manté la tesi que un dels factors ineludibles per mesurar sense hipocresies el benestar d'una societat és el percentatge d'habitants que viuen sense condicions dignes. Les Balears es delaten així com una terra de desigualtats, on els serveis d'assistència social són incapaços -per naturalesa i per disponibilitat- de rompre el circuit estructural que produeix i reproduceix la tribu dels miserables.

"De primer, uns entrants; llavors, menjaré lluç arrebossat, i per beure..."

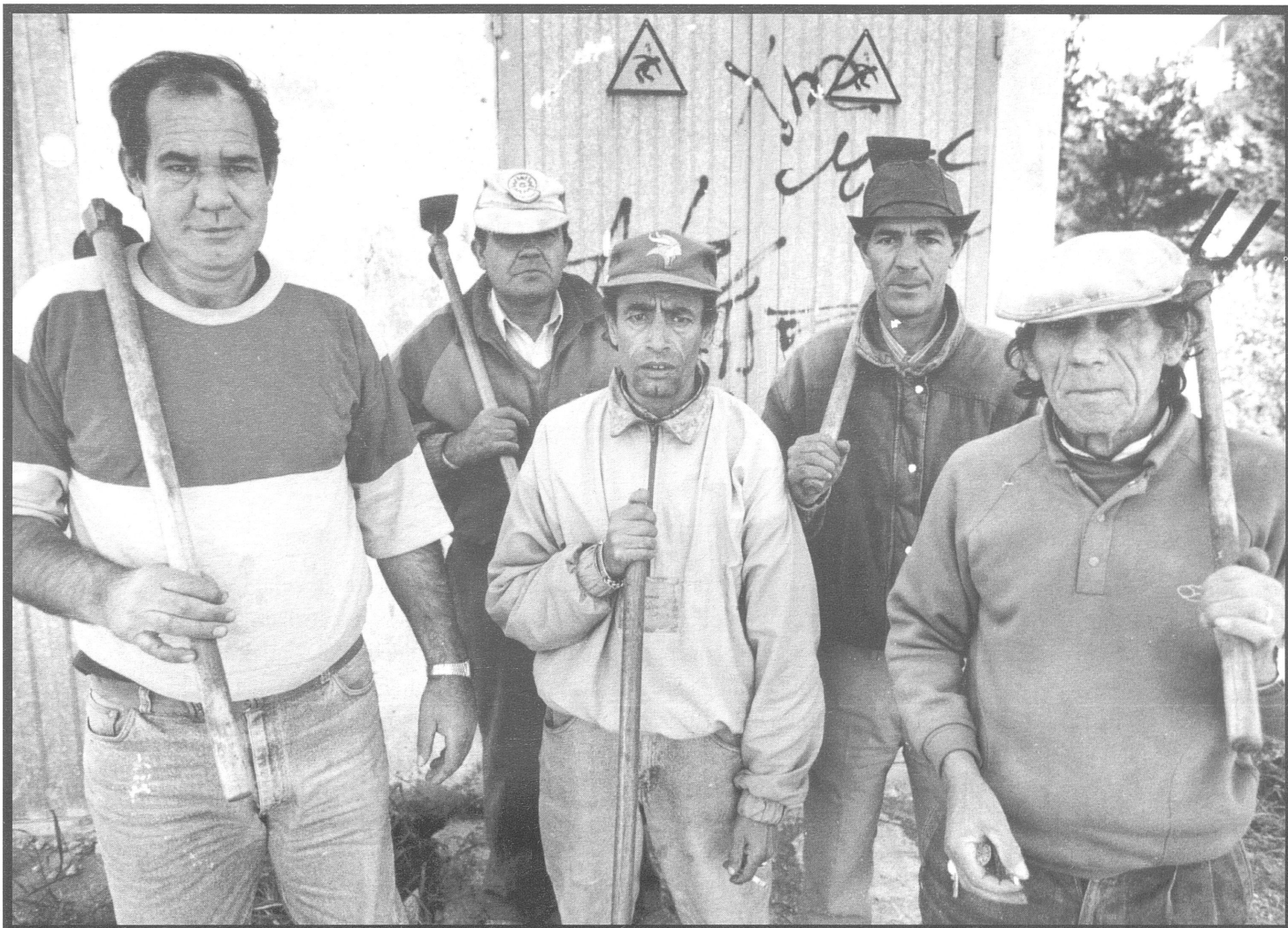
Amb la carta a la mà i posats a triar, per què no fas la comanda en la nostra llengua? Tu decideixes com vols expressar-te, què vols sentir i què vols llegir. Saps que en qualsevol circumstància et pots comunicar en la nostra llengua, la que t'identifica com a ciutadà o ciutadana de Mallorca, la que t'agermana amb més de deu milions de persones que, com tu, fan valer el seu dret a parlar i ser escoltades en català.

tu tens la paraula

...en català, naturalment.

Consell de Mallorca
Cultura i Patrimoni
Servei de Normalització Lingüística

Un 8'2% de les famílies pobres es troben fora de les cobertures de la Seguretat Social.

xar de ser una dona maltractada per passar a ser una dona absolutament pobre, dependent de la caritat i de l'assistència social. Passat el temps reglamentari d'acollida va llogar un pis, del qual la varen desnonar en fer uns mesos consecutius que no pagava el lloguer. Els serveis assistencials la varen ajudar a aconseguir el salari social, 58.000 pessetes, amb les quals pot pagar ara el lloguer de 18.000 pessetes d'un habitatge de protecció oficial, que li han concedit després de cinc anys d'espera, i li queden 40.000 pessetes per sobreviure ella i els seus infants. Mai no arribaria a final de mes si no fos per la confiança dels botiguers del barri. El seu exmarit encara l'assetja i l'amenaça, però Aina L. no s'atreveix a denunciar-lo perquè pensa que s'enrabiaria més i encara seria

pitjor per a ella i per als seus fills. Naturalment, no pot gaudir de protecció policial.

Aina L. és optimista, diuen d'ella que té un esperit positiu. Ha fet cursos de preparació laboral, programes de reinserció i ha aconseguit algun petit contracte a través d'empreses de treball temporal. Tot just li pagaven 400 o 500 pessetes l'hora per fer feines temporals, de neteja, per dies. Però per a ella ha estat una passa endavant, perquè, fins llavors Aina L. mai no havia tingut ni un paper, ni un contracte, ni una assegurança.

Ara les coses li comencen a anar més bé. Fa uns anys perdia sovint les feines temporals a causa de les crisis depressives que patia. Encara ara té moments de "debilitat psicològica" segons la terminologia dels serveis socials de Càritas que l'ate-

nen, però els va superant amb més rapidesa. Tenir els tres fills escolaritzats, que dinen a l'escola, l'ajuda molt, econòmicament, i perquè així disposa de més temps per treballar i arreglar ca seva. Fins i tot ja ha establert amistat amb altres persones. Ha après a demanar ajuda quan la necessita. Torna a arreglar-se, a pensar que la vida li pot començar a somriure un poc. Tot i que a vegades no sap si això ho pensa per ella mateixa o perquè l'han convençuda en el Centre Dona que Càritas té a Palma i que li ha proporcionat ajuda psicològica i assistencial. Aina L. no ha tingut por d'acudir als serveis d'assistència social, tot i que sap que no fan estricta caritat i exigeixen als afectats que facin un esforç per sortir de la seva situació. Allà ha conegut altres casos com el seu, de persones que no creien en si mateixes, i ha comprès que darrera cada situació de marginació, pobresa o desesperació hi ha una història familiar i social que irremeiablement els abocava als inferns. Però ara també està convençuda que feliçment ha pogut rompre el seu destí i que més tard o més prest vencerà l'home que la voldria morta.

Segons l'informe de "Sa Nostra", "Un 45% de les famílies pobres viuen en un entorn de violència domèstica, amb bregues i maltractaments. En un 27% dels casos es donen maltractaments a dones i en un 19,5% dels casos maltractaments als nins. Un 8,1% de les famílies pobres pateixen problemes derivats d'una alimentació deficient".

vint les feines temporals a causa de les crisis depressives que patia. Encara ara té moments de "debilitat psicològica" segons la terminologia dels serveis socials de Càritas que l'ate-

Cap al precipici

Entrevista a Andreu Horrach

per Maria Ferrer

Andreu Horrach, jove, amb trenta-un anys, coneix bé la part amb més ombres de la vida. Del que no té per menjar, del que no té on dormir, i del que, per molts comptes que faci, no arribarà a final de mes. Ofereix una visió crítica de tots els conceptes que envolten el món de la pobresa, des de les fonts que ens fan arribar a aquesta catalogació, a la manca de coneixement del camí que ens hi porta. La seva exposició inclou també una crítica social: el món està mal repartit, per a uns és massa fàcil tenir-ho tot i, per a altres, molt difícil ensumar res. A uns no els costa gens mantenir-se dalt, a uns altres els costa molta pena mantenir-se en la corda fluixa... per no caure al més negre dels pous. Aquest sociòleg es preocupa pels pobres de pa, pels pobres d'estimació, pels pobres de vida.

-A Balears es parla més d'altres, xifres, que no són de pobresa, i potser és una qüestió que coneixem poc. Darrerament s'han donat a conèixer dades de diferents fonts, des de Càritas a "Sa Nostra", que ens han obert els ulls?

-Sí, potser sigui així. El que passa és que quasi tots parteixen de dades molt antigues. Són dades de les enquestes de les famílies de l'any 91, o sigui que ja fa estona que sabem quants de pobres hi ha. Una altra cosa és que això hagi ajudat a dinamitzar i a obrir el debat.

-Vostè pensa que s'han d'actualitzar les dades?

-Sí, sobretot el que és la quantificació.

-I seria per a bé o per a mal?

-Cap a bé, segur, perquè la conjuntura econòmica del 91 era una i ara és una altra. Ara és més favorable, hi ha més feina, hi ha menys atur. Per exemple, l'atur de llarga durada ha baixat... Home, també és veritat que els sistemes de protecció s'han debilitat

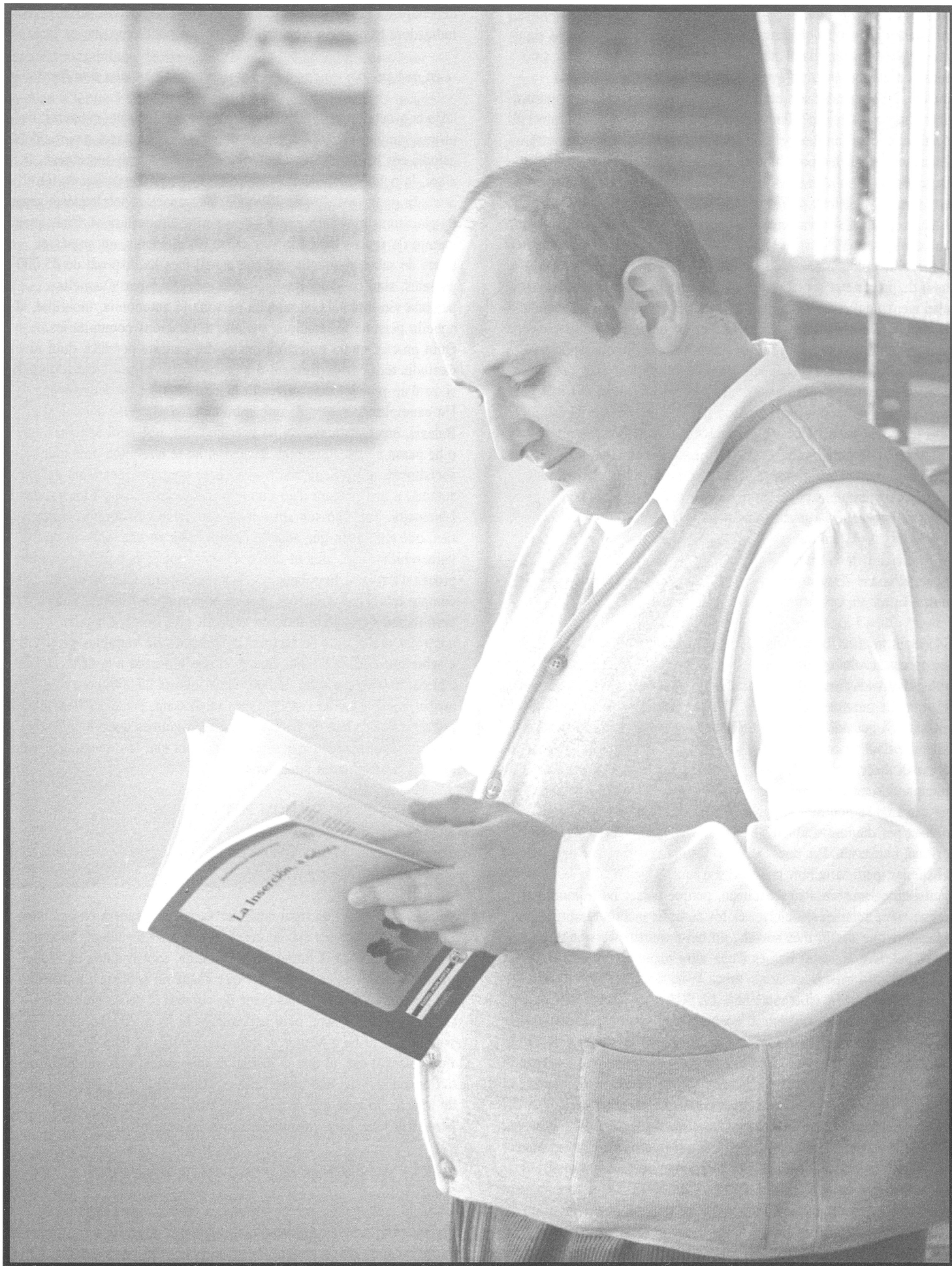
un poc. Per exemple, el "decretàs", que és posterior a tot això, redueix la protecció, el nivell de protecció, i això fa que potser... no ho sé, però jo crec que sí, que hauria baixat el percentatge.

ACCÉS ALS RECURSOS

-Aquests estudis, sobretot el de Càritas, han obert un debat, què és ser pobre i, sobretot, què és ser pobre a Balears, si es que es pot parlar en aquests termes?

Llicenciat en sociologia, Andreu Horrach fa feina actualment a la Unitat de Planificació i Estudis del Consell Insular de Mallorca, a l'àrea de Benestar Social. Des d'aquí, fa un seguiment dels resultats del Pla de Prestacions Bàsiques del Govern central -un programa d'ajudes a la gent amb menys recursos- i participa a la Comissió Tècnica del suport transitori comunitari. Abans, Horrach havia estat al gabinet tècnic del sindicat Comissions Obreres, des d'on ha participat a l'elaboració d'estudis del mercat del treball a Balears.

-Jo crec que el debat, però, ve per un altre camí. No és tant això. Perquè de fet, l'estudi de Càritas parteix d'un fet constatat que és l'enquesta de pressupost familiar, que ens diu que hi ha tants de pobres. Llavors, apliquen aquesta metodologia a Balears tot agafant devers dotze referents, i el nivell de pobresa que ens dóna, efectivament, és molt superior al que ens donava fins ara comparant els ingressos o les despeses, la renda disponible, amb la mitjana nacional. Clar, quan es

trasllades aquí, les diferències es disparen més i la bossa de pobresa pareix més grossa. El que passa és que jo no crec que el debat sigui aquest. No és saber quants n'hi ha i quants deixa d'haver-n'hi, sinó quins són els mecanismes que fan que la gent arribi a aquesta situació. I bàsicament són els accessos als recursos. O sigui, quines fonts d'ingressos tenim? Tenim el que és treball, el que és protecció social, el que és família i el que és patrimoni. Són aquests quatre, bàsicament. Clar, les possibilitats d'accedir a un tipus de font d'ingressos o a un altre, condiciona el resultat final. La gent que té, per exemple, pensions públiques, amb la cobertura de pensions que hi ha ara mateix, segurament tot el que són no contributives, el que són pensions de viduitat, orfenesa... per tot això, els nivells de protecció que donen són molt baixos. Això fa que ens trobem una bossa de precarietat social, que són tots aquells que estan a la franja entre menys del cinquanta i per damunt del vint-i-cinc de la renda disponible total, que és molt grossa. Per exemple, perquè es faci una idea: Pere Mascaró avui ha fet un article on ens diu que aplicant polítiques públiques a distribució de doblers, parlant clar, de només la quantia, del que suposa un 1% de l'increment previst del PIB per l'any que ve, ja treuríem tota aquesta gent de per davall del 50%. O sigui que, fent un petit esforç del creixement econòmic, que tanmateix són coses que ja guanyam, m'entén?, en comptes de distribuir-ho d'una altra manera... Si això ho assumís el Govern balear, per exemple, i posàs en marxa un pla de pobresa ben finançat, tota aquesta gent automàticament sortiria de davall el llinar.

-Aquesta bossa de gent que cobra pensions no contributives es considera un sector protegit.

-Sí, de fet ho és. Clar, aquesta és una altra; quan miram els estudis de pobresa resulta que, en molts de casos, el que és la població protegida queda fora. I hi ha altres indicadors que són alguna cosa més que els purament econòmics, com el que serien els recursos de benestar. Si consideram, per exemple, estudis que incorporin un indicador d'aïllament social... és un indicador que no s'emptra mai a un estudi de pobresa o d'exclusió, quan de fet tenir un senyor de vuitanta-cinc anys de Petra, que no té família i que viu a una casa que cau i no sé què més..., però que té potser una pensió que el col·loca per damunt d'aquell llinar, ens demanam: bé, i aquesta persona, com està? Per dues pessetes resulta que està per damunt del llinar, però si miram la situació d'aquella persona i efectivament està en una situació d'exclusió, perquè potser no té mobilitat, perquè no té relacions socials... és tot això. Si incorporàssim altres indicadors que fossin més socials, no tan purament econòmics, potser veuríem aquestes bosses d'una altra manera.

CANVIAR EL XIP

-Cáritas precisament parteix d'una consideració més ampla de la pobresa.

-Sí, en els estudis de Cáritas, i a quasi tots, es parla de situacions multiproblemàtiques, però realment no sabem què són, perquè hi ha de tot allà dins. El que és interessant és veure com s'arriba a aquestes situacions. Què és primer?, una ruptura familiar o un procés de degradació alcohòlica? No sé, una cosa així. Poder analitzar bé quins són els processos que es donen i que duen a aquesta situació, jo crec que això és el més interessant. No tant saber si n'hi ha 140.000, 30.000, 50.000... Això en certa mesura

dependrà de la conjuntura econòmica, sobretot si feim servir indicadors bàsicament econòmics, i de les polítiques que es facin.

-I en què ens pot ajudar no veure la pobresa com una foto fixa?

-Ajuda a detallar millor quin és el problema. De totes maneres, és un poc canviar el xip. Tot aquest debat que hi ha hagut a partir dels estudis ens ha dut a canviar un poc el xip del que és la pobresa. O sigui, la pobresa realment és un resultat. I aquí entrariem en tot el que són processos d'exclusió social, marginació... tots aquests graus de situacions que duen cap a aquesta situació definitiva. Clar, quan parlem de procés hem d'incorporar altres elements, no només es tracta de saber si aquella persona aquell mes ha disposat de 45.000 pessetes, sinó de saber alguna cosa més. És saber si aquella persona viu tota sola, si aquella persona té autonomia, mobilitat, si aquella persona té relacions socials, té relacions comunitàries... Quin procés, quina trajectòria haurà dut aquesta persona, quin nivell d'estudis té, si s'està formant o si ja ha acabat el seu cicle formatiu, si ve d'un procés de reconversió laboral d'un sector determinat... Un exemple, cada vegada que entra en crisi el sector del calçat a Balears, ens trobam que hi ha gent que surt, que perd la feina i que o bé passa a una situació en la qual ja no té una feina protegida socialment, no té Seguretat Social, però continua fent feina de sotamà, a una cotxera d'un municipi determinat: Inca, Lloseta, de Llucmajor. Tot això són situacions i processos i, sobretot, trajectòries, que ens diuen que aquella persona està en una situació de vulnerabilitat que, afegint un factor més, potser ja pega el bot i el procés d'arribar a la pobresa és quan es dispara. Clar, tenint en compte tots aquests factors, primer es complica bastant l'anàlisi, però també s'enriqueix molt en el sentit que, home, s'han de controlar moltíssims de factors, moltíssimes de variables per arribar a saber que n'hi ha 50.000, que és el que li agrada a la gent. Doncs n'hi ha 50.000, o n'hi ha 25.000. Però aquests 25.000, com han arribat aquí? Això és l'aspecte més interessant, per què? Perquè les polítiques que s'han de fer llavors, els programes que s'han de fer d'intervenció, han d'actuar sobre els factors que fan que aquesta gent arribi a determinades situacions.

TOTHOM POT FER COSES

-A les persones que fan feina a aquest àmbit, aquests estudis tampoc no els han descobert gran cosa.

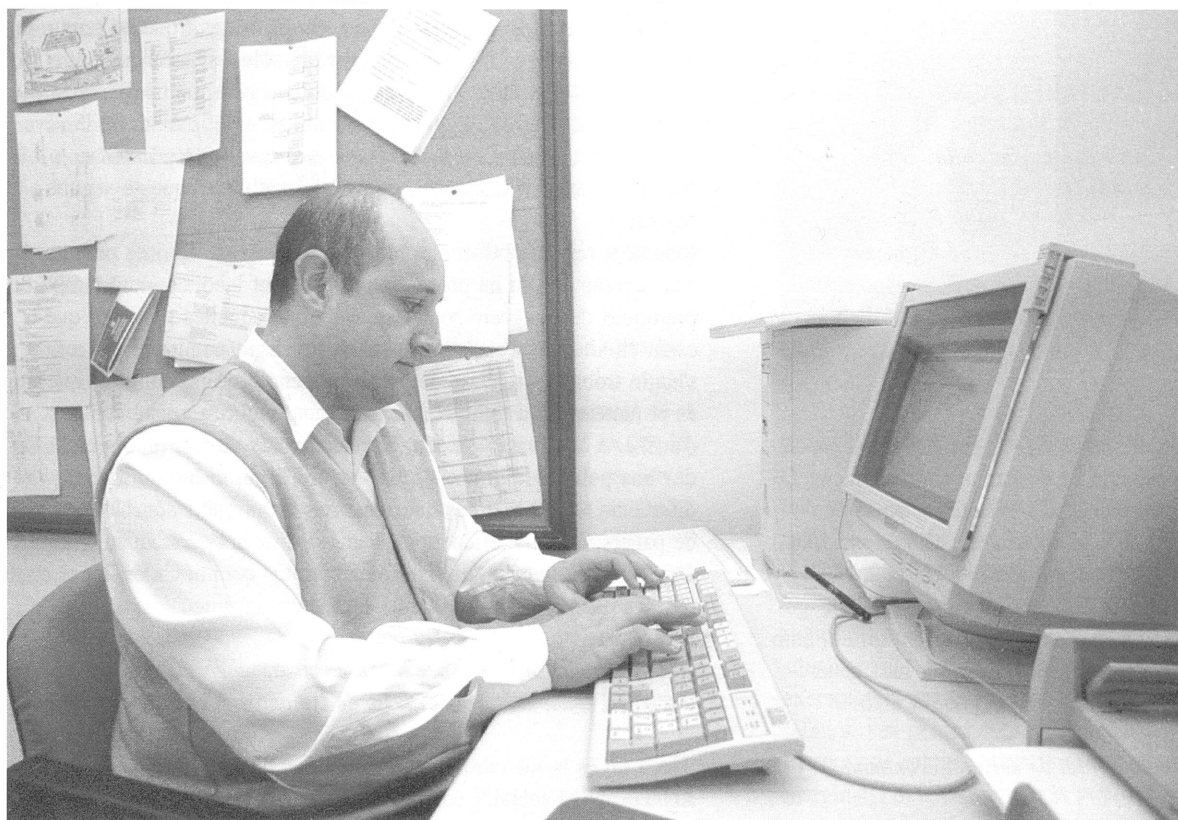
-Home, sí. Tot el que sigui analitzar va bé. Ara sabem coses... amb l'estudi de Cáritas ara sabem coses que abans no sabíem. Sabem quina és la grandària mitjana de la família, sabem quina és l'edat mitjana, sabem aquestes coses... que abans no sabíem. La distribució geogràfica per illes, les taxes de pobresa..., sense l'estudi de Cáritas no ho sabríem, quin percentatge hi ha a Eivissa, quin percentatge hi ha a Menorca, quin percentatge hi ha a Mallorca. En qualsevol cas, el que jo deman és una anàlisi més completa, no tan economicista, sinó entrar més en dimensions més socials i més de relació. Jo crec que el tema seria més complex, però també permetria tenir més informació i més interessant.

-I això a qui correspon, al Govern, als consells insulars?

-Això jo crec que és interès de tothom. Encara que qui ha de fer el Pla sectorial a nivell de comunitat autònoma és el Govern, i ara està en marxa... en teoria ara el Govern té el termini obert per fer el Pla

d'Exclusió Social de Balears, és a dir, el pla de lluita contra la pobresa. Clar, això no lleva que cada administració assumeixi la seva responsabilitat. Tothom pot fer coses. Les administracions locals, per exemple els municipis, poden implantar programes que es duen a terme a Europa amb coses tant senzilles com els programes de l'Ajuntament d'Amsterdam, per exemple, on donen un 75% del salari mínim a una persona per, simplement, estar a un cantó i dedicar-se a distribuir els turistes. I aquest senyor és un senyor que ve d'un procés d'exclusió, que potser ha passat per un programa de tractament d'alcohòlics, que estava en una situació de degradació familiar absoluta... i que amb aquest programa l'ajuden a entrar dins una dinàmica més positiva. I això ho poden fer els ajuntaments.

-Creu que fan falta solucions més imaginatives.

-Sí, sí, però és que tampoc no importa imaginar molt. Si miram el que es fa a d'altres països europeus, que fa més anys que nosaltres que es dediquen a aquestes coses, és mirar d'adaptar-ho aquí amb situacions més específiques. Vull dir, per exemple, aquí tenim tota la costa. Segur que els ajuntaments que tenen doblers, perquè tenen molta activitat, podrien dedicar una petita part del seu pressupost a aquestes coses. Els usuaris estan perfectament identificats. Mitjançant els serveis socials, saben qui són, qui podria ser beneficiari de programes d'aquest tipus. Clar, llavors el Consell, que és una administració que està al mig, també ha de tenir iniciatives. Per exemple, el Consell ara du, des de l'any 95, el programa de renda mínima d'inserció. Una part és l'administració, però llavors també hi ha tot el que serien associacions i tot el tema del voluntariat, que també s'ha de moure en aquestes coses. Hi ha entitats com Deixa-les, que ja té tradició i que du programes que obtenen bons resultats. Gent que ve amb problemes socials, de famílies multiproblemàtiques, tot el que es vulgui, però el resultat acaba sent

positiu. Fent feines, per ventura simplement d'acompanyament, que és un aspecte bastant interessant.

GENERAR DRET

-Seria qüestió que hi hagués una major coordinació d'aquests programes, per posar-los a l'abast de tothom?

-Jo sempre som partidari que es desenvolupin des de l'Administració, perquè en teoria això genera dret. O sigui, el fet de generar dret, que qualcú tenguí el dret a una prestació per estar en una situació determinada, crec que això sempre és positiu i el treu més de la discrecionalitat que hi pugui haver en programes duts des del voluntariat.

Però, programes que no caiguin dins una normativa, o sigui, la gent que compleix els criteris que marca la normativa del Govern balear del Suport Transitori Comunitari, i les bases del Consell Insular, sap que té un dret fins que s'acabi la bossa del pressupost, del pressupost per a aquella partida. Ho té garantit entre cometes, ja ens agradaria a nosaltres que això fos un dret. És un poc això, i aquí s'ha de banyar tothom. Està clar que qui té les competències per planificar és la Comunitat Autònoma, són ells els qui han de donar el sus. I les administracions s'han de posar en marxa.

-Pensant no tant en com li agradaria que fossin les coses, com qualificaria la situació actual de la pobresa a Balears i

dels programes institucionals?

-Jo crec que pot millorar en el sentit d'anar incorporant dimensions més socials, no tan econòmiques, que ens ajudin a conèixer millor els processos que duen la població a la pobresa. Nosaltres ara feim un estudi subvencionat per "Sa Nostra" en el qual diferenciam bàsicament entre tres nivells: per una part el que faria referència a la vulnerabilitat social, que és gent que potser econòmicament està bé, però que relacionalment està malament, té problemes de salut, té problemes laborals, estan a una franja entre la normalitat i l'exclusió perquè bota un d'aquests factors i entra a un procés negatiu plenament. Perquè clar, a la nostra vida passes per diferents processos. Si vens d'una família "bien", acabes morint a una família "bien", però no necessàriament és així. Et mous, vas pujant, vas baixant en funció de la teva capacitat de feina, en funció de la sort, si vols, hi ha molts de factors. També parlem d'una segona franja, que seria la

gent exclosa, gent que ja no toca la inserció de cap manera, però que és resultat bàsicament de processos socials. Per posar un exemple: el típic matrimoni amb dos nins que se separen, vivien dels ingressos d'ell, els ingressos no eren molt elevats i aquí, clar, la capacitat de consum d'una unitat que passa a formar-ne dues ha baixat i ens trobam amb les famílies monoparentals, que són un autèntic problema. Són un dels principals nuclis del programa de renda mínima. Clar, aquesta gent és que no toca bolla. No té ingressos, té problemes familiars. Si a això s'afegeixen problemes de salut o problemes d'autonomia, aquí ja s'acaba d'embolicar. I llavors hi hauria un darrer nucli, que és el que nosaltres anomenam marginació. Aquí ja entrariem en conceptes més culturals, que segurament hi podríem ficar tot el que és el col·lectiu gitano i algunes situacions determinades d'immigrants. El fet cultural, es vulgui o no, estigmatitza un poc aquests col·lectius, i aquí els programes d'intervenció segurament, a part de tot el que pugui implicar a nivell social, ja han de tenir un altre component, un altre factor, més cultural.

FAMÍLIES MONOPARENTALS

-Com encaixen els problemes com l'alcoholisme o la drogodependència dins aquest esquema?

-Dins aquest esquema on entrarien? Quan entres en esquemes d'aquests, les situacions es multipliquen. Quan parlem d'incorporar factors socials, no es tracta de llevar del mig els factors econòmics, és fer el paquet i anar matisant el factor econòmic amb factors socials, i a l'enrevés.

Les situacions més clares són aquestes que comentàvem, segurament les de les famílies monoparentals. S'hi afegim un problema de drogodependència, aquí ja la situació es desbarata completament. O problemàtiques familiars que tinguin com a resultat la presa de tutela dels infants o coses així. Aquí ja entram..., això per exemple és una cosa bastant interessant, en la distribució en els maltractaments infantils, per exemple, es distribueix més o menys homogeniament, però on més es dona és a famílies amb situació difícil, amb pocs ingressos, amb problemàtiques familiars greus, a més generades per situacions de drogodependència... és un poc tot això.

-Com influeix en el cas de Balears el fet de ser una economia bàsicament turística?

-Sí, el fet que hi hagi una economia estacional el que fa és que hi hagi molta rotació en l'ocupació, i que la situació canviï d'un mes a l'altre, d'un any a l'altre. Potser puguin acumular cinc mesos de feina, sis mesos de feina, i llavors passin a cobrar el subsidi i, si hi ha sort, passin a cobrar la prestació de l'atur, però potser no, i aquesta ruptura es nota. També influeix en una altra cosa, i és que Balears és una comunitat autònoma que atreu gent que ve a fer feina. Vénen temporers, que tenen un nivell cultural baix, i segurament el que fan és dimensionar més tota aquesta bossa.

LA CULTURA DE LA POBRESA

-Ha parlat vostè de processos que tenen com a resultat la pobresa. Com solen ser els inicis d'aquests processos?

- Aquí hi ha distintes hipòtesis. Per una part, hi hauria el que és la

hipòtesi de la cultura de la pobresa, i és que es tendeixen a reproduir els patrons familiars, normalment dins una subcultura, que fa que aquella situació es mantengui. És la típica situació de veure una família que tu saps que té pocs recursos, però que de sobte t'apareix amb un cotxe caríssim, o t'apareix amb no sé què, quan potser han de menester els doblers per pagar l'escola dels nins, o per comprar roba als nins o per pagar el psicòleg al nin. Aquesta és una hipòtesi. I és una hipòtesi que tendeix normalment a responsabilitzar els individus de la seva situació. Tu estàs així perquè estàs a una subcultura determinada i l'opció que tries és mantenir-t'hi. Això és un discurs que moltes vegades va vinculat a posicions ideològiques de dretes, de la dreta pura i dura. I és un discurs que ha tengut bastant d'incidència als Estats Units per explicar, per exemple, tot el tema de la situació dels col·lectius de la gent negra de les ciutats. El que hauríem de fer és anar a cercar els discursos més complets i més estructurats en el sentit que, bé, aquí tenim una determinada situació econòmica, una determinada estructura econòmica, tenim un determinat sistema de mercat que fa que la gent que no tenguí un determinat nivell ja no pugui accedir tan sols a segons quines qüestions. O gent que... ara mateix jubilam gent molt jove, quan fa uns anys era gent que estava, pràcticament, en el màxim de la seva productivitat. Per tant, què fa? I anar a cercar per aquí... Clar, jo som més partidari d'aquesta segona alternativa, d'aquesta segona hipòtesi.

Realment responsabilitzar el pobre de la seva situació és pervers quan se sap que hi ha processos, bàsicament laborals, però també de polítiques de protecció social, que fan que aquelles persones que estan en situació d'exclusió realment no hagin pogut decidir res, s'hagin trobat un itinerari fet, amb un ventall de possibilitats que no és el mateix per a tothom, i sempre han tengut més probabilitats d'arribar a la situació on són. Un cas típic és el dels immigrants. De dur una política migratòria a dur-ne una altra, hi ha moltíssima diferència, els problemes que tenen els immigrants són bàsicament de papers, i quan els tenen, amb una conjuntura econòmica com la que hi ha ara mateix, ells fan feina com els que més, i és una decisió política dir aquí entra tothom o aquí no entra ningú.

-A l'estudi que preparen per a "Sa Nostra", tenen la idea d'arribar a una xifra, d'actualitzar les dades de les quals parlàvem abans?

-No, i no és la idea de l'estudi, que vol definir quins són els processos d'exclusió social, i sobretot localitzar les zones que diem vulnerables. Es tracta de veure tots aquests processos dins una altra dimensió, incorporant el que és el territori a tota aquesta qüestió. Veure les zones vulnerables de Balears segons els indicadors que tenim, que no són econòmics, perquè quan parlem de zones geogràfiques aquestes fonts d'informació ja no hi són. No hi ha informació econòmica d'una zona que té uns indicadors dolents. Són uns indicadors bàsicament socials, dels quals parlàvem abans, d'aïllament. Ho feim i encara no ho hem acabat.

PROCÉS PERILLÓS

-Quan es va tramitar l'aprovació del Suport Transitori Comunitari, varen sortir al debat qüestions com l'aprofitament que en podria fer la gent que fa feina a una economia submergida, la necessitat que l'ajuda estigués totalment orientada a la inserció laboral i que estàs limitada temporalment... què ens ha demostrat finalment l'aplicació d'aquesta ajuda?

-Aquestes hipòtesis es mantenen sempre des de posicions de dreta, més conservadores, és la por que el pobre ens foti.

La renda mínima el que ens diu és que collim bosses de gent que està en situacions de problemàtiques de salut, de problemàtiques de pensions familiars, moltes famílies monoparentals, en procés de separacions, divorcis, que encara que hi hagi una sentència pel mig de pagar pensions això no es produeix, i aquestes famílies es queden bàsicament amb recursos com el que dona aquest programa. Que hi ha situacions cròniques, sí, n'hi ha. Hi ha usuaris d'aquest programa que tenen unes possibilitats d'inserció zero, amb una discapacitat que no els basta per tenir una prestació pública, i tampoc no poden fer feina, i per a aquesta gent aquesta ajuda és l'única resposta que tenen. I només per a aquest col·lectiu ja n'hi ha. De totes maneres, les bases del programa de la renda mínima d'inserció s'han intentat obrir cap a col·lectius que no estan tant en aquesta franja definitiva, tan fotuda.

El programa, per determinar la quantia dels doblers, mira els ingressos que es preveuen. I clar, això per què es fa? Es fa sobretot per mirar de pescar, d'incloure, a aquella gent que potser està en un procés perillós, perquè ara té aquests doblers, però d'aquí mig any ja no tindrà res. En aquest sentit, ja no seria tant inserció sinó prevenció, donar qualche cosa perquè no entrin en un procés de degradació.

-Una altra qüestió que és al pensament de molta gent: els pobres no són gent d'aquí.

-Això sí que no té sentit, és un autèntic disbarat. Perquè a totes les comunitats autònomes hi ha salari social. El fet de posar dos anys de residència com a mínim per evitar que hi hagués moviment de població, de transeünts sobretot, d'una comunitat a l'altra, fa que hi pugui haver casos com el d'una persona que ha viscut més de dos anys a Balears, i emigra pels motius que sigui a una altra comunitat i aquí sí, però allà, si tenen el mateix requisit, no podrà cobrar l'ajuda econòmica, quan l'únic que ha fet és traslladar-se, la persona i la seva situació de necessitat, d'aquí a allà. Jo mai no m'he cregut l'afirmació que els pobres d'aquí siguin els no mallorquins, i de fet si miram l'estudi de Càritas ens adonam que la taxa de pobresa més elevada és a la part forana, que és on comparativament hi ha menys població immigrada.

-Fer feina en el món de la pobresa, fa que se n'adoni de la crueltat del món o més aviat el que destacaria és que és una feina que té compensacions quan veu com es poden solucionar alguns problemes?

-Jo crec que el plantejament seria un poc a l'enrevés. La gent que fa feina en temes de pobresa és bàsicament perquè veu que hi ha situacions de desigualtat i d'injustícia social. No és que la pobresa

faci veure això sinó que un mateix, encara que sigui intuïtivament, ja ho veu, i troba que ha de fer qualche cosa, ja sigui com a professional o com a voluntari. I un cop s'està immers en això, és quan es confirma la intuïció: que tenim un sistema de distribució de la riquesa i de distribució de rendes que l'únic que fa és mantenir les situacions de desigualtat. Si compensa o no? Home, si veus per exemple els estudis d'Argentaria de pobresa, veus que s'ha anat reduint, i el percentatge de la pobresa relativa ha anat baixant. Encara que sempre queda un nucli que són els que estan pitjor, els marginats, dins el món de la pobresa absoluta, i que actuar en aquest camp és mal de fer.

És aquest percentatge del 2'2%. I què feim? I això és el que desespera un poc. Per tant, la feina en què ha de consistir? Que els que estan per davall d'aquell llinar, en situació d'exclusió, no arribin en aquesta darrera bossa, perquè treure'ls d'allà és molt difícil. Allò és un forat negre on no hi ha manera d'entrar.

"No tothom vol una ocupació fixa"

Entrevista a Yolanda Vallejo

per Antoni Oliver

Yolanda Vallejo és la coordinadora de l'Associació d'Empreses de Treball Temporal a Balears. Creu que aquest tipus d'empresa no contribueix a la precarització de l'ocupació perquè tenen un índex baix de penetració en el mercat laboral. Insisteix en els aspectes de formació, essencials per al treballador, i es partidària d'encara una major flexibilització d'alguns aspectes de les relacions laborals. Si una cosa ensenya l'experiència és que no hi ha dues persones iguals i que a vegades és molt difícil encaixar perfils de treballadors a demandes concretes i que, per cert, no tothom vol una ocupació fixa. La gent -diu- el que cerca, darrerament, és benestar i una major qualitat de vida.

-Quins objectius tenen les empreses de treball temporal?

-El seu objectiu és la cessió de treballadors a empreses usuàries. Podem contractar per quatre supòsits: per acumulació de treball, per increment de producció, per interinitat i per contracte de selecció. Cada un d'aquest supòsits té les seves limitacions en el temps. L'obra o servei està limitat fins que la mateixa obra o servei ho determini. En cas d'increment de producció la limitació és de sis mesos.

-Quin és el mecanisme de la contractació?

-L'empresa usuària es posa en contacte amb l'empresa que selecciona, forma al personal si és necessari, perquè hem de destinar l'1,25% de la massa salarial a formació i ens feim càrrec de l'alta a la Seguretat Social i de tot el tema de tramitació laboral: pagues extres, retencions, pròrrogues.

L'empresa de treball temporal té tota la responsabilitat laboral del treballador i l'empresa usuària, simplement té una relació funcional amb el treballador. Les empreses de treball temporal s'utilitzen molt com a procés de selecció. Les empreses per evitar-se el cost que els suposa un treball de selecció o de contractació d'una empresa de

consultoria laboral, el que fan és contactar amb una empresa de treball temporal, tenen un treballador així durant dos o tres mesos i després se'l queden.

Quan es queden amb el treballador l'avantatge que tenen és que no han de pagar cap cost addicional de selecció per aquest servei.

-Quin percentatge de contractes que primer fan vostès acaben després a càrrec de l'empresa?

-Aproximadament un 30% de treballadors que inicien la seva activitat a una empresa de treball temporal, després queden a les empreses usuàries. Aquest percentatge crec que està bastant bé. S'ha de tenir en compte que les empreses de treball temporal obren les portes a moltes persones que, en altres condicions, ho tendrien difícil per treballar, com poden ser, en primer lloc, els joves, que no tenen experiència i, així tenen l'oportunitat de tenir una experiència. Després obre el camp a algunes persones que, en cas d'una contractació directa, ho tendrien malament, com per exemple els majors de quaranta-cinc anys.

-S'aconsegueixen més contractes així que mitjançant l'INEM?

-És que tant l'INEM com l'Agència de Col·locació de Palma, són institucions amb objectius totalment diferents dels de l'empresa de treball temporal. El primer que ens diferencia és que l'empresa de treball temporal sí que té ànim de lucre, és una empresa que té un compte de resultats. Les agències de col·locació i l'INEM són intermediaris de col·locació, contacten amb el treballador i amb l'empresa interessada, però és l'empresa que contracta. En el cas d'una ETT és diferent, és un concepte distint, perquè és la mateixa empresa de treball temporal la que contracta i posa el treballador a disposició de l'empresa usuària. Nosaltres servim tant per a un procés de selecció, com per resoldre un tema d'acumulació de treball a qualsevol empresa, per exemple hostaleria, comerç, sobretot a l'època de Nadal, etc.

-El treballador paga alguna cosa?

-És totalment il·legal pagar, el treballador no ha de pagar res, la que paga és l'empresa usuària. Nosaltres funcionem tot fixant un preu per hora i segons un conveni col·lectiu d'empreses de treball temporal. Aquest conveni ha entrat en un procés de convergència, és a dir, que hi ha un període de tres anys per regularitzar la situació i pagar igual que les empreses usuàries. Abans d'entrar en aquest procés de convergència hem estat molt criticats pels sindicats en el sentit que amb un lloc igual de treball hi havia una remuneració diferent. Llavors, per

Yolanda Vallejo (Madrid, 1962) és llicenciada en psicologia i pedagogia. Ha desenvolupat la seva activitat professional a l'àmbit de les relacions laborals. És administradora de l'empresa de treball temporal TiT. Fa uns mesos va ser elegida coordinadora a Balears de l'Asociación de Empresas de Trabajo Temporal de caràcter estatal. Aquesta associació és la patronal d'empreses de treball temporal i ara negocia amb la CAEB per signar una línia de col·laboració. Yolanda Vallejo també ha col·laborat en premsa amb articles sobre el món del treball.

exemple, una cambrera de pisos cobrava menys si la contractava una ETT que si ho feia directament l'hotel. Es va arribar a un acord de convergència i en un període de tres anys, és a dir, l'any 2000 hem de pagar el mateix que les empreses usuàries. A l'any 1998 estam a una convergència del 80% i a l'any 2000 ja es cobrarà el mateix.

-On hi guanya l'empresa de treball temporal?

-Bé, nosaltres tot ho traslladam a preu/hora i el client paga un marge. Tenim set nivells i ara per a cada sector un conveni. El sou del treballador i el que paga el client dependrà del conveni i del lloc de treball. No és el mateix un peó que un administratiu, depèn de la qualificació, la formació i el conveni concrets. Abans es podien establir uns preus estàndard, però ara ja no.

-El treballador s'ha d'inscriure o vostès el van a cercar?

-El treballador s'inscriu, però també cada empresa té unes fitxes pròpies, amb una sèrie de dades. Quan necessitam cobrir un lloc amb un treballador de determinades característiques se l'avis, es fa un procés de selecció, se li expliquen les condicions de feina. Si el treballador accedeix s'ha de fer una revisió mèdica, s'ha d'informar el treballador dels riscos, si hi ha riscos, i prevenir-los i s'han d'explicar totes les condicions del contracte, què cobrarà, horari, condicions de treball, què ha de fer, etc.

-Quina mitjana de duració tenen aquests contractes?

-No són molt llargs, depèn de cada empresa i de l'especialitat. Per exemple, si es tracta d'una interinitat poden ser de deu dies a quatre mesos, si es tracta d'una baixa per maternitat, cinc mesos; en el cas d'un treball puntual a una obra, els contractes oscil·len molt, depèn del lloc de treball i el tipus de contracte.

-Hi ha contractes d'un dia o d'hores?

-Per exemple un extra de cambrer pot ser perfectament que es faci així, això passa en temporada alta. Nosaltres, d'altra banda, no podem fer contractes d'aprenentatge, hem d'anar pel règim general. No podem fer els famosos "contractes escombraries", seria totalment il·legal, no ho permet la llei.

-Quantes empreses hi ha a Balears?

-Cinc locals i onze a nivell nacional. Les locals tenim un número administratiu i abans de poder operar hem de tenir una infraestructura i un personal determinats, l'objectiu ha de ser únicament el treball temporal. S'ha de dipositar un aval a l'Administració d'una quantitat proporcional a la massa salarial. El mínim d'aquest aval són vint-i-dos milions de pessetes. Després això s'ha de regular i depenent de la base salarial s'ha d'anar incrementant aquest aval. Les empreses de treball temporal han d'aconseguir l'autorització administrativa que durant tres anys es renova i al tercer any és definitiva.

-Quina seria la major demanda per sectors?

-A Balears la major demanda es troba a l'hostaleria, la construcció i després la indústria i els serveis.

-Quantes sol·licituds tenen?

-Això no ho sap ningú, és difícil de determinar. A temporada baixa tenim una mitjana d'inscripcions que pot ser de trenta o quaranta sol·licituds diàries, a temporada alta una o dues. A juliol, agost i setembre el gran problema és trobar treballadors. No n'hi ha. No es troben treballadors amb un bon nivell de formació. Hi ha una manca increïble de treballadors per cobrir llocs de feina especialitzats. Per a la construcció manquen treballadors, ara hi ha construccions aturades per manca de treballadors. Les empreses duen gent de la Península, però com que ara a la Península es torna a incrementar la construcció, la gent se'n torna una altra vegada. No hi ha professionals. Oficials de primera no en trobes, de segona, molt pocs, i peons especialitzats tampoc no n'hi ha. A la construcció hi ha un veritable problema. Hi ha llistes d'espera, és l'únic sector en què tenim llista d'espera de clients a l'espera de treballadors.

MOLTA ACTIVITAT A LA CONSTRUCCIÓ

-Com s'ha pogut arribar en aquesta situació?

-Doncs perquè s'ha incrementat moltíssim la construcció a Balears. Des de fa un temps ha estat un boom. Era un sector molt aturat i ha estat un boom. S'ha disparat, han començat les obres. També s'ha de tenir en compte que aquí tampoc no existeix una formació ocupacional molt especialitzada en aquest tipus de professional. Hi ha una total manca de professionals formats que vulguin treballar en aquest sector. No només a les ETT sinó a les mateixes constructores. No vagi ara vostè a una constructora per dir que vol fer una casa, perquè li diran que es posi a la cua, per a l'any que ve. No hi ha professionals i entre elles se'ls prenen, hi ha una lluita tremenda que fins i tot ha sortit aquests dies als diaris. Si a mi em demanen, per exemple, i pot passar ben bé, vint-i-cinc oficials guixaires, doncs no puc atendre la demanda, ni agafo la demanda, perquè és impossible de satisfer. La construcció és el pitjor sector, però

en tots els sentits. És difícil treballar-hi, en primer lloc perquè no hi ha professionals, els que resten estan molt poc qualificat, per tant els riscos laborals són molt alts, la normativa europea de prevenció de risc és molt rigorosa. Es fa una campanya important per disminuir el risc laboral, però no només es pot donar la culpa als empresaris, també hi ha molt poca conscienciació per part dels treballadors. El treballador ha de ser informat dels riscos i de les normes de prevenció. A vegades no s'acompleixen aquestes normes, hi ha poca consciència tant per part d'empresaris com de treballadors.

-Quant a hostaleria?

-Tenim el mateix problema, no hi ha professionals. Ve molta gent de la Península, però continua essent un problema, el mes d'agost, per exemple, trobar cambreres de pis, cambrers, etc. Ara és una bona època, però en temporada alta és molt difícil.

-La indústria?

-La indústria el que més sol·licita és gent per a magatzems, també han de ser treballadors qualificats, i per a càrrega i descàrrega.

-Tenen molts de treballadors que se'ls envia a una feina i no s'adapten, o no serveixen, etc?

-Un procés de selecció no és infal·lible perquè treballem amb persones i això sempre és complicat. Procures que s'adapti el millor possible el treballador a les exigències del lloc de treball, es mira la formació, experiència, aptituds, demanes referències, etc.

-Diuen moltes mentides a les entrevistes?

-No, perquè al final es descobreixen, les coses es comproven, ens informem i si menten va en contra seva.

-Hi ha molt de fantasma, que es ven molt bé?

-Hi ha qualcú que es té, com diria, sobredimensionat; n'hi ha alguns, però això passa per tot. També hi ha gent boníssima, però que té una baixa autoestima. Hi ha gent amb bon currículum que no se sap vendre. Hi ha de tot.

-Quina és la incidència que tenen aquestes empreses en el mercat laboral en general?

-L'índex de penetració és encara baix. I respecte a la temporalitat tampoc no constitueixen un factor important. La temporalitat és alta, existeix i existirà tota la vida. Hi ha una part que canalitzam les ETT, però és petita. Se'ns ha criticat que promovem la temporalitat i això no és així, i es pot demostrar amb dades concretes. L'any passat érem a un índex de penetració del 0,4, és a dir, que és baixíssim. Tampoc no manejan tanta temporalitat, gestionam una part de la temporalitat, això que se'ns ha criticat tant es fa amb unes condicions estrictes, amb un reglament, a més a més hem d'informar la Direcció de Treball del nombre de contractes que realitzam, del tipus de contracte, de les empreses que contractam i endemés les inspeccions de Treball són freqüents. També hem de fer el tema de prevenció, és a dir, que les empreses de treball temporal estam controladíssimes. Si no compleixen totes aquestes normatives et jugues l'autorització administrativa per continuar operant.

LA PRECARITZACIÓ DE L'OCUPACIÓ

-Aquest tipus d'empresa contribueix molt a la precarització de l'ocupació?

-Això va poder existir quan varen néixer aquest tipus d'empreses, l'any 1994, perquè fins a l'any 1995 no es va firmar el primer conveni col·lectiu. Ara que estam quasi a 1999 ja no se'ns pot dir que contribuïm a la precarització, perquè des de 1998 hem començat un procés de convergència.

L'any 1999 pagarem el 90% del sou que es paga a l'empresa que ens contracta i el 2000 el 100%. Aquestes són coses que han quedat a l'ambient, però no corresponen a la realitat, perquè hem signat entre patronal i sindicats aquest programa de convergència. UGT i CC.OO s'han assegut a negociar i han signat el conveni. No es pot dir que els treballadors vagin a cobrar menys, perquè la cosa s'encamina perquè cobrin exactament el mateix que el que cobrarien contractats directament per l'empresa usuària.

-Hi ha dades que diuen que a Balears hi ha 10.000 pobres de solemnitat, la mitjana salarial és més baixa, a què es deu aquesta manca de recursos que té la gent aquí, es pot deure a la precarització de l'ocupació?

-No crec que es pugui imputar a l'activitat de les empreses de treball temporal, perquè el nostre índex de penetració en el mercat laboral ja he dit que és molt petit. Balears també té una de rendes per càpita més altes. Això sembla una contradicció.

-Quina en pot esser la causa?

-És difícil de respondre, però jo crec que hi ha molta economia submergida. Fins i tot els índexs d'atur, al mes d'agost estàvem a menys d'un 4%, la qual cosa no és atur, no és real. Hi ha molts de treballadors que no volen un lloc de treball perquè cobren alguna cosa amb doblers negres, després cobren ajut familiar, o cobren de l'atur i fan quatre coses. És a dir, que aquí hi ha molta economia submergida, per exemple a Inca i a Menorca.

Són dades que desvirtuen la realitat de les estadístiques. Imagini que el mes d'agost sortia menys d'un 4% d'atur i això sense comptar l'activitat submergida, això vol dir que atur no n'hi ha. A temporada baixa hi ha un 7% d'atur i tampoc no és real. D'aquest 7% o 8% s'han de treure dos o tres punts de gent que treballa en negre. Ja hi ha una gran conscienciació en el sentit que no es pot tenir un treballador sense donar d'alta, però encara existeix bastant economia submergida. La gent treballa a ca seva i du el treball a la fàbrica i això tot es fa en negre. No ho fan per contracte de serveis, sinó en negríssim. En aquestes condicions el treballador tampoc no és partidari de contractes perquè cobra en negre. Un sector ben negre també és el de les treballadores de la llar, malgrat que existeix un règim especial.

-De totes maneres sembla que sí que hi ha aquest nivell de pobresa.

-Un tant per cent determinat sí que estarà realment en aquesta situació de pobresa. Però aquest tant per cent amb ingressos tant baixos i sense recursos crec que entra dins casos de marginació social, clarament. Persones que no tenen una formació mínima per treballar en alguna cosa o amb problemàtiques socials i familiars molt greus. Aquest segment s'hauria de limitar per aquí. També hi ha un segment important, els major de quaranta-cinc anys, que ho tenen molt difícil per trobar feina. La veritat és que el mercat laboral s'està posant molt dur i veus gent qualificada, amb experiència i formació que s'ha trobat amb una situació de regulació d'ocupació a la seva empresa i que s'ha trobat amb quaranta-cinc o cinquanta anys sense feina, i costa molt incorporar-la al mercat laboral.

-Per què costa tant?

-Perquè l'empresari creu molt en la formació i s'estimen més tenir joves que vénen molt ben formats a nivell d'estudis, que professionals ja formats que tenen la seva experiència, els seus hàbits de treball, etc... El que pensen, des del meu punt de vista erròniament, alguns empresaris, és que una persona de quaranta-cinc anys, que té una experiència i una preparació, suposarà incrementar els costos i després tindrà hàbits adquirits a altres empreses que volen evitar. Però això és erroni, perquè aquestes persones, i ho sé per entrevistes de treball, moltes vegades, tenen una maduresa i una experiència i es troben a una situació tan límit que acceptarien quasi qualsevol condició. Però la nova cultura empresarial que tenim a Balears no accepta fàcilment aquests treballadors. Abans teníem una cultura empresarial molt familiar, no estava preparada ni formada i ara sí, hi ha molta preparació, s'evita el context familiar, etc.

-Es demana experiència i el jove tampoc no té experiència?

-El problema és que ara ja no es demana experiència. Demanen molt de perfil administratiu i una formació. Però et diuen: "bé, jo m'estimo més una persona jove, amb ganes de treballar, que tenguí una formació inicial, un FP administratiu, idiomes, informàtica i ganes d'aprendre, que no una altra que té una experiència de quinze anys", ja no demanen tanta experiència com abans.

-Però a la persona jove que entra a una empresa i es forma a l'empresa tampoc no se li garanteix una continuïtat, als tres anys la solen despatxar.

-Això ja no és així. Costarà canviar de mentalitat, però ja no és

FIRES
I CONGRESSOS
de BALEARS, S.A.

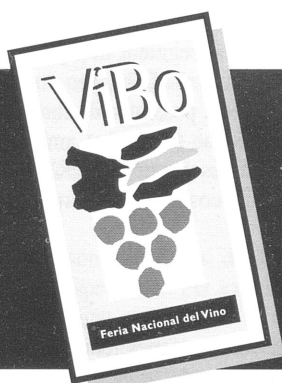
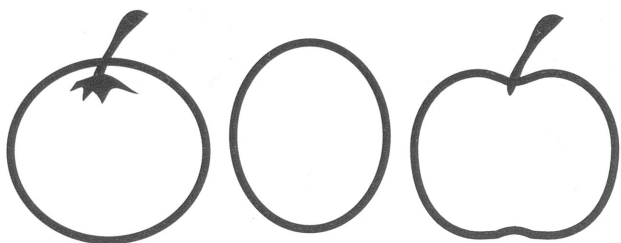

**GOVERN
BALEAR**

VII FIRA D'ALIMENTACIÓ

Alimenta

1999

III Fira del Vi

9-13 febrer'99

TRASMEDITERRANEA

**GRUPO
IBERIA**

Venda d'entrades les 24 hores

ServiCaixa
"la Caixa"

Recinte Firal de Palma

Ciutat de Querétaro s/n. Polígon de Llevant
07006 Palma de Mallorca

Tel: 971 77 13 02 • Fax: 971 77 01 60

exactament així. S'ha de tenir en compte que ara, amb la darrera reforma laboral, s'han disminuït molt els costos de l'acomiadament, abans eren quaranta dies per any i ara són vint-i-quatre. Ara el que ha intentat promoure el Govern és que no es tregui fora el treballador als tres anys i que si aquesta persona va malament, no s'adapta o no serveix per a aquesta feina determinada l'acomiadament sigui més accessible. El problema que hi havia fa uns anys era que, tal vegada, l'empresa tenia molta producció, hi havia una gran quantitat de personal a la plantilla, antiguitats molt grans, l'empresa començava després a anar malament i no podia acomiadar ningú, perquè treure un treballador eren deu o dotze milions de pessetes. Ara es treu un poc la por al contracte indefinit. Fins i tot hi ha bonificacions per a aquest tipus de contracte i també per a contractes a persones majors de quaranta-cinc anys, a dones, etc. Ara les empreses després d'haver tengut tres anys una persona, d'haver-la format, ja s'està llevant un poc la por a fer-li un contracte indefinit. No dic que això hagi canviat radicalment, però ja no és com abans que als tres anys se n'anava ràpidament al carrer. Es comencen a fer contractacions indefinides.

- La solució passa per una major flexibilització?

- En quin sentit?

- Doncs abaratint més encara l'acomiadament i anant a una relació entre treballador i empresa que superi el marc dels convenis col·lectius, etc.

- A Espanya encara hi ha una gran pressió sindical. Per exemple, en alguns sectors, com la banca, la pressió sindical encara és molt forta. Això vol dir que intentar anar més enllà de la negociació via conveni encara és difícil. Es donen més negociacions individuals entre els treballadors i l'empresa que du el tema a nivell sectorial, perquè la pressió dels sindicats encara continua essent forta.

Quant al tema de la flexibilització, en referència a abaratir més encara els acomiadaments, jo no ho sabria definir ara bé si es podria abaratir més o no. La realitat és que, amb la nova regulació del mercat laboral, quan s'han flexibilitat els acomiadaments, s'han aconseguit més contractes indefinits. Però l'empresa ja no veu que sigui una càrrega. A una empresa un 60% de les despeses poden ser causades pel personal i això és molt elevat, perquè l'empresa estigui ben gestionada l'estructura de costos ha d'estar molt adaptada a la facturació, perquè o l'estrangules amb pocs serveis i perds la qualitat o tens sobredimensionada la plantilla. Llavors has de facturar una barbaritat perquè amb aquests costos i tant de personal és difícil arribar a tenir beneficis. Almenys, en abaratir els acomiadaments, el que s'ha aconseguit, de cara a l'empresari, ha estat llevar la por al contracte fix. Endemés, s'ha de tenir en compte que acomiadar una persona té un cost alt, perquè n'has de formar i preparar-ne una altra.

EL COSTOS LABORALS

- Quant als costos de Seguretat Social?

- Encara són molt alts. El cost mitjà d'una persona en Seguretat Social és d'un 40% del seu salari, és molt elevat i resulta elevadíssim pel que proporciona. Malgrat els alts costos hi ha un dèficit a la Seguretat Social. Els cost de Seguretat Social és una de les coses que es pensen més els empresaris abans de contractar un treballador.

- Quina seria la solució a aquest problema?

- Per exemple una fórmula mixta seria ideal. Jo veig inviable aquesta fórmula, amb els problemes que hi ha de garanties socials, pensions, etc. Però sí que, almenys, es podria cercar, sobretot per a les empreses que comencen, les que estan consolidades ja tenen en compte la despesa de Seguretat Social com una més, però per a les que comencen

s'hauria de cercar alguna fórmula, per exemple subvencionar les empreses o els treballadors per abaratir aquest tema. Quan es diu que s'ha d'acabar amb les hores extres i contractar més treballador, no es té en compte el gran cost de Seguretat Social que això suposa.

Els sindicats diuen, bé en lloc que una persona treballi dotze hores, doncs dues de sis hores, però el cost és elevat i després les persones no volen un contracte de sis hores, en volen un de vuit i quatre hores extra. Aquesta és la realitat que, de vegades, els sindicats no veuen.

-Quant a altres fórmules, per exemple el teletreball?

-Per exemple a Amèrica del Nord el teletreball funciona molt bé, en especial al sector de mestresses de casa que tenen uns fills i unes obligacions, càrregues familiars i el tipus de treball es pot realitzar amb un ordinador, un fax i un telèfon a casa. Tot depèn del tipus de treball. Per exemple el treball administratiu o comptable és ideal per a teletreball. Hi ha treballs que són idonis, però d'altres no. Es podria establir un nou tipus de contractació bona i positiva per ambdues parts. Ara, hi ha una uns altres tipus de treball que no es pot fer així.

-Vostès han fet contractes de teletreball?

-No, mai. A Espanya encara no existeix aquest hàbit. Jo no descarto que això es pugui fer, per a un sector determinat de la societat i per a un tipus concret de treball. A altres sectors i treballs no, seria impossible. Quan es tracta d'empreses de serveis directes és molt difícil el teletreball. A Balears hi ha un 80% d'empreses que entren en el sector de serveis i la qüestió del teletreball és molt difícil. En el sector de serveis es tracta de donar una atenció més directa i el client vol un servei concret directe. Ara, a treballs creatius i a una part dels treballs administratius, és una fórmula ideal.

ELS FIXOS DE LA TEMPORALITAT

-Hi ha molt de treballadors que són fixos de la temporalitat?

-Bé, existeix la figura del fix discontinu.

-Em referia a persones que de forma permanent fan contractes temporals.

-Hi ha perfils per a tot, i aquesta és una altra cosa que els sindicats no acaben d'entendre. Els sindicats creuen que tota la gent vol un treball amb contracte indefinit i per a tota la vida, amb una remuneració determinada que es va incrementant i assolir un benestar social. Sembla que l'ésser humà ha de voler això, però som tan diferents segons les nostres circumstàncies en la forma d'actuar i de pensar, que es dona el cas que tenim treballadors, que és quasi com si fossin nostres de la casa, que no volen ésser fixos a cap empresa. S'estimen més treballar un temps, després descansar uns dies, tornar a treballar. O treballadors, per exemple recepcionistes, que no volen ser fixos, que estan millor amb el treball temporal. Hi ha gent que, per exemple, només vol mitja jornada. Hi ha moltes mestresses de casa que han deixat de treballar tot el temps que els nens han estat petits i ara volen reincorporar-se al mercat laboral, però no volen una jornada completa. Augmenten molt els contractes a temps parcial. La gent cada vegada valora més la qualitat de vida. Hi ha treballadors que volen treballar vuit hores i cobrar-ne quatre extres, però també n'hi ha que volen fer

només sis hores i tenir més temps lliure. Ara se cerca la qualitat. En els horaris, per exemple, cada vegada ens acostam més a Europa. Abans les empreses tancaven a les vuit del vespre, es feia un horari comercial, de botiga. Ara cada vegada els horaris es fan més intensius, fins a les cinc o de vuit a tres. Es fan tornos perquè la gent surti abans de treballar. La gent vol tenir més hores d'oci. Per exemple, a l'estiu ni una sola empresa treballa l'horabaixa. Cada vegada se cerca més la qualitat de vida. Les vuit hores amb jornada xapada no les vol ningú, encara que la realitat és que és el que hi ha

ara per ara. Tothom vol les vuit hores intensives, però la realitat empresarial encara no ens pot permetre això i, especialment, a les empreses de serveis on has de donar una atenció al client.

-Es milloren els aspectes formatius?

-El 1,25% de la massa salarial s'ha de destinar a formació i d'aquest un 0,25% a prevenció de riscos laborals. Des de la patronal de Treball Temporal es formarà una fundació per a la formació. Destinarem un percentatge determinat a formació dels treballadors temporals i en aquesta fundació hi haurà representació dels sindicats. Això és difícil de coordinar perquè els treballadors temporals, precisament són això, temporals i és difícil donar la formació. S'ha de fer abans, durant? Però es treballa en aquest tema. Oferim la formació com a un valor afegit, i deim al client que si el treballador no està format el formarem perquè quan s'incorpori ja estigui format. Intentem adaptar les persones a les necessitats de l'empresa. Cada any hem de presentar la memòria de formació a la Direcció Provincial i la factura dels cursos, endemés de la direcció del treballador i això ho verifiquen.

-Quina relació tenen amb altres patronals, per exemple amb la CAEB?

-Tendrem una relació amb la CAEB, nosaltres som a la CEOE i som l'Associació d'Empreses de Treball Temporal que existeix a nivell nacional a Balears. Ara tenim una relació amb la CAEB i formalitzarem més aquesta col·laboració. Però com que totes les empreses estan a l'AETT ja tractam els temes de Balears específicament en aquest marc.

Taula rodona amb **Aina Díaz** (portaveu de la Plataforma AntiETT), **Gaspar Pujol** (membre de la Plataforma) i **J. F. A.** (membre de la Plataforma i treballador d'ETT)

Mà d'obra silent

Per Magdalena F. Mulet

Amb la força i la contundència que els dóna la joventut i una militància d'esquerres, catorze associacions juvenils s'han posat d'acord, i això ja reflecteix, al seu parer, la gravetat del tema, per combatre les Empreses de Treball Temporal de les quals volen l'abolició. Han constituït la Plataforma Anti ETT, primera a l'àmbit nacional des que sorgiren aquestes empreses de contractació, segons ells reduïdes d'esclavitud a finals del segle XX, traficants de mà d'obra consentida i silenciosa que afecta els col·lectius més desfavorits: joves, dones i majors.

ONA: *Què és la Plataforma Anti ETT?*

Díaz: La Plataforma Anti ETT va néixer com a resposta a la problemàtica de la política laboral que sorgí amb la legalització de les empreses de treball temporal, l'any 1994.

A partir d'una iniciativa de diferents grups d'esquerres que ens unírem per lluitar contra la temporalitat al món laboral, aquesta plataforma començà per dues o tres entitats que redactàrem un manifest i que enviàrem a altres entitats i grups, això sí d'esquerres, que s'han anat unint a poc a poc. Sobretot entitats juvenils perquè la precarietat en el treball afecta molt els joves. El nostre objectiu és l'abolició de les empreses de treball temporal, no tant la seva regulació o qualsevol altre tipus de cabuda en el mercat laboral, sinó l'abolició. Ara som tretze o catorze les entitats adherides.

ONA: *I quina és la vostra principal activitat?*

Díaz: Sobretot el que feim és una tasca informativa. Afarram cartells, donam informació a la porta de les ETT. També hem fet ocupacions com la de l'empresa UMANO. És sobretot una tasca de tipus reivindicatiu.

Pujol: El més important és informar la gent. Perquè molts de treballadors dels que van a una empresa de treball temporal realment no saben on es fiquen, no tenen experiència, i no se'n temen de com són perjudicats. És una funció informativa.

ONA: *Quines són actualment les entitats integrants de la Plataforma?*

Díaz: Començarem en principi Comissions Obreres, Àrea de Joventut d'Esquerra Unida..., i més envant Joventuts del PSOE, les Joventuts del PSM, el Consell de la Joventut, USO-joventut, Alternativa per Mallorca, Col·lectiu Recerca de Manacor, Joventuts Comunistes, Maulets, i s'han afegit les Joventuts Obreres Cristianes, EGT, ... anam evolucionant, també tenim gent que signa però que no treballa activament. Bé, un poc com totes les plataformes, ara segur que me'n deix qualcuna, però som devers catorze entitats.

ONA: *Què és una ETT per a vosaltres?, en el context d'aquest número coneixerem l'opinió de la patronal que deu ésser molt diferent...*

Díaz: I tant!, ja hi hem tengut reunions a les quals ens han volgut convèncer de la seva bondat!

Pujol: Una ETT és una empresa que trafica amb persones. Una empresa de fruita de Mercapalma trafica amb fruita, compra i ven fruita, i les ETT trafiquen amb persones: compren i venen el treball de les persones. Fan tràfic de mà d'obra, una activitat que fins fa ben poc a Espanya era il·legal.

Díaz: Les ETT s'han aprofitat de la flexibilització del mercat laboral, les reformes han fet que de cada vegada el treball sigui més flexible, i a partir de la legalització de les ETT, es dona una sortida importantíssima a la flexibilitat. I el que era abans il·legal: "cedir mà d'obra", que és tràfic, ara resulta que és perfectament viable perquè -diuen- així tothom podrà fer feina, obriran portes als treballadors, encara que això no és veritat.

Ara ens trobam que els joves, perquè sobretot contracten joves, que han de cercar la seva emancipació, que han de cercar el seu camí, no poden fer-ho perquè el treball és absolutament precari. I no pots fer plans, perquè encara que tinguis feina, resulta que no saps si demà en tindràs, aquestes empreses contracten per setmanes, o dies, o fins i tot hores.

Els joves es troben quan surten al mercat laboral amb tres alternatives: o un contracte indefinit d'aquests que et treuen quan volen, perquè la indemnització és ridícula i l'empresari encara hi guanya quan et treu perquè ha tengut bonificacions per contractar-te, o un contracte fems o escombraries o com es digui, o una ETT, que és l'alternativa de molts de joves. Però les ETT són empreses que el que volen són beneficis, això és bo d'entendre, uns beneficis molt substancials que obtenen a partir del treball dels altres.

La gent no sabia què es trobaria quan se n'anava a una ETT i és que si havien de cobrar 60.000 ptes d'un contracte fems, a través de l'ETT en cobraven molt manco, perquè l'ETT podia arribar a quedar-se des d'un 40% fins a un 60% del sou, una cosa increïble, perquè hi havia joves que se n'anaven de reposador a una gran superfície, i si amb un contracte fems havien de cobrar 60 mil així en cobraven 35 mil, perquè la resta se n'anava a l'ETT. I això amb contractes d'una hora, de dues hores. Per això la nostra principal tasca és informativa, perquè la gent pugui saber on va, on es fica.

Aquest és el panorama, et contracten aviat, però sense drets sindicals, sense formació, sense cap reivindicació possible.

A més les ETT també el que fan és que s'estiguin substituint treballadors fixos per temporals. Les empreses usuàries el que fan és que es proveeixen a les ETT perquè així no tenen problemes. Els treballadors no tenen on protestar, perquè si et queixes, l'ETT el que fa és que no et torna a contractar, així de senzill. I hi ha llistes negres, que circulen entre aquestes empreses i si un treballador reivindica alguna cosa el que fan és que ja no el contraten pus. És un cercle viciós.

FORMACIÓ

ONA: *La qüestió de la formació dels joves, com l'enfrontau?, les ETT han de formar els treballadors...*

Díaz: Amb això ens hi trobam, perquè a partir de la situació que acabam d'explicar el que passa és que la formació resulta impossible. Les ETT tenen l'obligació de formar, per llei, i pot ser que alguna ho faci, però també és cert que es tracta de gent qualificada com a no especialitzada, sense cap tipus de formació, mentre que jo crec que avui qualsevol feina requereix formació. Qualsevol feina és especialitzada, perquè encara que sigui enfilar-se a una escala és important saber com es fa, perquè té un risc, i clar això amb un contracte d'una hora no és possible. Per això és que hi ha molts d'accidents, la gent no està preparada per fer el que fa i ells diuen que no és feina qualificada...

Pujol: I a més la formació que haurien de donar les ETT, perquè hi estan obligades per llei, no la donen i fan firmar els treballadors com mentre l'han rebuda, quan en realitat no és així.

ONA: *I quina és la vostra experiència personal com a cercadors de feina?*

Pujol: Abans, vull fer una puntualització referida als integrants d'aquesta Plataforma, perquè tot i ésser joves d'esquerres, tenim moltes divergències i no estam d'acord en molts de temes i això no obstant, la situació del mercat laboral ens ha unit, i no tenim discrepàncies per defensar uns mateixos punts de vista quant a les empreses de treball temporal. Aquest tema ens uneix, és tan evident que tots estam d'acord.

Quant a la pregunta... crec que el mercat laboral en general està molt malament, però en concret el tema d'aquestes empreses són la punta de l'iceberg, perquè ja és el límit. Els treballadors en lloc d'ésser explotats per un patró així en tenen dos, i tot va quedant pel camí, a més el treballador treballa tot sapiguent que no quedarà fix, que el seu treball és temporal, i no pot dir res.

Les ETT són la punta de l'iceberg perquè llavors hi ha tot el tema de

La seva confiança ho fa possible

Ajudes
als **Discapacitats**

Balears
Sa Nostra
Raó^{de} Ser

Així reinvertim els nostres beneficis a **"SA NOSTRA"**, establint tota una xarxa de serveis i ajudes per als disminuïts físics i psíquics, col·laborant en projectes solidaris per a la rehabilitació i integració dels marginats i, en definitiva, consolidant les bases per a una societat més justa. Perquè el benestar de la gent de **Balears és "SA NOSTRA" raó de ser.**

Gent de
confiança

**"SA
NOS
TRA"**

CAIXA DE BALEARS

les 35 hores, la jubilació als seixanta anys, etc... que també reivindicam, però el més flagrant és el que passa amb aquestes empreses.

ETT versus INEM

J. F. A.: Jo puc explicar el meu cas, jo treball per a una ETT. I crec que el seu paper no seria en absolut necessari si hi hagués un INEM ben gestionat, no faria falta res pus. Del que es tracta és de posar en contacte treballadors amb empreses, i això ho hauria de fer l'INEM sense ànim lucratiu. És així de senzill.

Si fas feina per a una ETT, has d'aguantar, perquè en cas contrari s'ha acabat la feina, i has de callar.

La màxima aspiració d'un treballador d'ETT és ésser contractat per l'empresa usuària, i això provoca moltes travetes entre els mateixos companys, crea molt de malestar, desqualificacions, falta de companyonia i a més són poquíssims els casos en els quals finalment et contracta directament l'empresa, encara que aquí novament ells dieun que una gran part després queden.

Quant a la formació, és cert que no en donen i sovint et fan signar que has fet cursos que no t'han donat, i la gent signa perquè *si he de signar per fer feina doncs...* Així les estadístiques els funcionen molt bé.

ONA: Es dona el cas que a partir d'un contracte d'ETT, llavors l'empresa usuària contracta directament el treballador?

J. F. A.: Això és el que argumenten ells, però jo crec que és una argumentació falç, perquè, suposant que fos així, resulta que per poder aconseguir una feina he de pagar durant ics temps un intermediari perquè l'altra empresa m'arribi a agafar. Ve a ésser com augmentar el contracte en període d'aprenentatge, i així en lloc d'un mes resulta que són més mesos que tu pagues per estar contractat.

Díaz: Això si l'empresa usuària et contracta, amb molta sort, i en tot cas per donar-te un contracte temporal amb el qual se substitueix un treballador fix. És un sistema pervers.

ONA: Quin tipus d'empreses són les usuàries d'ETT?

Díaz: Normalment les de serveis però s'extén a tot tipus de negocis. Sobretot supermercats, grans superfícies, etc... però també els bancs tenen molts de treballadors contractats per ETT.

A l'aeroport també n'hi ha, ara hem tengut una campanya perquè per fer feina a les rampes de l'aeroport es contractaven militars, soldats de lleva, a través d'ETT i per fer feina a les rampes es requereix una certa formació perquè en cas contari hi ha accidents.

J. F. A.: Aquests sí que no diuen ni reivindiquen res. A qui? A l'exèrcit, a l'ETT, o a l'empresa usuària?, encara són més submissos perquè tenen una oportunitat de guanyar qualche cosa mentre tanmateix estan condemnats a no poder fer res. I si no va bé a qui han de protestar?, als seus caps de l'exèrcit?, a l'ETT? És un escàndol, si quedes malament amb l'ETT donen males referències de tu als militars. Encara és pitjor.

Pujol: És una triple explotació.

Aina Díaz.

Díaz: L'ETT cerca els treballadors que menys problemes puguin donar. Ja siguin els joves, o en aquest cas els soldats, i també les dones, a les quals donen feines encara més precàries que als homes, i hi ha anuncis que diuen "Se busca morena típicamente española para hacer de azafata", a sobre masclisme!

J. F. A.: És ben cert que hi ha llistes negres que circulen entre elles.

ONA: En el teu cas concret quin tant per cent se'n du l'ETT.

J. F. A.: Això no ho arribes a aclarir mai. Aquesta és una de les principals tasques de la Plataforma, perquè resulta que embullen i no arribes a saber què passa, és tot tan complicat.

Díaz: Legalment es poden quedar el 20%, però aquesta legalitat no la compleix tothom, s'ha de pagar el 80% del salari base de qualsevol treballador. I ara hi ha d'haver, diuen, una convergència, però això és la teoria.

J. F. A.: Perquè és més.

Díaz: Això del 20% és el que diu la llei, però a la pràctica no és així, encara que nosaltres també protestaríem si fos el 20% perquè en tot cas no té justificació possible, perquè el que fan ho ha de fer l'INEM, i, a més, la veritat és que es queden entre 40 i el 60%.

ONA: Quin moviment té un treballador d'ETT. Quants de contractes? I quin tipus de feina? Quina és la radiografia del treballador?

J. F. A.: Jo puc parlar de la meua experiència. Enguany em feren dos contractes d'una setmana i després un mes, i després una setmana, i una setmana més. Tot això amb prorrogues, ells van tantejant segons la producció -diuen- perquè en realitat en el meu cas es tracta d'una empresa en la qual el nivell de producció és previsible i per tant ja saben que en venir l'estiu hi ha més feina.

Però tu no saps res fins al darrer dia, i tal volta així, de setmana en setmana, feim feina sis mesos.

En principi els motius pels quals una empresa pot contractar a traves d'ETT estan regulats, hi ha uns supòsits: perquè incrementar la producció, per cobrir malalties, etc..., però, clar, a Mallorca la producció quan ve l'estiu augmenta sempre, no és una excepcionalitat, sinó que a totes les empreses a l'estiu augmenta la producció... i això pot durar set o vuit mesos, i clar, si això no és un lloc de feina! Les ETT també serveixen així per anular els fixos discontinus.

D'altra banda també resulta que quant als drets que té un treballador si treballa per a una ETT no es pot beneficiar dels convenis de les empreses on treballa, amb la qual cosa té menys drets que un company que treballi per a l'empresa usuària, el treballador d'ETT es regeix pel conveni de l'ETT, i ja ho pots anar a cercar!

ONA: Teniu estadístiques de quanta de gent parlem?, perquè pel que es veu pel carrer de cada vegada hi ha més empreses d'aquest tipus.

Pujol: Creixen i de cada vegada ni ha més perquè són molt rendibles. És un negoci que va bé, però el que és evident és que les

borses de feina no han d'esser lucratives. De cap manera.

No pot esser que la gent jove es vegi sotmesa a aquesta inseguretat i explotació, perquè fer feina és un dret constitucional i ningú no ha de pagar per això.

J. F. A.: Posar en contacte el treballador amb l'empresa és així de simple, i això no ho ha de fer un intermediari que hi guanyi molts de doblers, de cap manera no és tolerable.

Una ETT és dos graduats socials, dos administratius i ja està. No creen llocs de feina, ni en donen, ni creen riquesa, no res, no és pot dir que "gràcies a ells la gent té feina", això és totalment fals. El que passa és que guanyen doblers i a més lleven maldecaps i despeses als empresaris perquè així no tenen problemes laborals... i tot això damunt l'esquena dels més desfavorits.

LES XIFRES

Díaz: L'any 1997, les 420 ETT que hi havia a l'Estat espanyol varen signar més d'un milió de contractes, la meitat de la contractació total que hi hagué, i donaren feina, precària clar, a més de set-centes mil persones, i s'elevaren les xifres fins a 155 mil milions de pessetes la facturació... aquestes xifres ajuden molt a inflar les estadístiques d'"Espanya va bien", perquè, clar, parlar d'un milió de contractes és molt, el que passa és que no diuen que són contractes d'una setmana o d'un dia.

I la previsió per a 1998 és de 1.275.000 contractes i arribar a una facturació de 200 mil milions de pessetes, i això 420 empreses. Tu diràs si són rendibles!

ONA: *I la xifra de Balears?*

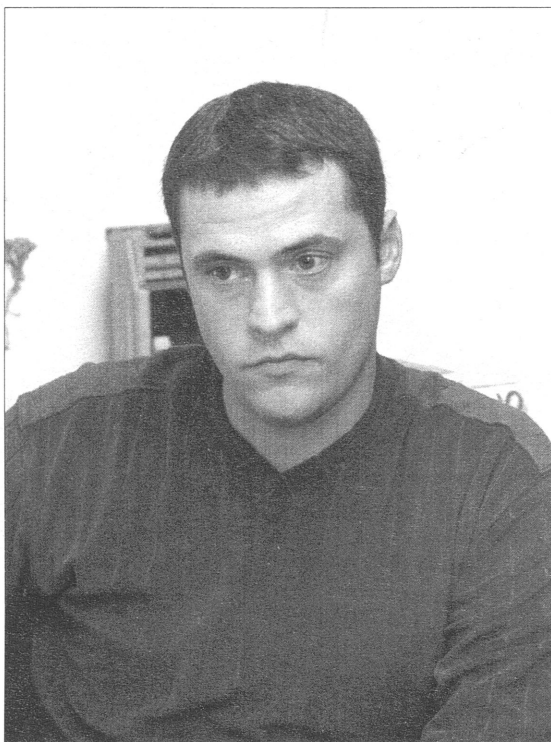
Díaz: La temporalitat és major perquè aquí, de fet, el treball és estacionari. Només a Palma hi ha devers quinze empreses i llavors també n'hi ha a Inca i Manacor.

ONA: *I les borses de treball municipal?*

Díaz: Bé, això és un rentar la cara a les polítiques laborals dels ajuntaments, perquè són de molt poca gent, i clar nosaltres parlem de milers de persones que estan sotmeses a un cert tipus d'esclavitud. Nosaltres li deim esclavitud perquè ningú no s'hauria de poder lucrar amb això, encara que sigui legal. Per això demanem un INEM ben gestionat.

Aquesta és la primera plataforma que ha hagut a nivell estatal, i això els ha preocupat i posat nerviosos, perquè fins aquell moment només hi havia accions molt puntuals. I ens digueren que les ETT eren molt bones, i que dèiem mentides i que havíem de demostrar el que dèiem, però clar tot això és molt complicat, perquè, com demostres que la gent no està formada si ells tenen els papers on la gent ha signat que ha rebut un curs ics?

Ells tenen les estadístiques i les dades, però res pus. La gent no parla, perquè sap que si ho fa no tindrà més feina. I les ETT ens volien convèncer que això era magnífic perquè el que passa -diuen- és que així els joves aprenen a fer feina i després poden anar al mercat laboral amb experiència.

Gaspar Pujol.

Pujol: Amb l'experiència d'haver estat explotats. Les ETT són magnífiques per als empresaris d'ETT que guanyen doblers, per a les empreses usuaris que tenen mà d'obra que no diu res i que s'estalvien totes els processos que implica tenir personal, i per a l'Estat que pot exhibir una estadística i passar d'INEM, però per al treballador és explotació.

ONA: *Al marge de les ETT, quina és la percepció que tenen els joves del mercat laboral?*

Pujol: Precarietat i flexibilitat. Una precarietat laboral que ens du a prologar una adolescència fins al quaranta anys, perquè no podem fer plans, ni tenir ca nostra, ni fer cap comptes, amb aquest futur tan incert.

Díaz: El mercat de feina és totalment flexible i temporal, i això perjudica no només la feina, sinó tots els aspectes de la vida dels joves. Clar, l'acord confederal del 97 és el culpable de tot això.

ONA: *I els contractes a temps parcial?*

Solucionaran res?

Díaz: Nosaltres com a Plataforma no analitzam aspectes concrets del mercat laboral. Nosaltres volem anar un poc més enllà. Perquè no volem aquest sistema. No es tracta tant de solucionar un aspecte concret per estar una mica millor, sinó que rebutjam aquest sistema actual perquè és pervers i no ens permet el desenvolupament ja no com a treballadors, sinó com a persones.

ONA: *Quant a la formació dels joves, què opinau que a Balears, la comunitat amb major renda per càpita, hi hagi l'índex més baix de l'Estat d'estudiants universitaris, com analitzau aquesta dada?*

Pujol: Com a Plataforma no és un tema que ens ocupi, ara bé, personalment crec que això és una conseqüència del sistema educatiu.

Díaz: Tothom creu que és molt fàcil entrar a la Universitat, com si realment hi hagués igualtat d'oportunitats i tothom hi pogués anar. Però això no és així, l'educació ja va orientada des de molt abans. Molt poques famílies poden accedir-hi, malgrat les estadístiques, a Mallorca no tothom és ric, i a la Universitat tot són fills de papa, ho sé bé, i treballar i fer feina, això és molt difícil, i més en aquestes condicions de les quals hem parlat.

J. F. A.: No tothom pot entrar-hi i a més hi ha un altre handicap i és que el jove, molt influenciat per la societat de consum, a l'hora de triar entre estudiar i fer feina per pagar-se els estudis o posar-se a fer feina i tenir un sou i una moto i doblers per anar de marxa, doncs, tria el més fàcil, que llavors resulta que no ho és...

ONA: *La teòrica igualtat d'oportunitats es desvirtua per la mateixa pressió del mercat.*

J. F. A.: Jo crec que la pressió és molt forta. I el sistema de formació professional és molt classista, classifica la gent, i a través de la formació professional no fomenten la igualtat d'oportunitats, amb FP no accedirà mai a certs àmbits de decisió.

La Clau d'ONA

PER ENTENDRE EL PRESENT, PER OBRIR EL FUTUR

**Guerra oberta
entre el Consell
de Mallorca i el
Govern per
controlar el
creixement
urbanístic**

(pàg. 11)

**El turisme
serà un sector
clau per
introduir
l'euro
(pàg. VI)**

**Alcúdia prepara un
"pla estratègic" per
limitar el creixement
demogràfic**

Guerra oberta entre el Consell de Mallorca i el Govern per controlar el creixement urbanístic

Les negociacions entre els socialistes i el Govern per arribar a un pacte territorial han donat pas a una guerra oberta. L'aprovació com a llei de la moratòria del Govern no substitueix la del Consell però sí que li lleva, fins a l'aprovació de les DOT, la possibilitat de desclassificar territori. Tot plegat ha fet que la tensió entre les institucions hagi arribat a les fites més altes, sobretot després que el GOB ha convocat els ciutadans a manifestar la protesta.

Canviar el model de desenvolupament.

S.V.

Es veia venir. El passat 20 d'octubre el candidat socialista a la presidència, Francesc Antich declarava la impossibilitat d'arribar a un acord sobre el pacte territorial proposat pel Govern. Tres dies després, el Parlament, amb els únics vots a favor del PP, aprovava la Llei de moratòria de l'executiu que, a pesar de no impedir la moratòria del Consell, sí que li lleva la possibilitat de desclassificar sòl urbanitzable abans de l'aprovació de les Directrius Territorials. L'oposició parlamentària protestà fort i ferm. I, des de fora, el GOB ha convocat una nova manifestació "històrica" (haurà tenguut lloc dia 12 de novembre). Tot plegat ha fet que la tensió política s'hagi incrementat fins a fites mai no abastades. La presidenta del CIM, Maria Antònia Munar, va arribar a dir que el Partit Popular utilitzava els vots de Menorca i Eivissa per anar contra la voluntat dels mallorquins, una afirmació que va ser durament criticada des del diari *Menorca*.

MANUALS PER ENTENDRE LA "GUERRA"

Els mitjans de comunicació no fan més que parlar de qüestions territorials, de manera que s'ha fet necessari publicar nombroses "guies" o "manuals d'urbanisme" per saber exactament què s'estava discutint. Tothom parla de controlar el creixement urbanístic, però no tothom proposa les mateixes mesures per fer-ho possible. El Consell de Mallorca ha volgut atacar directament els principals focus de conflicte i ha suspès el planejament de tots els sòls urbanitzables sense pla especial aprovat i, ende-

més, d'aquells sòls que tot i tenir pla parcial no s'han desenvolupat o bé atempten notòriament contra l'entorn. En canvi el Govern, a través del Parlament, només suspèn els urbanitzables sense pla parcial i limita la possibilitat de desclassificar sòl, que tenien els consells insular, fins a l'aprovació de les Directrius d'Ordenació Territorial.

Per als ecologistes, i per a l'oposició parlamentària, l'actitud del Govern obeeix a la pressió de l'ala dretana del PP, que s'ha fet forta en alguns dels principals municipis costaners de Mallorca i a Eivissa. Tant el president Matas com el conseller d'Ordenació del Territori, Miquel Ramis, ho neguen i asseguren que la proposta concreta de directrius serà aprovada el mes de gener per poder complir així la promesa electoral d'acabar el procés de les DOT abans de finalitzar la legislatura. En el debat sobre l'autonomia Jaume Matas demanà un ténol, però els temors que l'executiu sigui incapaç de resistir les esmentades pressions, i la proximitat de les eleccions locals i autonòmiques, ho impedeix. Davant un període electoral les dues parts estan interessades a jugar a bons i dolents davant els seus electors. Per al Govern l'actitud del Pacte de Progrés és sectària, perquè perjudica els municipis on governen els populars, mentre que per a aquest, l'executiu ha ressuscitat el clàssic enfrontament entre urbanitzadors-especuladors i conservacionistes.

UNA PARTIDA D'ESCACS

El fet és que les institucions i els partits polítics han decidit fer una partida d'escacs electoral sobre el taulell del territori. L'objectiu és encendre les passions i aconseguir, si més no per part de l'esquerra i els ecologistes, barrar el pas a qualsevol nou intent especulador. La demanda de noves residències per a inversors de fora sembla que continuarà en els pròxims anys. És una guerra oberta que no té fronteres i que, en aquest sentit, es veu barrejada per altres petits o grans conflictes, com el que es viu a Valldemossa entorn de Son Ferrandell o entorn al Pla de Carreteres, que ha rebut ja el vist-i-plau del Govern i que ha revifat l'oposició, mai no apagada, contra les noves autopistes. Mentrestant, fruit d'aquesta tàctica de guerrilles, la Comissió Insular d'Urbanisme donà llum verda a la desclassificació de cala Brafí a Felanitx i Tollerit a Llucmajor, una hora abans de l'aprovació de la moratòria del Govern que ho hagués impedit. En definitiva uns i altres s'acusen de provocacions, de mentir i ja ningú no parla de consensuar els límits al creixement.

EL DEBAT CONTINUA

Malgrat això, des de la Conselleria d'Ordenació del Territori es continua fent feina per tirar endavant unes Directrius Territorials que, com ha dit Miquel Ramis, puguin satisfer tothom i que, al mateix temps, siguin respectuoses tant amb les competències dels ajuntaments com amb les del Consell. El Govern reconeix que només té competència per planificar però no per gestionar, cosa que correspon a les administracions locals, en primer lloc, i després als consells. I, igualment, des del Consell de Mallorca es continua amb el Fòrum Ciutadà que ja ha pràcticament definit les línies mestres del que ha de ser el futur Pla Territorial de Mallorca. És a dir que, a pesar de la guerra dialèctica, els treballs tècnics continuen i, amb ells, el debat polític. La qüestió és saber si aquest debat podrà salvar les interferències i arribar a bon port o si, com denuncien els ecologistes, no servirà per evitar el nou boom urbanístic que pateixen les Illes. Segons el GOB, mentre es discuteix, les pales continuen aplanant territori verge per urbanitzar-lo i, endemés, la moratòria del Govern no ha aturat cap de les urbanitzacions ja projectades i, en canvi, ha alarmat els promotors de noves urbanitzacions que han accelerat els tràmits abans que no sigui tard.

-Els estudis d'impacte ambiental determinaran també les possibles afeccions sobre els valors patrimonials i jaciments arqueològics, i dissenyaràn les mesures de protecció adequades.

Alcúdia prepara un "pla estratègic" per limitar el creixement demogràfic

La jornada de debat "Futur Alcúdia" d'enguany -la desena- es va centrar en l'estudi encarregat a la Universitat de les Illes Balears per trobar alternatives a l'expansió urbanística. Si no s'atura, la previsió és arribar als 85.000 habitants d'aquí a deu anys, una xifra que esgarrija el batle i conseller d'Ordenació del Territori, Miquel Ramis.

ONA

"Estic esgarriat, però bé... a Alcúdia hi ha consens sobre aquest tema: s'han de cercar alternatives que impedeixen incrementar el sostre de població". Amb aquestes paraules el batle d'Alcúdia, que també és el conseller d'Ordenació del Territori, Miquel Ramis, va respondre als periodistes quan se li demanà sobre l'informe presentat per la Universitat de les Illes Balears. L'economista Antoni Serra va ser prou clar: "de continuar el ritme actual de construcció, es pot arribar als 85.000 habitants l'any 2008". En aquests moments entre residents i places vacacionals la població de l'estiu sobrepassa ja la xifra de cinquanta mil i, segons l'enquesta de GADESO - que també va ser presentada a Futur-

Port d'Alcúdia.

Alcúdia - la sensació de saturació és palesa a tots els àmbits, tant entre els mateixos alcudienços que veuen com es "desnaturalitza" la identitat de poble, com entre els turistes que ja se senten decebuts per la massificació.

L'escenari del "Futur-Alcúdia", que amb l'edició d'enguany ha arribat a la desena, serví per presentar els treballs previs a la redacció d'un pla estratègic que, segons es va dir, ha de ser consensuat entre els diferents agents socials i econòmics del terme perquè pugui ser efectiu. De moment, els hotelers ho han rebut amb satisfacció i el mateix cal dir de l'oposició política. Si més no, Antoni Alemany, exbatle d'Alcúdia i cap del grup socia-

lista se n'alegrà que molts dels postulats que ell va esgrimir quan fa deu anys convocà el primer "Futur-Alcúdia", finalment hagin estat acceptats. Per la seva banda, el conseller de Turisme, González Ortea, va assegurar que la Llei general de turisme proveirà d'instruments suficients per poder reordenar el creixement turístic i que, al capdavant, les DOT centrarien la qüestió.

Durant la jornada es va fer una taula rodona amb intervenció de polítics i hotelers. Hi destacà la intervenció del responsable de medi ambient del majorista de viatges TUI que manifestà el desig del seu grup, el més poderós grup turístic d'Europa, que Mallorca cessi de massificar la costa. També es fa fer ressò de la polèmica sobre l'aplicació o no d'una ecotaxa que pagarien els turistes per finançar polítiques mediambientals de les Illes. Primer, el catedràtic d'economia de la UIB, Eugeni Aguiló s'havia mostrat clarament favorable a aquesta taxa, mentre que el conseller de Turisme s'hi oposà radicalment, tot afirmant que "hi ha sistemes de finançament més intel·ligents per satisfer les demandes mediambientals". Michael Iwand, de la TUI, digué que una resposta a aquesta, com a tantes altres qüestions, corresponia als clients. "Han de ser ells que donin la resposta a la sortida", és a dir, quan se sentin o no satisfets per les seves vacances.

De moment, com hem dit, creix en l'ànim dels turistes la sensació que Mallorca està massificada, la qual cosa reforça l'esperit del pla estratègic d'Alcúdia que en els estudis preliminars diu que "és un municipi nominalment ecoturístic, ben posicionat en el mercat, farcit d'atractius, però amb un creixement urbanístic i poblacional excessiu que en el futur pot afectar la cohesió social i el benestar dels seus habitants".

- CONJUNTURA -**La despesa turística ha crescut un 11%**

Els turistes han deixat a les Balears 824.633 milions de pessetes durant 1998, segons l'enquesta que anualment fa la Universitat i el Govern balear. Entre les dades destaca el creixement de la temporada mitjana, sense oblidar - però - el de la temporada alta que continua liderant els increments en valors absoluts.

ONA

La despesa turística de les Balears corresponent a 1998 s'ha xifrat en 824.633 milions de pessetes, un 11% més que l'any passat, segons l'estudi realitzat per la Universitat i la Conselleria de Turisme. A la presentació, tant el conseller, José María González Ortea, com l'economista Eugeni Aguiló, destacaren l'increment aconseguit durant les temporades mitjana i baixa. Aquella, corresponent als mesos d'abril, maig i octubre, ha experimentat un augment espectacular de fins al 24'6%, i ha arribat als 153.610 milions. "Això demostra - es va dir a la presentació - que la desestacionalització comença a ser un fet, tot i que en valors absoluts els majors creixements continuen donant-se entre juny i setembre.

Durant la temporada baixa, que va de novembre a març, la despesa turística s'ha situat en els 73.021 milions, amb un increment del 6'5%. Són xifres que no poden ser comparades amb les de la temporada alta, però que, sens dubte, tenen ja un pes específic dins del càlcul del PIB balear.

L'enquesta analitza, igualment, la despesa per persona i dia que fan els turistes, així com els dies d'estada que comptabilitzen. En els gràfics es pot comprovar que els turistes, en general, han incrementat el poder adquisitiu per sobre de la inflació, tant de la de les Illes com de la del país d'origen. En general, també es pot comprovar com disminueix el nombre de dies d'estada tot i que aquest fet es compensa pel major nombre de viatges que es fan durant la temporada mitjana i baixa. En qualsevol cas, la despesa diària se situa entorn de les vuit mil pessetes per persona.

Durant la temporada alta el nombre de turistes va ser de 5'8 milions, un 5'1% més que el 1997, quan en el seu conjunt varen fer un total de 66'6 milions d'estades, un 3'4% més que, en realitat, seria l'increment real de turisme registrat durant l'estiu, ja que la mitjana d'estada s'ha reduït un 1'6%.

Resultats globals 1**Temporada alta**

Nombre de turistes	5.846.200	+5,1%
Nombre d'estades	66.606.032	+3,4%
Estada mitjana	11,39 dies	-1,6%
Despesa/dia	8.127 pta	+6,8%
Despesa total	541.307.222.064	+10,2%

Resultats globals 2**Temporada mitjana**

Nombre de turistes	2.004.400	+14,7%
Nombre d'estades	19.300.282	+17,4%
Estada mitjana	9,63 dies	+2,4%
Despesa/dia	7.959 pta	+6,1%
Despesa total	153.610.944.438	+24,6%

Resultats globals 3

	Despesa (milions)	%
Temporada alta (1)	541.307	+10,2%
Temporada mitjana (2)	153.610	+24,6%
Temporada baixa - previsió (3)	73.021	+6,5%

Previsió despesa total 1998: 824.633 milions (+11%)

1: juny, juliol, agost i setembre - 2: abril, maig i octubre
3: novembre, desembre, gener, febrer i març

Font: Conselleria de Turisme.

Pel que fa a la temporada mitjana, el nombre de turistes va ser de dos milions, amb un total de 19'3 milions de pernòctes, un 17% més, amb una estada de 9'6 dies, que en aquest cas significa un increment del 2'4%. Les dades de la temporada baixa no s'han fet conèixer perquè en el moment d'analitzar-les encara faltaven tres mesos per finalitzar l'any.

L'hotel Santa Lucía s'incorpora a Acorn

L'hotel Santa Lucía, ubicat a la platja de Son Maties, a Palmanova, s'ha incorporat a la cadena hotelera Acord després d'un llarg període en el qual l'establiment va ser gestionat per un altre grup hotelier. El Santa Lucía romandrà tancat fins al març de 1999 i fins llavors serà objecte d'obres de modernització. S'hi instal·larà aire condicionat i nous banys a totes les habitacions, així com nous finestrals, moqueta, televisió, gelera... etcètera.

Les zones de terrassa i piscina, tant l'exterior com la climatitzada, també seran remodelades i es dotarà de sauna i banys turcs. Igualment s'ampliarà el solàrium amb una nova terrassa sobra la sala-bar.

Amb la incorporació d'aquest nou hotel, Acorn passarà a tenir deu establiments a les Illes Balears, amb un total de 5.211 llits.

Hotel Santa Lucía a Son Maties.

El turisme serà un sector clau per introduir l'euro

La Comissió Europea va celebrar a Brussel·les una conferència sobre l'euro i el turisme en la qual s'afirmà que aquest sector seria clau durant el període d'introducció de l'euro. L'eurodiputada Francesca Bennasar demanà ajuda per a les PIMES de les regions perifèriques i insulars.

ONA

El comissari europeu de Turisme, Christos Papoutsis va afirmar en la inauguració de la conferència de Brussel·les sobre "euro i turisme" que la introducció de la moneda única no significaria cap carrera d'obstacles per al sector turístic, sinó, tot el contrari, "un terreny d'oportunitats". A la jornada hi participaren tots els actors institucionals, és a dir, des de representants de la mateixa Comissió Europea fins a dirigents del Banc Central Europeu, entitat des de la qual es dirigirà la política monetària europea a partir del pròxim primer de gener de 1999.

Amb aquesta conferència, la Comissió Europea ha pretès empènyer la preparació de les empreses de turisme, especialment les PIMES, en relació a l'euro. No s'ha d'oblidar que a partir del primer de gener serà possible fer els pagaments directament en euros a pesar que la moneda encara no existeixi físicament, mitjançant targetes de crèdit, xecs i transferències bancàries. Una possibilitat que obligarà les empreses a adaptar la seva comptabilitat tant a les monedes nacionals, mentre continuïn essent vigents, com a l'europea.

De fet, com afirmà Guy Crauser, el responsable de la Direcció General XXIII, "el turisme serà el primer usuari i, alhora, el primer promotor de l'euro". En definitiva, l'euro facilitarà les contractacions i els desplaçaments. Això no obstant, el sector creu que seran menester ajudes i, en aquest sentit, l'eurodiputada balear Francesca Bennasar va demanar una dotació suficient en els pressuposts comunitaris per a 1999. Bennassar creu que s'ha de donar prioritat a la indústria turística, al foment de les inversions en les petites i mitjanes empreses i, d'una manera molt especial, per a aquelles establertes a les regions perifèriques i insulars.

El 70% de la població té informació sobre l'euro

Una enquesta de "Sa Nostra" ha descobert que els habitants de les Balears tenen informació suficient sobre l'euro. A Menorca és on aquest coneixement és superior, mentre que per sectors són els professionals liberals els més ben informats.

ONA

Segons Ramon Calafat, director d'Euro-"Sa Nostra", els illencs tenen un coneixement suficient sobre l'euro i la proximitat de la desaparició de la pesseta, si més no si ho comparem amb els

resultats coneguts d'altres comunitats autònomes. De fet, un 71% de la població sap que l'euro és la moneda que substituirà la pesseta a Espanya i que serà comuna a gairebé tota la Unió Europea. Per sectors el major grau de coneixement es dona entre els professionals liberals, mentre que la població en general i els comerciants són els pitjor informats. Aquestes dades, precisament, les va fer conèixer el responsable de l'oficina europea de la Caixa d'Estalvis durant la firma d'un conveni amb la Petita i Mitjana Empresa de Mallorca.

Altres qüestions que destaquen són la major europeïtzació de Menorca en relació a Mallorca i Eivissa, així com el paper desenvolupat pels mitjans de comunicació en la divulgació de l'euro i el calendari de la seva aplicació. En canvi els enquestats es decanten per les institucions i les entitats financeres a l'hora de reclamar més informació. I una dada curiosa, a pesar de l'encara reduïda introducció d'Internet, un 13% dels enquestats manifesten que aquest seria el canal pel qual els agradaria rebre documentació sobre l'euro, un percentatge que supera en sis punts els que elegeixen el telèfon.

També ens mostra l'enquesta que els aspectes relatius a la comercialització i a la comptabilitat són els que desperten més temors de cara a l'any 2002, que serà l'any de la introducció definitiva de la moneda única. Com a dificultats, la reaparició dels decimals i els problemes psicològics són els més visibles i, per contra, com a avantatges, es destaca que no hi haurà canvi de moneda per viatjar des d'Europa a Mallorca o a l'enrevés, i que serà possible comparar els preus.

Està vostè informat de l'euro i de la seva entrada en vigor?

Mostra sectorial: SI 76% del total

Profes. liberals	1º	91%
Empresaris	2º	80%
Població general	3º	71%
Comerços	4º	71%

Està vostè informat de l'euro i de la seva entrada en vigor?

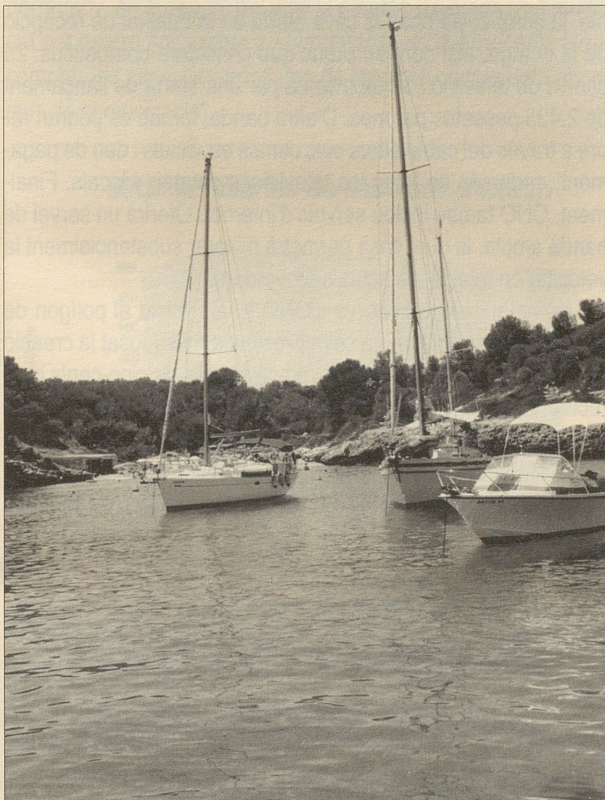
Mostra segons illes: SI 76% del total

	TOTALS	MALLORCA	MENORCA	EIVISSA/FORMEN.
SI	76%	75%	92%	70%
NO	24%	25%	8%	30%

Font: "Sa Nostra"

Un projecte europeu estudia la gestió dels recursos hídrics de les Illes

Mallorca i Creta són els escenaris elegits pel projecte Illa de la Unió Europea que vol analitzar els problemes de subministrament d'aigua a les illes europees.

Cala sa Nau.

ONA

"Els recursos hídrics disponibles i la seva demanda estan, sovint, en desequilibri, la qual cosa pot donar lloc a la sobreexplotació o a la degradació de les reserves d'aigua, així com a conflictes entre els usuaris a diferents interessos", com seria el cas a Mallorca entre el turisme i l'agricultura. Aquesta és la justificació d'un projecte en el qual s'invertiran més d'un milió i mig d'ecus i que servirà per analitzar el problema a partir de dues realitats concretes, la de Mallorca i la de Creta.

En el cas de Mallorca la missió és completar un estudi anterior de teledetecció, és a dir, d'utilització de satèl·lits com a font de coneixement, que ha permès traçar un mapa de la utilització real d'aigua per a l'agricultura i que, en el cas que ens ocupa, estudiarà els aqüífers submarins d'aigua dolça que brollen a les proximitats de l'illa. Aquest treball pretén saber el grau d'aprofitament d'aquestes aigües que ara per ara es barregen amb la mar.

Pel que fa a Creta la situació es planteja de manera diferent, ja que l'estudi es farà sobre el volum d'aigua dipositada en forma de neu a les muntanyes.

Endemés dels estats de Grècia i Espanya aquest projecte també està participat per diferents instituts científics d'Itàlia i Holanda.

Illes europees intercanvien experiències energètiques

El conseller de Medi Ambient, Miquel Ramis i el director general d'Ordenació del Territori, Cristòfol Huguet, varen assistir a Madeira a unes jornades sobre "energia a les comunitats insulars" patrocinades per la Comissió Europea. L'encontre va tenir lloc el passat 11 d'octubre i hi participaren representants d'altres tres arxipèlags, a més de l'amfitrió: les Açores, Canàries i les Balears, així com Cap Verd en qualitat d'observador.

A la reunió es tractaren temes relatius al subministrament energètic de les illes, i s'analitzà la singularitat de cada illa i les possibles solucions. Com és evident, un capítol important va ser la defensa del medi ambient i, com a conseqüència d'això, el desenvolupament de les energies alternatives. Igualment es tractaren els problemes derivats de l'estacionalitat turística que obliga a uns equipaments sobredimensionats.

Els representants de les diferents regions insulars tractaren també qüestions com la cooperació energètica interinsular i les possibles innovacions en aquest terreny. Com se sap la Comissió Europea podria declarar el Pla Energètic de les Balears com a "pla pilot" i, en aquest sentit, propiciar una cimera de responsables de política energètica dels territoris insulars que se celebrarà a Mallorca a principis de la primavera que ve.

Les Balears participen a Europartenariat 98, la major cita empresarial europea

S'haurà celebrat a València els dies 12 i 13 de novembre, però l'organització és a càrrec de les tres comunitats amfitriones de l'eix mediterrani: València, Múrcia i les Balears. Europartenariat és un programa de la Comissió Europea que s'inicià el 1987 i que té com a finalitat ajudar les petites i mitjanes empreses a iniciar processos d'internacionalització mitjançant la seva presentació al mercat internacional i la recerca de fórmules de cooperació empresarial amb altres empreses de diferents països del món.

A l'encontre de València hi seran representades més de tres mil empreses europees entre les quals n'hi haurà quarantadues de les Balears, trenta de les quals són fabricants de productes agroalimentaris.

Palma, possible seu de l'Eurocopa de futbol del 2004

El president del Govern balear, Jaume Matas i el president de la Federació Espanyola de Futbol, Àngel María Villar, varen signar un protocol de col·laboració perquè Palma sigui una de les seus de l'Eurocopa de l'any 2004, l'organització de la qual ha sol·licitat Espanya en competència amb Portugal i Àustria.

En el cas de ser elegida, Palma seria una de les seus. Els partits es jugarien a l'estadi de Son Moix que s'inaugurarà per a la Universiada del 99 i que després hostatjarà l'equip del Reial Mallorca.

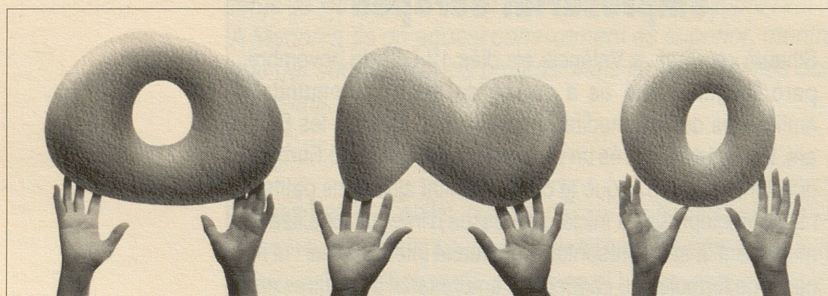
W.W.W.
BIT

ONO : Una inversió de 31.000 milions de pessetes per oferir serveis de telecomunicació avançats a tota Mallorca

Enguany mateix, deu zones de Palma podran començar a gaudir dels serveis del cable que oferirà simultàniament telefonia, televisió i internet. És, com va dir el director general de la companyia, una alternativa a la Telefónica, i endemés ofereix un conjunt de serveis que fa possible que les autopistes de la informació arribin a totes les cases.

ONA

Hi assistiren tots: el president Matas, la presidenta del Consell de Mallorca, polítics de tot color i empresaris. No sempre, com es va dir, s'assisteix a l'inici d'una inversió tan espectacular com aquesta: trenta-un mil milions de pessetes que serviran per cablejar tota Mallorca en un període de deu anys. De moment seran nou zones de Palma - Son Oliva, Son Gelabert, plaça de Toros, Rosselló, Blanquerna, San Fernando, Camp Rodó, ses Estacions, Son Cotoner i General Riera, però a partir de l'any que ve l'àrea s'eixamplarà i en tres anys cobrirà tota la ciutat.

Després s'estendrà a la resta de l'illa fins poder arribar a cadascuna de les tres-cents mil cases de Mallorca.

El llançament comercial d'ONO, denominació dels serveis que facilitarà la Corporació Mallorquina del Cable, suposa una oferta de múltiples serveis de comunicacions a través d'un únic operador i mitjançant un únic cable. Per això ONO instal·la a Mallorca una de les xarxes de fibra òptica més modernes i avançades d'Europa, a partir de la qual facilitarà serveis integrats de telèfon, televisió i internet. Una primera passa, perquè des de la direcció ja s'ha avisat que més endavant s'oferiran altres serveis de telecomunicació tant per als usuaris domèstics com per a les empreses.

MÉS COMPETÈNCIA

Segons es va dir a la presentació de la nova empresa, l'entrada en el mercat d'ONO significarà per als mallorquins un salt qualitatiu ja que s'estableix la competència en un sector on fins ara no n'havia. El consumidor es podrà beneficiar, si més no

teòricament, d'una major varietat de l'oferta i, en conseqüència, d'una reducció en els preus. D'entrada ONO preinstal·larà el cable a tots els habitatges de Ciutat sense que això suposi cap despesa per als propietaris, els quals només pagaran pels serveis que rebin i no per cap tipus d'instal·lació prèvia.

UNA OFERTA VARIADA

Pel que fa al telèfon, ONO ofereix facturar les cridades locals i nacionals a mòbils i internacionals en només dos trams, el normal de vuit del matí a vuit del vespre i el mini la resta del dia i, endemés, les cridades locals entre clients d'ONO es facturaran a menys de 1'5 pessetes per minut. Quant a la televisió per cable, la companyia basa la seva oferta en la qualitat de recepció de la imatge, així com en preus que considera competitius: 25 canals de televisió i 10 de música per una oferta de llançament de 2.425 pessetes per mes. D'altra banda, també es podran rebre a través del cable altres cinc canals especials i deu de pagament, endemés de totes les televisions estatals i locals. Finalment, ONO també inclou serveis d'internet. Oferirà un servei de banda ampla, la qual cosa permetrà millorar substancialment la velocitat en relació als actuals proveïdors.

Les instal·lacions centrals d'ONO s'han ubicat al polígon de Son Castelló, a Palma. La seva presència ha suposat la creació de cent seixanta llocs de feina directes i més de cinc-cents indirectes. El seu accionariat està format per Cableuropa, que amb un 58% té la majoria, per "Sa Nostra" (el 6%) i pels dos principals grups empresarials de comunicació de les Balears: el grup Serra, editor d'Última Hora (18%) i els editors de *Diario de Mallorca* (altre 18%).

Els ministres de l'OCDE acorden no posar nous impostos al comerç per Internet

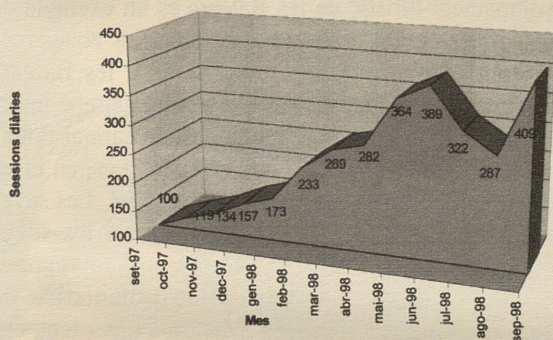
Els ministres de Comerç i Indústria dels vint-i-nou països de l'OCDE i altres dotze assistents a la reunió d'Ottawa sobre internet acordaren no posar nous impostos al comerç a través de la xarxa. Els ministres consideren que és necessari evitar la imposició de reglaments o taxes específiques per Internet per tal de no retardar el seu creixement. Segons el secretari general de l'OCDE, Don Johnson, les taxes existents ja cobreixen aquest nou tipus de comerç i, per tant, no fa falta afegir-hi cap altre cost.

La conferència d'Ottawa celebrada el passat mes d'octubre va ser la primera que reuní a nivell internacional els ministres responsables del comerç amb empresaris, sindicalistes i associacions de consumidors. El principal cavall de batalla sorgí, precisament, dels consumidors ja que, com va dir la representant australiana, Louise Sylvan, "el comerç electrònic comporta grans beneficis, però té els seus riscos". Els ministres no aconseguiren posar-se d'acord sobre com protegir els consumidors del frau o de la intrusió a la vida privada.

La web del Govern balear rep més de 400 consultes diàries

La pàgina web del Govern balear és prou indicativa de l'evolució que segueix l'ús d'internet a la Comunitat Autònoma. El fort augment mostra la consolidació d'aquest mitjà i justifica l'esforç per posar al dia un servei dirigit a tots els ciutadans. El gràfic mostra el nombre de connexions que s'han establert cada mes durant el darrer any, en el decurs del qual el nombre d'usuaris s'ha multiplicat per quatre fins arribar a sobrepassar els quatre-cents (sense comptar les consultes fetes des de la xarxa connectada als mitjans de comunicació).

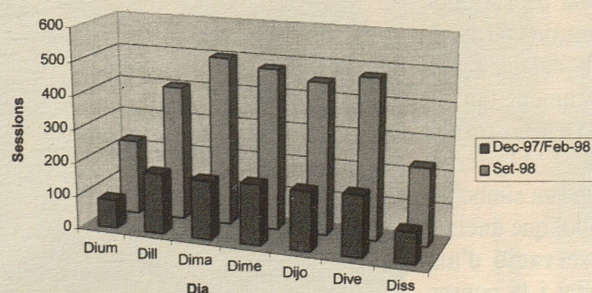
Mitjanes diàries de sessions d'usuari

També es pot comprovar que el nombre de consultes és pràcticament similar al llarg dels dies feiners de la setmana i inferior durant els festius, la qual cosa demostra que la seva utilització va més enllà de la simple consulta curiosa. No debades la pàgina del Govern és una porta oberta a la pràctica totalitat de webs empresarials i socials de les Illes, i ofereix poder consultar el BOCAIB i els resums de premsa escrita relacionats amb la Comunitat.

Igualment, la web prepara la introducció de la finestreta única a través del SIAC, una finestreta virtual on es pot fer qualsevol consulta que es vulgui a l'Administració.

Sessions per dia de la setmana

Adreces a la XARXA

Continuam la nostra particular navegació per les webs balears del gran oceà internet. La selecció d'avui no té cap assumpte central sinó que segueix, d'alguna manera, l'actualitat: així feim conèixer la pàgina d'ONO, que és l'operador de cable de Mallorca, la web dels Joves Empresaris que acaben de renovar la directiva i, finalment, la d'un cercador autòcton prou original.

EL CABLE QUE ARRIBA

(www.ono.es)

Aquesta pàgina els introduirà a la pàgina de Cableuropa, la societat que té la majoria d'accions de la Corporació Mallorquina del Cable, que va fer conèixer el seu distintiu comercial: ONO.

ONO s'ha establert a Mallorca i a diferents ciutats peninsulars. D'aquí que a la portada trobem, en primer lloc, una referència general als serveis de cable i, ja més endavant, podreu arribar a l'oferta concreta de Palma, ara i, més endavant, de la resta de l'illa.

ONO és en aquests moments l'avantguarda de les telecomunicacions a Mallorca, que competeix directament amb el que encara és el principal operador, és a dir la Telefónica. Un recorregut per la web vos permetrà conèixer detalls de les ofertes comercials i dels equipaments tècnics utilitzats.

JOVES I EMPRESARIS

(www.netconsult.es/joves)

L'Associació de Joves Empresaris de les Balears ha aconseguit en els darrers anys un reconegut prestigi en el món econòmic i associatiu, al costat de les patronals majors. El seu paper a la nova Cambra de Comerç així

ens ho demostra, al igual que la pertinença a fòrums com el de les Noves Tendències Empresarials o el més significatiu "Euro 2000" al costat del mateix Govern, la Cambra i "Sa Nostra".

Això no obstant, la seva pàgina és encara lluny de l'esperit innovador que demostra l'entitat. Ofereix, això sí, una completa informació sobre l'associació i els associats, amb un llistat de tots els membres, endemés d'un accés directe al projecte ENCATA de difusió de les noves tecnologies entre les petites i mitjanes empreses.

Ara, el Joves Empresaris han canviat de president i l'elegit és un empresari que combina el món de l'edició amb les telecomunicacions. No hi ha dubte

per tant que Antoni Pons, de Di7, facilitarà un nou disseny i, esperem, un canvi lingüístic.

AMB ELS ESPAIS NATURALS COM A PORTADA

(www.mallorcanet.com)

A les Illes hi comença a haver un bon grapat de cercadors o servidors d'internet que ofereixen informació sobre l'arxipèlag. Al llarg dels darrers mesos n'hem ofert alguns, però en aquests cas hi ha un exponent d'originalitat que crida l'atenció.

En primer lloc destaca el fons emprat per la primera pàgina: el mapa dels espais naturals de Mallorca. Però més enllà d'aquest detall, Mallorca Net permet enllaçar directament amb dos dels cercadors més importants del món, Altavista i Yahoo

i un dels espanyols, Olé, la qual cosa fa que pugui ser aconsellable com a pàgina d'inici.

D'altra banda, a més de la clàssica informació turística i empresarial, aquest cercador incorpora un llistat d'e-mail de les Balears al qual tothom s'hi pot apuntar. La relació actual no és ni prop fer-hi completa, però sí que és

interessant, si més no per saber el nom i l'adreça dels internautes illencs que no tenen inconvenient que hom sàpiga la seva localització electrònica.

Propostes

per **PASSATEMPS****Mallorca:
Cala Brafí, la darrera bona acció**

Com els *scouts*, Mallorca hauria de comprometre's a fer una bona acció diària. Però no és així. Les institucions en lloc de posar-se d'acord per controlar el creixement urbanístic s'han declarat la guerra i, mentrestant, qui en paga les conseqüències és una naturalesa cada pic més malbaratada. No obstant això, enmig d'aquesta picabaralla,

bo és fixar-se en les bones accions, com la que ha fet la Comissió Insular d'Urbanisme que, in extremis, va aprovar la desclassificació urbanística de cala Brafí, aquesta petita cala felanitxera que veiem a les imatges.

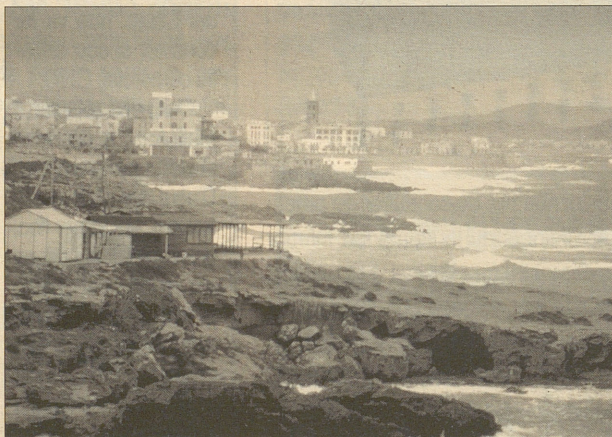
Cala Brafí, per petita i inaccessible -encara avui s'ha de caminar per arribar-hi- havia romàs al marge de la urbanització de la costa. Situada entre cala Ferrera, una de les més horribles concentracions de ciment de Mallorca i Portocolom, forma part de tres cales encara miraculosament verges. Una, la més gran i coneguda, és cala sa Nau, de fàcil accés i al voltants de la qual han proliferat algunes sumptuoses segones residències. L'altra, la més petita i desconeguda, és cala Estreta, un tresor que els felanitxers guarden secretament. I, finalment, la tercera és cala Brafí.

Cala Brafí ha estat a punt de ser urbanitzada, però finalment la pressió del GOB i els Coloms (un grup independent relacionat amb el nacionalisme) ha aconseguit vèncer les reticències del PSOE que, inicialment, havia apostat per negociar amb els promotors una rebaixa de l'edificabilitat. Valia la pena. És una cala petita que encara no s'ha recuperat de les riuades, però que conserva tot l'encant de la naturalesa intacta.

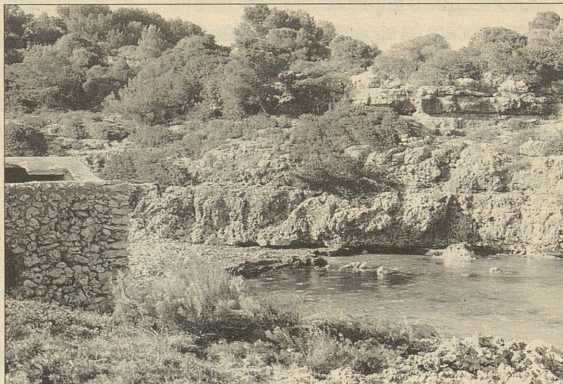
En aquests moments de debat territorial, amb què es diu voler combatre la massificació, haver salvaguardat cala Brafí és més que una bona acció: és un símbol de futur.

Cala Brafí

Algguer.

Cala Brafí

**Fora Mallorca:
Sardenya: cultura i naturalesa**

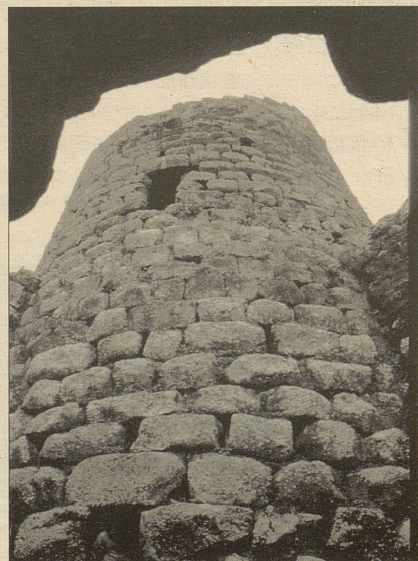
I mentre, com deim, aprofundim en el debat territorial autòcton, bo és fixar-nos en les altres illes, en Sardenya, per exemple, que ha sabut mantenir un equilibri entre el desenvolupament turístic i la conservació de la naturalesa i del seu patrimoni cultural. Com se sap, Sardenya, juntament amb Còrsega i les Balears formen part d'IMEDOC, el grup d'illes de la Mediterrània Occidental que vol fer valer els seus drets davant la Unió Europea.

Uns drets que es fonamenten, precisament, en la necessitat de preservar el seu patrimoni natural i històric que es troba amenaçat pel turisme. Per a Còrsega i Sardenya el desenvolupament turístic de les Balears és un exemple de com unes illes són capaç de situar-se entre les zones més desenvolupades d'Europa. Però, per contra, les Balears miren amb enveja una naturalesa que roman gairebé intacta i que, per tant, és un factor competitiu de cara al futur.

Sardenya és, en efecte, un model. Les seves muntanyes i les seves costes no han suportat l'allau urbanística de Mallorca i, per tant, encara hi són a temps per controlar el desenvolupament. D'altra banda, conserva tresors arquitectònics i, com en el cas de Menorca, una gran riquesa arqueològica entorn dels nurags, fortificacions prehistòriques que causen un in-

dubtable impacte a tots els visitants.

D'altra banda, és impossible pensar en Sardenya sense recordar l'existència de l'Algguer, la ciutat sarda de parla catalana, històricament tan lligada a la nostra cultura. L'Algguer és també un símbol: el símbol que uneix la preservació d'una vella identitat i la conservació de l'entorn amb un projecte de futur.

Nurag de Sardenya.

Estam al vostre costat

A diari. Dia i nit.
Aplicant tecnologia
innovadora,
competitiva
i respectant
el medi ambient,
amb decisió de servei
a la Comunitat Balear.

NIMBUS COMUNICACIÓN

HO TENIM TOT PER ACONSEGUIR-HO TOT.

A Ses Illes tenim la gent per aconseguir tot allò que és menester. Tenim artesans, arquitectes, hotelers. Tenim ramaders, industrials, metges. Tenim pescadors, informàtics, artistes. Tenim pagesos, científics. Tenim tots els professionals i, sobretot, tenim tot un món per davant.

**SES ILLES: HO TENIM TOT
PER ACONSEGUIR-HO TOT.**